

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

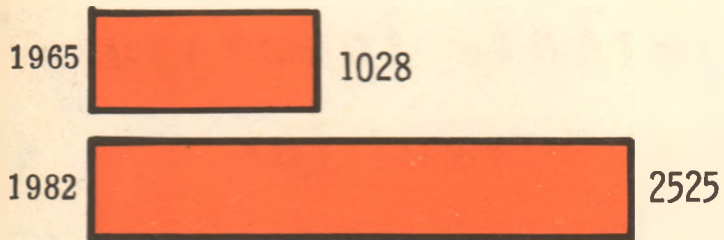
**componente de bază
ale creșterii intensive**

**valorificarea
superioară
a resurselor
și reducerea
costurilor**

biblioteca Prof. Dr. I. I. I.
SALA DE LECTURA

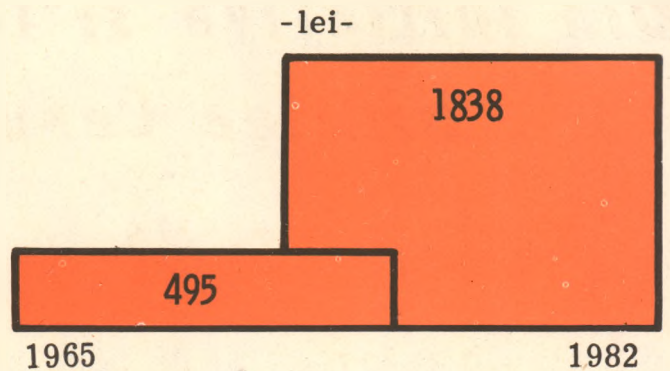
CREȘTEREA VENITURILOR POPULAȚIEI – MĂRTURIE A ÎMPLINIRILOR SOCIALISTE

CREȘTEREA RETRIBUȚIEI MEDII
LUNARE, FĂRĂ IMPOZIT, A
PERSONALULUI MUNCITOR
-lei-

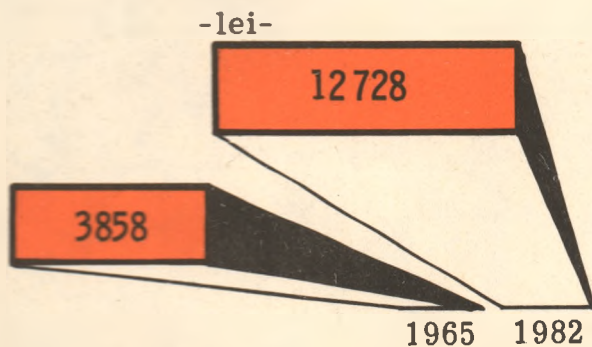

● Ponderea personalului muncitor cu retribuții de pînă la 1500 lei lunar a scăzut de la 92% în 1965, la 4% în 1982, în timp ce a celui cu retribuții de peste 2000 lei a crescut de la 2% la 73%.

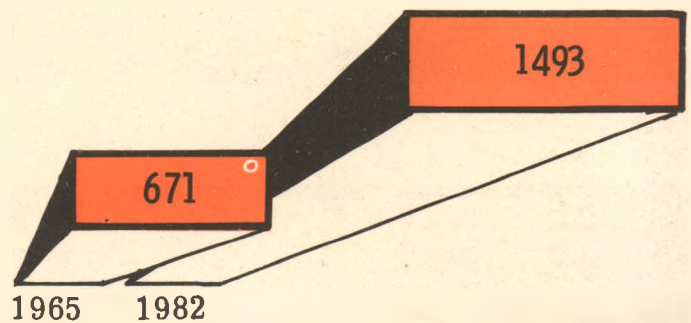
SPORIREA VENITURILOR NETE LUNARE
ALE ȚĂRĂNIMII OBȚINUTE DIN MUNCA
ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRO-
DUCTIE ȘI GOSPODĂRIILE PERSONALE,
PE O PERSOANĂ ACTIVĂ
-lei-

VENITURILE OBȚINUTE DE POPULAȚIE
DIN FONDURILE SOCIALE DE CONSUM
CE REVIN ÎN MEDIE ANUAL PE O
FAMILIE
-lei-

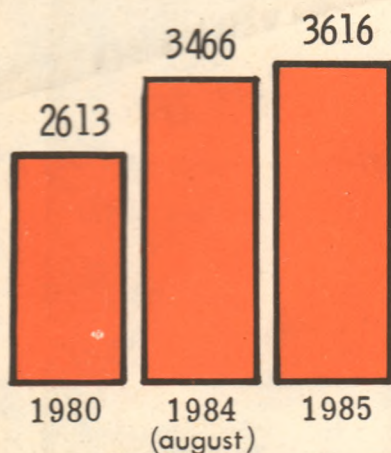

PENSIA MEDIE DE ASIGURĂRI SOCIALE
DE STAT PENTRU LIMITĂ DE VÎRSTĂ
ȘI VECHIME INTEGRALĂ ÎN MUNCĂ
-lei, lunar-

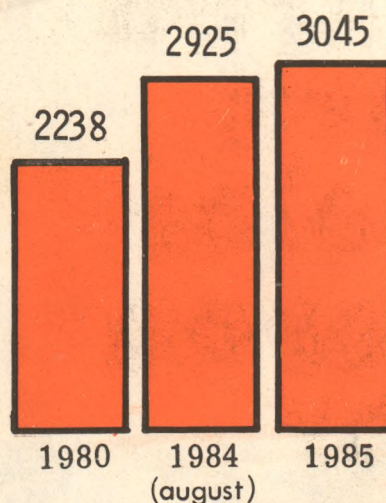

CREȘTEREA RETRIBUȚIEI PERSONALULUI MUNCITOR ÎN CINCINALUL 1981-1985

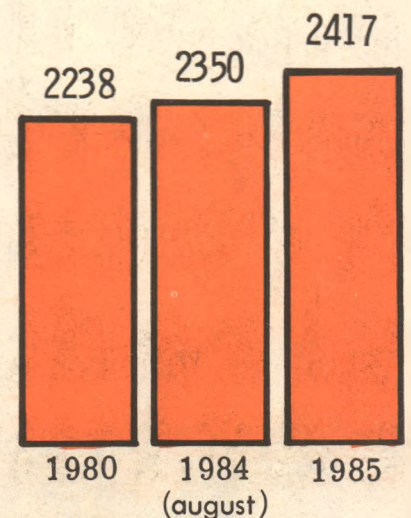
RETRIBUȚIA NOMINALĂ NETĂ,
INCLUSIV IMPOZITUL SUPORTAT
DE ÎNTREPRINDERE
-lei, lunar-

RETRIBUȚIA MEDIE NOMINALĂ
NETĂ
-lei, lunar-

RETRIBUȚIA REALĂ
-lei, lunar-

● Raportul între retribuția minimă și cea maximă va fi de 1:5,52, situîndu-se practic la nivelul existent în prezent.

*Din inițiativa și în prezența tovarășului
Nicolae Ceaușescu, a avut loc
Consfătuirea de lucru pe problemele muncii
organizatorice și politico-educative*

Perfecționarea conducerii planificate a economiei în concordanță cu exigențele dezvoltării (I)

SOCCIALISMUL este de neconceput fără conducerea pe bază de plan a economiei naționale. Experiența construcției socialiste atât în țara noastră cit și în celelalte țări socialiste arată că planificarea reprezintă latura cea mai importantă a conducerii științifice a societății, o componentă de bază a funcției economice a statului socialist, o legitate de primă importanță a construcției socialiste. În aceasta constă, de fapt, unul din marile avantaje ale socialismului față de orânduirile precedente. Așa cum arată experiența organizării și conducerii planificate a țărilor socialiste, formele de organizare, metodele de planificare ale economiei naționale — deși urmăresc același scop — îmbracă o mare varietate de forme, se schimbă continuu în funcție de o serie de factori ca: împrejurările istorice, etapele de dezvoltare a societății socialiste, nivelul de dezvoltare și gradul de complexitate al economiei, nivelul de pregătire a cadrelor, volumul și diversitatea resurselor economiei naționale etc. Cu privire la politica partidului nostru în domeniul perfecționării organizării și conducerii planificate a economiei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul de la Conferința Națională a P.C.R. din 1967, spunea: „Partidul pornește de la principiul verificat de viață că formele și metodele de conducere și organizare socială nu sînt imuabile, stabilite odată pentru totdeauna, că ele trebuie continuu perfecționate în pas cu schimbările ce se produc în viață, cu sarcinile pe care le impune procesul obiectiv al dezvoltării materiale și spirituale a societății”. Această concepție a devenit un postulat fundamental al întregii vieți economice din țara noastră.

În cei peste 33 de ani de dezvoltare planificată a economiei naționale, România a acumulat o bogată experiență în organizarea și conducerea pe bază de plan a economiei naționale, și-a construit un sistem modern de planificare cu trăsături proprii. În continuare, ne vom referi la principalele momente, etape ale creării și dezvoltării sistemului actual de planificare a economiei naționale în țara noastră.

Naționalizarea principalelor mijloace de producție din luna 1948 a condus la crearea premiselor economice și politice necesare pentru trecerea la organizarea și conducerea pe principii socialiste a economiei naționale, pentru acțiunea legilor economice specifice orânduirii socialiste și în primul rînd a legii dezvoltării planice, proporționale, a economiei naționale pentru făurirea unei structuri organizatorice și instituționale de planificare la scara întregii societăți. Concomitent cu procesul consolidării, dezvoltării și întăririi proprietății socialiste în industrie și a proprietății socialist-cooperatiste, al făuririi economiei socialiste unitare, s-a realizat în linii mari osatura unui nou sistem de organizare și conducere a economiei naționale. La rezultatele obținute în crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății în anii 1950—1965, un anumit aport au avut și relațiile de producție, sistemul de organizare și conducere al economiei naționale. Totodată, acest sistem conținea în sine și o serie de imperfecțiuni, era într-o bună măsură expresia unei viziuni și interpretări dogmatice a conceptului marxist-leninist de organizare și conducere a economiei socialiste, rezultatul aplicării teoriei modelului unic de construire a socialismului, la modă în acea perioadă. Printre neajunsurile mai semnificative ale acestui sistem semnalăm: insuficiența preocupare pentru adaptarea operativă a sistemului de organizare și conducere a economiei naționale la schimbările calitative și cantitative care au avut loc în sfera forțelor de producție, în structura bazei tehnico-materiale, la cerințele în continuă evoluție ale revoluției tehnico-științifice

contemporane; manifestarea unor puternice tendințe de imobilism în organizarea și conducerea producției, în relațiile dintre organizațiile, instituțiile și întreprinderile economice, fenomene de centralism excesiv, manifestări de subiectivism și voluntarism, precum și forme birocratico-administrative în activitatea unor organisme și instituții economice centrale; lipsă de preocupare pentru folosirea procedeelelor moderne în activitatea de conducere și planificare a economiei, pentru utilizarea progreselor realizate în domeniul organizării științifice a producției și muncii. Drept consecință, formele și metodele de organizare și conducere pe bază de plan a economiei naționale au rămas în urmă față de nivelul atins în dezvoltarea forțelor de producție, creîndu-se astfel condiții pentru apariția unor contradicții, care exercitau rol de frînă în progresul ascendent al societății noastre socialiste.

În moment de colitură în întreaga viață a partidului și statului nostru, în modul de a gândi și acționa, în aplicarea principiilor socialismului științific la realitățile concrete din țara noastră, l-a constituit Congresul al IX-lea al partidului. Prin hotărârile și măsurile adoptate, din inițiativa și sub conducerea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Congresul al IX-lea a deschis o eră caracterizată printr-un suflu înnoitor în toate domeniile de activitate. În acest context, o atenție prioritară s-a acordat creării unui sistem științific de organizare și conducere planificată a economiei naționale, corespunzător condițiilor concrete în care se făurește societatea socialistă în România, capabil să potențeze și să dinamizeze întregul proces de construcție socialistă, să genereze noi impulsuri în dezvoltarea forțelor de producție, în creșterea productivității muncii. În Raportul la Congresul al IX-lea tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., evidențind caracterul obiectiv, de legitate al perfecționării conducerii economiei naționale, a subliniat ca un adevărat principiu care avea să stea la baza noului sistem de organizare și conducere planificată a economiei: „complexitatea problemelor ridicate de economie, știință, cultură, de întreaga activitate de edificare a noii societăți impune, ca o necesitate obiectivă, îmbunătățirea continuă a formelor organizatorice și a metodelor de conducere. Trebuie înlăturat subiectivismul și mulțumirea de sine, care duc la îngîmțare și la nesocotirea realității. Studierea temeinică a vieții, a fenomenelor noi constituie principala cerință, absolut obligatorie, a unei juste conduceri și planificări a economiei”. Totodată, s-a arătat că „Principiul călăuzitor după care trebuie să-și desfășoare activitatea organele economice și de planificare — obligatoriu în toate domeniile construcției socialiste — este conducerea colectivă”.

În vederea transpunerii în viață a acestor orientări, Conferința Națională a P.C.R. din 1967 a lansat o amplă acțiune de perfecționare a organizației și conducerii planificate a economiei naționale. Raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu la această conferință, document de înaltă valoare teoretică și deschizător de drumuri în domeniul organizării și conducerii economiei, evidenția clar direcțiile în care trebuia să acționeze partidul și statul nostru, pentru înlăturarea din viața economică a tot ce este perimat, depășit, pentru perfecționarea continuă a sistemului de organizare și conducere pe bază de plan a economiei, astfel încît acesta să exercite un rol dinamic în asigurarea avîntului economic, în valorificarea marilor resurse și posibilități ale societății socialiste. Prin traducerea în viață a măsurilor adoptate de Conferința Națională a P.C.R. din 1967, în țara noastră s-a realizat, în linii generale, un nou sis-

tem de organizare și conducere pe bază de plan a economiei naționale, cu trăsături definitorii proprii. Ulterior, prin documentele Congreselor al X-lea, al XI-lea și al XII-lea, precum și ale Conferințelor Naționale din 1972, 1977 și 1982, s-au adus continuu îmbunătățiri, prin adaptarea la cerințele realității în permanentă schimbare.

La conturarea unui sistem perfecționat de organizare și conducere a unui nou mecanism economico-financiar un rol important a avut adoptarea, după 1972, a unui șir de legi care reglementează principalele componente ale conducerii științifice a societății în toate domeniile de activitate. Prin legile adoptate și îmbunătățite în ultimii ani, prin perfecționările aduse organizării și conducerii vieții economice, relațiile economice și juridice din sfera producției naționale au fost așezate pe baze noi, s-a creat cadrul legal de funcționare a noului mecanism economico-financiar.

Un moment important în conturarea unui sistem perfecționat de organizare și conducere a activității de planificare a economiei noastre naționale îl constituie adoptarea în 1972 a Legii cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, îmbunătățită în 1979. În această lege își găsesc reflectarea experiența acumulată de țara noastră în domeniul planificării economiei naționale, perfecționările aduse sistemului de organizare și conducere pe bază de plan a economiei după Congresul al IX-lea al P.C.R., concepția partidului privind rolul planului național unic în coordonarea procesului producției sociale lărgite, în folosirea unitară a pirghiilor economice în vederea ridicării eficienței economiei, precum și în sporirea veniturii naționale și ridicarea bunăstării poporului. Se poate aprecia că Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României cuprinde toate elementele componente ale unui sistem de planificare alcătuit pe criterii științifice, temelie a mecanismului de funcționare a economiei socialiste.

În procesul perfecționării sistemului de planificare al economiei naționale, în crearea unor relații întemeiate pe criterii economice între unitățile socialiste, între acestea și verigile superioare, între nivelurile micro și macroeconomic, un rol important au avut Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, Legea finanțelor, Legea retribuției după cantitatea și calitatea muncii, Legea contractelor economice etc. Totodată, prin aceste reglementări s-a accentuat caracterul democratic al organizării și conducerii economiei, a fost creat cadrul organizatoric corespunzător pentru participarea activă a maselor de oameni ai muncii la conducerea activității economice, a fost ridicată pe o treaptă superioară democrația economică muncitorească, socialistă.

Trăsătura esențială care caracterizează întregul sistem și mecanism de elaborare și definitivare a planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării o constituie reflectarea la toate nivelurile și verigile economiei naționale a principiului centralismului democratic. Fundamentînd conținutul și rolul centralismului democratic în organizarea și conducerea societății socialiste, în Raportul la cel de-al XI-lea Congres, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta: „La baza conducerii vieții economico-sociale, a întregii activități va sta principiul centralismului democratic, asigurându-se imbinarea armonioasă a conducerii unitare — pe baza planului național a tuturor proceselor sociale, a întregii dezvoltări a țării, cu creșterea răspunderii și autonomia unităților locale, cu participarea activă a maselor la conducerea societății. Impletirea dialectică a acestor două laturi ale principiului de conducere a societății constituie o cerință logică a dezvoltării noastre sociale, asigurînd unirea eforturilor întregului popor în îndeplinirea neabătută a programului partidului de ridicare a țării pe noi culmi de progres și civilizație“.

Definirea modalităților concrete de aplicare a centralismului democratic în domeniul vieții economice, în activitatea de planificare, a constituit o preocupare constantă a partidului și statului nostru după Congresul al IX-lea al partidului. Legătura dialectică dintre cele două laturi ale centralismului democratic diferă de la o etapă la alta, de la o fază la alta. Semnificativ în această privință este modul concret de realizare a principiului centralismului democratic, care, într-o formă sau alta, se regăsește aproape în toate sistemele de conducere

planificată a economiei existente în diferite țări socialiste. Deși esența centralismului democratic este în linii generale pentru toate țările socialiste aceeasi, există diferențe uneori substanțiale în ceea ce privește imbinarea dintre centralism și democratism, alcătuirea sistemului de verigi organizatorice și funcționale, între formele în care se realizează funcția de planificare a statului socialist, în privința nivelului și gradului de autonomie a unităților de bază, a relațiilor acestora cu verigile ierarhice superioare. Așa se explică marea diversitate de forme și metode prin care se realizează centralismul democratic în conducerea planificată a economiei țărilor socialiste.

Un rol decisiv în perfecționarea formelor și metodelor de aplicare a centralismului democratic în țara noastră a avut instituționalizarea pe baza hotărârii plenei C.C. al P.C.R. din martie 1978 a autoconducerii muncitorești. Introducerea și generalizarea autoconducerii muncitorești în toate unitățile economice au determinat un salt calitativ în organizarea și conducerea științifică a vieții economice, în creșterea rolului maselor în conducerea conștientă a societății, în crearea cadrului obiectiv necesar pentru ca producătorii socialiști uniți să-și poată exercita prerogativele ce decurg din calitatea de producători, proprietari ai mijloacelor de producție și beneficiari ai rezultatelor muncii lor. În concepția partidului nostru, autoconducerea muncitorească nu vine în contradicție cu principiul centralismului democratic. În legislația în vigoare în țara noastră sînt reglementate clar condițiile, limitele și sfera de activitate a autoconducerii muncitorești, precum și relațiile acesteia cu principiile conducerii unitare a economiei naționale.

Astfel, în legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat se precizează: „Întreprinderile se organizează și funcționează pe baza principiului autoconducerii muncitorești și autogestunii economico-financiare. Totodată, organizarea activității economice se întemeiază pe principiul centralismului democratic care imbină în mod organic conducerea unitară a economiei cu autonomia funcțională a fiecărei unități“.

În cazul autoconducerii muncitorești, în țara noastră s-a produs sau mai exact se va produce în timp o descentralizare a deciziilor, o lărgire pînă la anumite limite a autonomiei unităților economice, în condițiile menținerii nivelului de socializare a producției, caracterului de proprietate a întregului popor asupra bunurilor patrimoniului încredințat de societate spre administrare colectivelor de oameni ai muncii. Autoconducerea muncitorească presupune o asemenea armonizare a raportului dintre autonomia și conducerea unitară la scara întregii economii naționale, care să asigure pe de o parte diminuarea fenomenelor și tendințelor de centralism excesiv, a elementelor de tutelă mărunță a forurilor ierarhice superioare, pe de altă parte să conducă la creșterea rolului colectivelor de oameni ai muncii în conducerea activității economice, la stimularea creativității și inițiativei maselor, să permită în ultimă instanță valorificarea deplină atât a avantajelor ce decurg din aplicarea centralismului democratic, cît și din autonomia funcțională a întreprinderii. În legătură cu această problemă tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978: „Măsurile de perfecționare a conducerii și planificării pornesc de la principiul imbinării dirijării unitare pe baza planului național unic a activității de fabricare a societății socialiste multilateral dezvoltate cu autonomia economico-financiară a unităților administrative și de producție, cu principiul autoconducerii muncitorești, cu autogestivitatea întreprinderilor. Doresc să subliniez cu toată claritatea că este necesar să asigurăm conducerea întregii activități economico-sociale atît pe baza principiului centralismului democratic, lichidînd cu hotărîre centralismul excesiv și rigid — cît și pe baza principiului autoconducerii, care trebuie să ducă la creșterea răspunderii, a puterii de decizie și acțiune a organelor locale, a centralelor și întreprinderilor, veghind însă și acționînd pentru înlăturarea oricăror tendințe anarhice, de patriotism local — cum se spune — de încălcare a legilor și hotărîrilor obligatorii pentru toate organele de partid și de stat, pentru toți cetățenii patriei.“

Mihai PĂRĂLUȚĂ

Partidul — factorul hotărîtor în conceperea și conducerea procesului dezvoltării economico-sociale

Caracterul unitar al conducerii economiei naționale de către partid

EXISTENȚA proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, asupra bogățiilor țării, a intereselor fundamentale comune ale tuturor oamenilor muncii generează atât necesitatea cât și posibilitatea dirijării unitare a proceselor economice în conformitate cu tendințele obiective ale dezvoltării sociale. Conducerea unitară de către partid a economiei naționale reflectă caracterul unitar al proprietății socialiste, al economiei naționale, corespunde intereselor economice fundamentale ale oamenilor muncii. De asemenea, conducerea unitară este determinată de dezvoltarea continuă a forțelor de producție, de accentuarea caracterului social al producției moderne, cât și de dezvoltarea continuă a diviziunii sociale a muncii. Complexitatea crescândă a legăturilor economice de ramură și teritoriale generează în mod obiectiv necesitatea coordonării și conducerii unitare a procesului de ansamblu al economiei naționale. Pentru ca o unitate sau o ramură să-și poată desfășura activitatea este necesar ca alte unități sau ramuri să-i furnizeze mijloacele de producție de care are nevoie și să-i absoarbă produsele asigurându-se astfel procesul continuu al reproducției. Tot astfel, activitățile economice din diferite localități și județe sînt legate între ele prin relații complexe integrându-se într-un proces unitar care cuprinde întreaga țară. Conducerea unitară a economiei naționale este cerută și de revoluția științifico-tehnică actuală. În aceste condiții, sînt necesare coordonarea cercetărilor științifice, precum și utilizarea în producție, în condiții optime, a cuceririlor științei și tehnicii moderne.

Totodată, referindu-ne la conducerea unitară de către partid a economiei naționale, se impune a evidenția că ea decurge din necesitatea unirii eforturilor tuturor organismelor din societate spre același țel, mobilizarea tuturor forțelor sociale pentru îndeplinirea Programului partidului.

Este unanim cunoscut faptul că în cadrul societății noastre acționează un mare număr de organisme sociale care asigură îndrumarea nenumăratelor compartimente economico-sociale, în primul rînd, statul socialist. Evident, fiecare dintre aceste organisme are o anumită activitate, acționează cu mijloace specifice, corespunzătoare naturii, rolului și atribuțiilor sale. Dar, la rîndul lor, organisme sociale acționează în mod unitar, pe baza unei conduceri și dirijări unice. Această conducere unitară se îndeplinește de către Partidul Comunist Român. Fiind partid de guvernămînt, Partidul Comunist Român poartă răspunderea pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor economiei naționale, a fiecărui sector de stat sau cooperatist. Nu poate exista nici un domeniu, nici o ramură de activitate economico-socială care să rămîna în afara conducerii politice de către partid. În condițiile de astăzi, în realizarea conducerii unitare a întregii activități, partidului îi revin responsabilități tot mai mari. El unește eforturile întregului popor în vederea realizării programului de dezvoltare economico-socială a țării. „Partidului — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — îi revine misiunea de a acționa permanent pentru perfecționarea și creșterea rolului statului, al tuturor organismelor democratice, în toate domeniile de activitate“⁶⁾.

Caracterul democratic al conducerii economiei naționale de către partid

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN pornește de la premisa că dezvoltarea continuă a democrației socialiste — deci a participării conștiente a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii la conducerea societății — constituie o cerință obligatorie a fauririi societății socialiste multilaterale dezvoltate, a creării condițiilor pentru trecerea la comunism. „Trebuie să

Prima parte a acestui studiu a apărut în nr. 36 al „Revistei economice“.

pornim de la faptul — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — că socialismul este opera maselor populare, că el se îndeplinește cu poporul și pentru popor, că democrația socialistă constituie o necesitate obiectivă pentru afirmarea conștientă a maselor populare în conducerea tuturor sectoarelor de activitate“⁶⁾.

În actuala etapă de dezvoltare a societății noastre socialiste, una din preocupările esențiale ale partidului o constituie perfecționarea planificării și conducerii tuturor domeniilor de activitate prin accentuarea autoconducerii și autogestunii, prin participarea tot mai largă a maselor la elaborarea planului, la conducerea diferitelor sectoare economice și sociale.

În acest sens, s-a instituționalizat practica convocării congreselor oamenilor muncii din diferite sectoare și domenii de activitate, din industrie, agricultură, comerț, cooperatie și prestații de servicii către populație, consiliile populare ș.a.m.d., care reprezintă adevărate organisme naționale de participare directă la conducerea societății, a maselor de oameni ai muncii. „Este necesar, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — să asigurăm o împletire tot mai strînsă a activității organelor de stat cu noile organisme democratice, trecînd tot mai mult în seama acestora o serie de atribuțiuni în domeniul planificării și conducerii activității economico-sociale“⁷⁾. Astfel, Congresul consiliilor oamenilor muncii, Consiliul Național al Oamenilor Muncii, celelalte congrese și consilii dezbate probleme fundamentale ale dezvoltării economiei, căile și mijloacele de îndeplinire a sarcinilor cuprinse în Programul partidului, în planul național unic de dezvoltare economico-socială.

În sistemul democrației noastre muncitorești, socialiste, un rol de importanță deosebită îl au consiliile oamenilor muncii. Ele asigură elaborarea planurilor unităților, conduc activitatea lor economico-socială și poartă răspunderea în fața adunărilor generale ale oamenilor muncii pentru activitatea ce o desfășoară. Participarea oamenilor muncii la conducerea economiei naționale este de natură obiectivă, determinată de proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție: ca producători și proprietari, de tip socialist ei participă nemijlocit la conducerea economiei. Dezvoltarea democrației este strîns legată de ridicarea nivelului politico-ideologic, al conștiinței socialiste a întregului popor, de creșterea nivelului general de cunoaștere, de sporirea competenței tuturor oamenilor muncii. Dezvoltarea democrației socialiste duce la întărirea legăturilor partidului cu masele, asigură politici elaborate de partid o bază trainică, înrîdăcită în experiența și înțelepciunea celor ce o îndeplinesc, dezvoltă la oamenii muncii capacitatea de a participa efectiv la conducerea vieții economico-sociale, ridică răspunderea lor pentru îndeplinirea hotărîrilor luate. „Numai pe calea dezvoltării continue a democrației socialiste, a participării nemijlocite a oamenilor muncii la conducere — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — se poate asigura construirea cu succes a societății noi; aceasta este, de altfel, însăși esența principiului de conducere în socialism“⁸⁾.

Ridicarea continuă a calității vieții întregului popor — obiectiv fundamental al politicii partidului

ÎN CENTRUL ATENȚIEI Partidului Comunist Român, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, se situează omul, afirmarea pleneră a personalității umane,

Bratu PĂUN
Ioan TIBERIAN

(Continuare în pag. 24)

⁶⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, decembrie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 47

⁷⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, decembrie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 42

⁸⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la Congresul al II-lea al Consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, București, Ed. politică, 1981, p. 44.

⁹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. 5, București, Ed. politică, 1971, p. 765

Dezvoltarea bazei de materii prime

și energetice

REZERVE DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI DE ȚIȚEI

DOMENIU cu largi și importante implicații în economie, industriei extractive a țițeiului îi revin în acest an ca și în întregul cincinal sarcini deosebite. Pe baza perfecționării tehnologiilor de foraj-extracție și creșterii factorului final de recuperare, extracția de țiței, la scara economiei naționale, va trebui să crească de așa natură încât să asigure în acest an o producție zilnică de 41—43 mii tone. Așa cum s-a stabilit la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. cu cadre de conducere și alți oameni ai muncii din industria petrolului, în fiecare schelă și trust, pe baza aplicării unui complex de măsuri tehnico-organizatorice, în funcție de condițiile specifice, urmează a se crea condiții pentru realizarea unei producții constante la nivelul stabilit prin plan, concomitent cu asigurarea de rezerve care să permită sporirea cantităților extrase la țiței cu circa 3 milioane tone și la gaze cu 8 miliarde metri cubi pe an — față de prevederile actualului cincinal.

Măsuri și acțiuni în sprijinul sporirii extracției de hidrocarburi

AVIND ÎN FAȚĂ asemenea obiective mobilizatoare, petroliștii din cadrul Trustului de foraj-extracție Pitești au acționat pe multiple planuri pentru a obține încă în acest an producții suplimentare de țiței și gaze. Domeniile în care s-a acționat cu preponderanță sînt: intensificarea forajului pentru a da cît mai multe sonde în funcțiune; perfecționarea tehnologiilor de extracție și creșterea factorului final de recuperare; repunerea în funcțiune a sondelor vechi, inactive etc. Măsurile luate s-au dovedit în cea mai mare parte a fi eficiente, realizările obținute în primul semestru din acest an fiind concludente în acest sens. Astfel, la nivelul trustului producția marfă a fost realizată în proporție de 103,1% iar producția marfă vindută și încasată 106,60%. Cît privește realizările fizice situația se prezintă astfel: schela Găești a îndeplinit planul la țiței extras în proporție de 100,3%, schela Moșoaia 100,4% — (ambele schele fiind declarate fruntașe pe țară în ramura industriei petrolului pentru realizările trimestrului I 1983), în timp ce schelele Ciurești și Drăgășani au încheiat primul semestru cu realizări mai mici decît nivelurile planificate. Deosebite realizări s-au obținut la gaze utilizabile, gazolină, etan, gaze deetanizate — unde prevederile de plan au fost depășite cu 4—23%.

Evident, ceea ce s-a realizat reprezintă progrese însemnate față de perioadele anterioare. Dacă însă ne referim la nivelul concret al sarcinilor

pentru perioada parcursă și pe întregul an, situația, deși pozitivă în realizarea unor indicatori, nu poate să ne mulțumească. Neîndeplinirea planului de către schelele Ciurești și Drăgășani, la extracția de țiței, a tras înapoi nivelul realizărilor pe trust, cu circa 28 000 tone. De asemenea, la săparea sondelor s-a înregistrat un minus de peste 4000 metri.

Sigur, au existat unele condiții obiective care au afectat realizările respective (neconfirmarea rezultatelor luate în considerare la fundamentarea producției din sonde noi pe unele structuri, neajunsuri în aprovizionarea cu piese, pompe de extracție, tubing, țevă etc). Parte din aceste deficiențe puteau fi învinse dacă în schelele rămase în urmă cu realizarea planului la extracție s-ar fi acționat cu mai multă responsabilitate, dacă acestea ar fi preluat operativ experiența schelelor Găești și Moșoaia. Situația existentă a fost îndeaproape analizată la nivelul trustului, cît și la fiecare schelă în parte și, în funcție de cele constatate, au fost stabilite noi măsuri pentru accelerarea activității și recuperarea pînă la finele anului a restanțelor. În principal, programul adoptat cuprinde:

- intensificarea exploatării zăcămintelor vechi;
- descoperirea de noi rezerve și punerea lor operativ în exploatare.

Astfel, la Schela Găești se va extinde injecția de apă la 13 zăcăminte supuse procesului de recuperare secundară a țițeiului, iar la Schela de producție Moșoaia la 8 zăcăminte. Totodată, s-au prevăzut la ambele schele îndeșirea și completarea de gabarit de exploatare prin săparea de noi sonde

(în total 74 sonde), în zonele unde cercetarea a depistat noi resurse. Totodată, pentru exploatarea unor zăcămintele cantonate la adîncimi mici, cu țițeiuri viscoase, dar cu rezerve mari, s-au inițiat experimente pentru aplicarea combustiei subterane la un număr însemnat de sonde.

În vederea obținerii încă din acest an a unor informații concludente pentru confirmarea sau infirmarea creșterilor de rezerve preconizate s-a inițiat un program de continuare a experimentelor la scară mai mare. Sînt prevăzute cîte 3 sonde de injecție de aer pe fiecare zăcămint, situate în linie, iar la distanță mică, 80—100 m, un șir de 4—6 sonde de reacție. În acest fel se așteaptă ca încă în acest an să se poată trage concluziile necesare.

Rezerve mari urmează a fi valorificate și prin intensificarea acțiunilor de creștere a factorului de recuperare a țițeiului. Deși pe total trust s-a ajuns în această perioadă la 20,26% (sînt zăcămintele la care factorul actual de recuperare a depășit cu mult această medie), s-au prevăzut în continuare măsuri pentru recuperarea în mai mare măsură a țițeiului din diferite straturi de zăcămint.

Pe baza indicațiilor date de conducerea superioară de partid s-a adoptat și s-a trecut la executarea unui amplu program de măsuri privind punerea în funcțiune a sondelor oprite. Pe această bază și prin continuarea aplicării măsurilor geologo-tehnologice s-a reușit ca producția zilnică să crească permanent, ajungînd ca la data actuală să se obțină de la acestea o producție zilnică suplimentară de circa 230 tone.

Așa cum s-a subliniat la Consfătuirea de lucru cu cadrele de conducere din industria petrolului, sporirea producției de țiței și gaze trebuie să se facă atît prin creșterea coeficientului de utilizare a fondului de sonde cît și prin cea a debitului mediu pe sondă. În acest scop colective de specialiști din Ministerul petrolului și I.C.P.P.G. Cîmpina, Trustul nostru și schelele sale, analizează periodic situația fiecărei sonde, stabilind măsuri de creștere a debitului. Ca urmare a măsurilor aplicate, declinul de producție a fost de numai 0,2%, unele zăcămintele fiind exploatate în această perioadă fără declin sau cu debite în creștere.

Programul de săpare a noi sonde, realizat la termenele fixate

MĂSURI DEOSEBITE au fost stabilite și pentru sectorul de foraj. Programul stabilit prevede, între altele:

- aprovizionarea ritmică și utilizarea eficientă a materialelor, combustibilului și pieselor de schimb;
- efectuarea reviziilor și reparațiilor instalațiilor de foraj paralel cu

V. PRONOVICI
director adjunct tehnic producție,
Trustul de foraj-extracție Pitești

(Continuare în pag. 13)

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Producție fizică peste plan

● Colectivul Combinatului chimic **Ișalnița** a rotunjit la 47,3 milioane lei valoarea producției-marfă obținută în plus de la începutul anului. Superior prevederii din angajamentul asumat în întrecerea socialistă în împlinirea zilei de 23 August, succesul este însoțit și de alte remarcabile realizări. Astfel, producția netă a fost depășită cu aproape două procente, iar productivitatea muncii a crescut cu 3,3 la sută. În cele 47 de instalații în funcțiune s-au obținut printre altele, în plus, la producția fizică, 2.700 tone amoniac de sinteză, 5 tone uzilaje tehnologice pentru industria chimică, producția de piese de schimb a fost depășită cu 2,4 la sută, cea de acetat de butil cu aproape 500 de tone, în timp ce la produsele de mic tonaj, în special catalizatori, valoarea producției suplimentare se ridică la 170.000 lei.

● Minerii din **bazinul Dornelor** înscrin importante succese în asigurarea economiei naționale cu cantități sporite de materii prime. Rezultatele raportate în perioada care a trecut din acest an fiind edificatoare; au fost date în plus circa 8.000 tone la producția de minereu — mangan marfă. Astfel, angajamentul asumat pentru acest an a fost îndeplinit în proporție de 65 la sută cu o depășire de peste 1.000 tone a graficelor de întrecere socialistă la zi. Demn este de menționat că prevederile suplimentare înregistrate până în prezent au fost realizate pe seama creșterii productivității muncii cu aproape 7 la sută.

● Consemnând în bilanțul realizărilor din acest an o producție-marfă suplimentară evaluată la 15,5 milioane lei, precum și sporuri de producție fizică de 1.300 tone laminate, 1.200 tone de țevi sudate, din aluminiu, destinate irigațiilor, 600 km de cabluri electrice de forță nearmate, colectivul **Întreprinderii de prelucrare a aluminiului din Slatina** și-a îndeplinit și depășit prevederile angajamentului asumat în cinstea marii sărbători naționale. Acest succes este în principal rezultatul atingerii unui nivel al productivității muncii superior celui planificat, creșterii indicelui de utilizare a instalațiilor și agregatelor din dotare, ca și valorificării cu eficiență sporită a materiilor prime și a materialelor secundare.

● Muncitorii, inginerii și tehnicienii **Combinatului petrochimic din Pitești** au consemnat în bilanțul realizărilor dedicate marii sărbători naționale, de la 23 August o producție marfă suplimentară evaluată la 252 milioane lei. O producție netă peste prevederi în valoare de 170 milioane lei, precum și importante sporuri de producție fizică printre care 100.000 tone benzină, 9.400 tone benzen, 6.200 tone toluen, 8.230 tone polietilenă de înaltă și joasă presiune, 35 tone cauciuc, sintetic. Acestor succese, petrochimistii piteșteni le-au mai adăugat și livrarea, în plus față de obligațiile contractuale venite la export, în perioada parcursă de la începutul anului și până acum, a unor însemnate cantități de produse, a căror valoare totală se ridică la peste 17 milioane lei.

EFORTURI CONJUGATE ÎN REALIZAREA CONSTRUCȚIILOR DE LOCUINȚE

ÎN CADRUL politicii partidului și statului nostru de ridicare continuă a nivelului de viață a locuitorilor patriei, construcția de locuințe reprezintă o componentă principală a programului de dezvoltare economico-socială a țării, de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate în România. Începând cu hotărârile adoptate de Congresul al IX-lea al P.C.R., în întreaga activitate desfășurată pentru creșterea bazei materiale necesare îmbunătățirii continue a nivelului de trai, s-a acționat permanent pentru dezvoltarea construcțiilor de locuințe, ceea ce a făcut ca România să se înscrie cu o dinamică deosebită, situându-se printre țările cu cel mai înalt ritm de asigurare a populației cu noi locuințe. Cu 8 apartamente la fiecare 1.000 locuitori date în folosință anual, în ultimul deceniu, țara noastră a depășit ritmul multor state dezvoltate din Europa și din alte zone ale lumii.

Implicații ale industrializării lucrărilor pe șantiere

PE BAZA hotărârilor Conferinței Naționale a partidului, a indicațiilor date de conducerea superioară de partid, în semestrul I 1983 s-a acționat mai ferm pentru realizarea construcțiilor de locuințe, a celorlalte dotări, precum și

a lucrărilor social-edilitare. În această perioadă au fost puse în funcțiune peste 55.000 apartamente din fondurile statului sau din fondurile populației realizate cu sprijinul statului în credite și execuție. Pe total fără, pe semestrul I s-au dat în folosință cu 8% mai multe apartamente decât în aceeași perioadă a anului trecut, un număr de 29 de consilii populare județene situându-se pe locuri fruntașe în ce privește acest indicator: Argeș, Bacău, Brașov, Cluj, Constanța, Covasna, Dolj, Iași, Mureș, Suceava, Timiș, Vâlcea și municipiul București. În același timp, au fost realizate și dotările aferente locuințelor — peste 75.000 mp spații comerciale — precum și lucrările tehnico-edilitare necesare: alimentare cu apă, canalizare, termoficări, drumuri și spații plantate.

Rezultatele obținute au permis ca gradul de satisfacere cu locuințe a populației să se îmbunătățească, astfel încât în prezent indicele mediu de locuibilitate să ajungă în municipii și orașe la peste 10,4 mp arie locuibilă pe locuitor. În prezent, populația dispune de 9,3 paturi de spital, 4 paturi în creșe, 3,4 săli de clasă și 526 mp spații comerciale pentru 1.000 locuitori. An de an au fost aduse îmbunătățiri importante noilor construcții de locuințe privind creșterea nivelului de dotare tehnică și de confort, stabilirea suprafețelor utile și locuibile, perfecționarea structurii apartamentelor după numărul de camere, corespunzător cerințelor actuale și de perspectivă.

La ultima consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., cu factorii de conducere și specialiștii din domeniul construcțiilor și al materialelor de construcții, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a stabilit măsurile și direcțiile de acțiune pentru îmbunătățirea activității în domeniul construcțiilor și îndeosebi al construcțiilor de locuințe, reducerea consumurilor de materiale, energie și combustibili, creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității construcțiilor prin trecerea pe scară mai largă la industrializarea acestora și finisarea integrală a locuințelor în fabricile de prefabricate, reducerea în continuare a cheltuielilor de execuție pe șantiere. Organizațiile de construcții aparținând consiliilor populare precum și unitățile producătoare de panouri mari prefabricate sau alte elemente prefabricate din beton ale Ministerului Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții, antrenând un număr mare de specialiști din propriile unități, din unitățile de proiectare sau cercetare precum și din instituțiile de învățământ superior, au trecut la îmbunătățirea proceselor tehnologice de fabricație, la stabilirea unor noi soluții

constructive și de arhitectură, reușind ca, într-un timp scurt, să realizeze elemente prefabricate pentru construcția locuințelor integral finisate, cu calități tehnice și expresie arhitecturală superioare. Aceste prime rezultate vor permite ca realizarea în fabrică a tuturor elementelor clădirilor de locuit, cu respectarea strictă a tehnologiei și normelor de toleranță specifice activității neindustriale, să conducă la îmbunătățirea în continuare a calității acestora, la nivelul cerințelor actuale. Aceasta obligă atât unitățile de proiectare cât și unitățile de execuție și de producție la o colaborare strinsă pe tot parcursul proiectării și al execuției, în stabilirea celor mai bune soluții pentru realizarea exemplară a tuturor clădirilor de locuit.

Finalizarea la termen a lucrărilor -- obiectiv prioritar

CU TOATE că în semestrul I 1983 s-au realizat un număr sporit de locuințe față de prevederile de plan, că multe județe și organizații de construcții au depășit sarcinile stabilite pentru această perioadă, datorită faptului că unele consilii populare nu au acționat din timp și ferm pentru pregătirea lucrărilor, pentru buna organizare și urmărirea permanentă a execuției construcțiilor de locuințe, rezultatele obținute pe ansamblu nu reflectă în întregime posibilitățile reale existente. Astfel, unele întârzieri în pregătirea lucrărilor de execuție, a

documentațiilor necesare eliberării amplasamentelor, a activității efective de predare a terenurilor libere, dar în mod deosebit pregătirea uneori insuficientă a condițiilor de lucru pentru perioada semestrului I 1983 au influențat negativ realizarea integrală a planului de investiții și a construcțiilor de locuințe. Sunt unele județe (Galați, Dimbovița, Arad, Harghita, Mehedinți, Neamț, Buzău, Vrancea și municipiul București) care în sem. I 1983 au dat în folosință un număr mai mic de apartamente decât în aceeași perioadă a anului trecut. Rămăneri în urmă au înregistrat și județele Alba, Arad, Brăila, Gorj și Iași la o serie de lucrări edilitare ce deservește atât obiective industriale importante cât și cartiere de locuințe (alimentare cu apă Roșia Poleni, alimentare cu apă industrială Arad, alimentare cu apă Iași, alimentare cu apă Rovinari etc.).

Nerealizarea integrală a volumului de investiții-construcții, întârzierile în predarea la cheie a unor apartamente prevăzute în plan precum și rămănerile în urmă în pregătirea frontului de lucru la unele consilii populare și organizații de construcții județene se datorează, în mare parte, folosirii necorespunzătoare a bazei tehnico-materiale create în teritoriul județelor (în special a capacităților de prefabricate, unde se înregistrează o nerealizare de peste 30 000 mc panouri mari), nefolosirii la capacitate a tuturor utilajelor și mijloacelor din dotare, dispersării pe multe puncte de lucru a forței de muncă și mijloacelor de producție, folosirii încă incomplete a timpului de

lucru disponibil, manifestării unor cazuri de indisciplină în muncă, etc. Astfel, în unele cazuri, principalele utilaje de construcție au fost folosite sub nivelul indicatorilor planificați. De asemenea, indicatorii de mecanizare a lucrărilor de finisaj au fost mult sub posibilități, ca de exemplu: vopsitorii 37%, zugrăveli 60%, tencuiei 32%.

În același timp, în realizarea construcțiilor de locuințe, unitățile de execuție au întâmpinat și greutăți inndeosebi în ce privește, aprovizionarea tehnico-materială. Se mențin încă unele restanțe în livrarea unor materiale de construcții, în special la panouri mari din beton armat, oțel beton de diametre mici, beton celular autoclavizat pentru termoizolații, blocuri ceramice, țevi pentru construcții, fittinguri din fontă maleabilă și din p.v.c., bitum pentru hidroizolații etc.

Ținând cont de importanța deosebită a construcțiilor de locuințe, consiliile populare și celelalte organe centrale titulare de plan vor trebui să intensifice activitatea de organizare și urmărirea a lucrărilor înscrise în plan, în vederea asigurării condițiilor necesare realizării pe sem. II 1983 a sarcinilor planificate și recuperării restanțelor. În acest scop vor trebui mobilizate toate eforturile constructorilor pentru realizarea programului de construcții de locuințe în condițiile reducerii consumurilor de materiale, combustibili și energie, creșterii productivității muncii și industrializării construcțiilor de locuințe cu prefabricate integral finisate în fabrică.

I. CIUBOTARU
director în CPCP

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

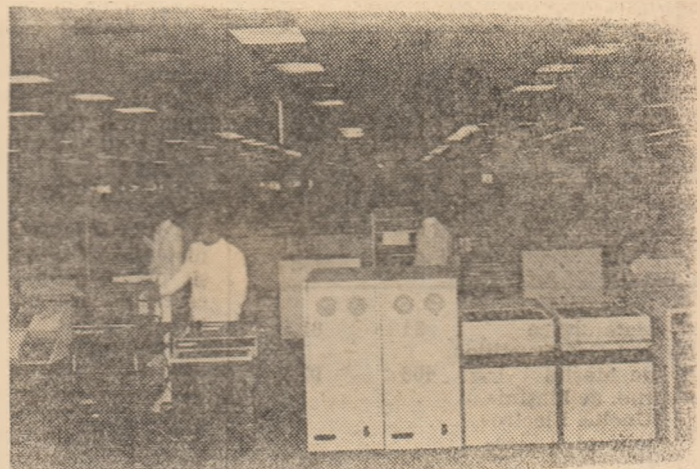
Minicalculatorul CORAL 4030

RECENT, întreprinderea de calculatoare electronice din București a introdus în fabricația curentă un nou și modern sistem de minicalculator simbolizat CORAL 4030 care constituie un exemplu de construcție structurată pe bază modulară, incorporând disponibilitate, siguranță și stabilitate. Fiecare modul funcțional, procesor, memorie sau controler din componența lui, se realizează pe un tablou independent, care poate fi adăugat sau scos de la sistem. În acest mod toate modulele au o vibrație asincronă identică și pot fi conectate la o singură cale de date de tipul BUS.

Minicalculatorul CORAL 4030 reprezintă, de altfel, cel mai mare model din familia de calculatoare CORAL. Bazat pe dispozitivele microprocesoarelor „bit-slice”, cu o structură microprogramată, CORAL 4030 se im-

pune printr-o serie de caracteristici remarcabile dintre care reținem: viteza de operare de 600 000 operații/secundă, posibilitatea exploatarei memoriei integrale, „hardware” care realizează protecția programului, reasezarea memoriei și adresarea a pînă la 6 Mbiti, posibilitatea formării din nou a sistemului de la o mare varietate de dispozitive periferice, ca urmare a rutinei emulatorului consolei și încărcării automate a ordinii inițiale, domeniul larg de echipament periferic care poate fi utilizat (disc cu mare capacitate, bandă magnetică, imprimare, cititor de cartele, afișare).

CORAL 4030 prezintă, de asemenea, un raport bun între performanță și preț față de PDP 11/44. Mai mult decât atât, noua interfață introdusă (QB-40) convertește CORAL-ul 4030 BUS la Q BUS permițînd astfel o legătură directă între cele două tipuri de procesoare și periferii.

Programele făcute pentru a funcționa pe PDP 11/44 pot fi utilizate pe CORAL 4030 — fără nici un fel de modificări.

Nivelul tehnic înalt al acestui nou tip de minicalculator care poate fi exploatat în cele mai diferite sectoare ale economiei

noastre oferă, de asemenea, un larg domeniu de aspecte, ca de exemplu folosirea circuitelor imprimate pe straturi, componentele LSI și echipamente periferice dintre cele mai moderne.

E.C.

Cum se materializează programele de reducere a costurilor

INTRE PROGRAMELE prioritare elaborate în economie pentru acest an cit și pe întregul cincinal un loc deosebit îl ocupă cel privitor la reducerea costurilor de producție. Aceasta întrucât diminuarea cheltuielilor pentru realizarea produselor planificate determină la nivelul economiei naționale disponibilizarea unor însemnate resurse materiale și bănești, obținerea de beneficii suplimentare și, implicit, sporirea pe această bază a venitului național.

În prezent, fiecare unitate, centrală și minister dispun de programe mobilizatoare de reducere a costurilor pe unitatea de produs și, deosebi, pentru diminuarea cheltuielilor materiale. Programele respective conțin măsuri și căi concrete de acțiune, vizând proiectarea de produse noi, modernizarea prin reproiectare a celor aflate în fabricație, mai buna gospodărire a resurselor materiale și energetice, valorificarea resurselor refolosibile, sporirea productivității

muncii, ridicarea calității și fiabilității produselor etc. Concomitent, au fost preconizate măsuri privind folosirea unor metode economice de urmărire îndeaproape a influențelor fiecărei componente ce participă la realizarea costurilor finale, astfel încât să se poată acționa operativ asupra aceluia ce influențează negativ nivelul cheltuielilor de producție. De altfel, după corecturile de prețuri de producție și de livrare efectuate în anii 1981—1982, care au rentabilizat produsele, după îmbunătățirile de ordin metodologic aduse conținutului economic al costurilor, sînt create în acest an toate condițiile pentru a se desfășura o activitate corespunzătoare în domeniul reducerii costurilor și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. Că așa stau lucrurile ne-o dovedesc și rezultatele dobândite în primul semestru din acest an.

Progrese importante în sporirea eficienței economice

ACTIVITATEA prodigioasă desfășurată în toate ramurile economiei naționale a făcut posibil ca planul de reducere a costurilor pe semestrul I a.c. în industria republicană să fie îndeplinit și depășit, obținându-se o economie suplimentară de 6,1 lei la 1 000 lei producție marfă la costurile totale și 6,5 lei la cele materiale, respectiv aproape 3 miliarde lei economii materiale și 2,8 mld. lei economii totale. Deosebit de important e faptul că, față de sem. I 1982, s-au realizat economii la cheltuielile materiale de peste 5 mld. lei.

Ministere cu activitate industrială cu pondere mare au obținut importante economii, peste plan după cum urmează :

Ministerul	Volum de economii obținute peste planul sem. I a.c. mil. lei	Pondere în întregul ce au obținut economii suplimentare
— Industriei Metalurgice	34	81,4
— Ind. Construcțiilor de Mașini	466	97,4
— Ind. de Mașini-Unelte, Electro-tehnică și Electronică	406	95,0
— Industriei Chimice	398	74,2
— Industriei Ușoare	1 480	100,0
— Agriculturii și Industriei Alimentare	543	77,2

La aceste rezultate au contribuit îndeosebi, volumul și structura producției materiale realizate, reducerea consumurilor de materiale (sînt întreprinderi și centrale care au atins nivelul normelor de consum planificate inițial pentru anul 1985), soluțiile tehnice și tehnologice ce au condus la accentuarea proceselor de valorificare a materialelor prime și materialelor, la reproiectarea unor produse cu parametri tehnico-economici necorespunzători exigențelor etapei, de proiectarea unor produse noi, competitive precum și raționalizarea cheltuielilor indirecte și cu deosebire a celor administrativ-gospodărești și alți factori specifici unor ramuri și subramuri industriale.

Luînd în considerare rezultatele pozitive obținute se cere arătat că sînt și unități economice din unele ministere care nu și-au îndeplinit planul aferent sem. I a.c. în domeniul reducerii costurilor de producție. Așa este cazul unor unități energetice, termo și hidrocentrale care au depășit consumurile specifice pentru producerea energiei electrice și termice, depășind totodată și normele de consum propriu tehnologic, ca și a unor unități aparținînd Ministerului Minelor care, de asemenea, și-au depășit cheltuielile planificate pentru munca vie și munca trecută.

Totodată, trebuie arătat că și la ministerele care și-au îndeplinit și depășit planul pe ansamblu sînt unități și centrale care nu și-au realizat sarcinile planificate, datorită modului cum și-au îndeplinit volumul și structura producției marfă, consumurile materiale, cheltuielile pentru reparații capitale și curente și coeficienții tehnologici ai producției. La această stare de lucruri a contribuit faptul că unele unități nu s-au preocupat suficient să ia măsuri tehnico-economice adecvate sarcinilor de reducere a cheltuielilor materiale. Este cazul întreprinderii de vagoane din Caracal. Întreprinderii mecanice Brașov, Combinatului de prelucrare a lemnului din Suceava și altele. De asemenea, sînt întreprinderi

care n-au elaborat încă toate soluțiile de încadrare în planul anual de reducere a costurilor ca de exemplu : „Tehnoton” Iași și Întreprinderea mecanică din Tg. Secuiesc. Ca atare, se impune ca în aceste unități și altele în situații similare, preocuparea pentru identificarea soluțiilor de economisire a muncii sociale să crească începînd cu organul de conducere colectivă și pînă la secții și ateliere.

Constituind una din problemele cardinale ale reproducției de tip intensiv, reducerea costurilor de producție și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs devine din ce în ce mai mult criteriul de apreciere a întregii activități tehnico-economice desfășurate în întreprinderi. În fond, ca indicator sintetic calitativ, costul reflectă modul cum este gospodărită fiecare unitate economică. Iată de ce se impun în continuare măsuri hotărîte pentru obținerea de economii la cheltuielile de producție, în condițiile în care va trebui să crească calitatea și competitivitatea produselor, să se dezvolte sustinut baza proprie de materii prime, exploatarea zăcămintelor cu conținuturi și randamente mai sărace, să se asimileze în țară o serie de materiale și produse vizînd o raționalizare strictă a importurilor.

Rezervele potențiale valorificate operativ și cit mai deplin

PENTRU înfăptuirea exemplară a sarcinilor pe acest an privitor la reducerea costurilor de producție este necesară mobilizarea și mai puternică a eforturilor pentru mai buna gospodărire a potențialului tehnic, material și uman din fiecare întreprindere. „...este necesar — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la ultima plenară a partidului — să se acționeze cu toată hotărîrea pentru reducerea mai actuală a cheltuielilor de producție și în-

deosebi a cheltuielilor materiale. Toate acestea trebuie să conducă la creșterea mai puternică a rentabilității și eficienței economice în toate sectoarele de activitate". În lumina acestor indicații și sarcini se impun amplificate activitățile de fundamentare cu soluții tehnice, tehnologice și economice a volumului de economii suplimentare cerute de opțiunile făcute la Conferința Națională a Partidului precum și la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1983, atât pentru anul în curs cât și pentru anii 1984 și 1985. Aceste activități ar trebui, după părerea noastră, să se desfășoare în mod metodic, investigându-se rezervele potențiale din toate sectoarele de activitate, de la proiectarea produselor noi și până la disciplina proceselor tehnologice, la raționalizarea strictă a consumurilor directe și indirecte de muncă socială, la cheltuielile ocazionale de desfacerea producției etc.

De un real folos în această activitate complexă, sînt **analizele critice a costurilor de unitatea de produs și procesele de analiză a valorii** care ar înlesni depistarea cailor și posibilităților ce pot fi mobilizate pentru a se obține economii cât mai substanțiale. În condițiile unei stabilități relative a prețurilor de producție și de livrare prezintă interes **analizele comparative ale nivelului costurilor de produse identice sub aspectul valorii de întrebuițare**, dar fabricate de întreprinderi diferite. Centralele industriale cu activități omogene au toate elementele în subsistemul informațional spre a desfășura astfel de analize comparative ce ar permite concluzii interesante și depistarea de rezerve ce pot fi mobilizate prin programele de măsuri pentru reducerea costurilor de producție.

Chiar analiza deplasărilor ce au loc în structura elementelor de cheltuieli de la o perioadă la alta în aceeași întreprindere poate fi utilă obiectivului vizat. Dacă am adăuga la cele arătate, diferite lucrări de optimizare a loturilor de fabricație, a cheltuielilor pentru transporturile uzinale, a reparațiilor curente și capitale etc., avem un portofoliu de lucrări ce ar trebui să preocupe sectoarele tehnice și economice din întreprinderi și centrale, pentru a pregăti soluții concrete în vederea asigurării îndeplinirii planului costurilor de producție și a sarcinilor suplimentare pe perioada 1983—1985. Toate aceste lucrări și analize **conjugate cu dezbateri vii în secții și ateliere, în consfătuiri ale inginerilor și economiștilor din întreprinderi**, pot oferi soluții menite să contribuie la economisirea muncii sociale.

Organizarea urmăririi materializării sistematice a acestor soluții constituie de asemenea un domeniu în care urmează a se insista în mod deosebit prin activitatea sistematică pe toate verigile și compartimentele întreprinderilor și centralelor. Subliniem aceasta deoarece mai găsim uneori situații în unitățile economice cînd programe de măsuri

temeinic elaborate, cu soluții tehnice și tehnologice pertinente, nu sînt urmărite în mod corespunzător (citeodată formal) și ca atare nu sînt materializate în volumele de economii scontate. Conjugarea măsurilor cu efect economic imediat cu cele de perspectivă constituie de asemenea o exigență a etapei, cu atît mai mult cu cît este cunoscută amploarea sarcinilor de plan din perioada 1984—1985.

Reproiectările unor produse cu grad mai înalt de tehnicitate, îmbunătățirile unor procese tehnologice, optimizarea unor activități prin însăși natura lor reclamă durată de timp și trebuie avute sistematic în „spațiul vizual” al consilierii oamenilor muncii. Nu ar fi lipsit de interes — după părerea noastră — ca programele de măsuri pentru reducerea costurilor de producție și a cheltuielilor materiale să nu se circumscrie numai la măsurile cu efect economic în anul de plan ci să cuprindă o parte distinctă cu măsurile de perspectivă care trebuie să înceapă din timp și să fie traduse în viață pe etape.

Legarea mai organică a obiectivelor din planul tehnic de sarcinile privind reducerea costurilor de producție constituie — credem noi — o exigență majoră a perioadei în care vrem să se accentueze procesele de economisire a muncii sociale. În fiecare unitate economică ar trebui făcute calcule asupra cantumului de economii ce revine soluțiilor tehnice și tehnologice și obiectivelor din planul tehnic. Amploarea sarcinilor curente și de perspectivă în domeniul reducerii costurilor impune recurgerea într-o măsură din ce în ce mai mare la aportul cercetării științifice și a planului tehnic în realizarea volumului de economii.

În execuția planului ar fi necesar să se imprime activității de reducere a costurilor un caracter preventiv, utilizîndu-se în acest scop programele de măsuri întocmite ca instrumente de conducere și să nu se deplaseze această activitate mai mult spre sectoarele de evidență ale contabilului șef, unde se constată cheltuielile efectuate. Evident, trecerea la metode moderne de calcul și evidență a costurilor, utilizarea tehnicii electronice de calcul, exercitarea la nivel superior a controlului financiar preventiv și alte metode pot da impulsuri corespunzătoare pentru îndeplinirea dezideratului menționat.

EXISTĂ, și practica atestă acest lucru, condiții ca în acest an întreaga activitate economică să se desfășoare în condiții de înaltă eficiență, măsurile preconizate de reducere a costurilor de producție pe unitatea de produs să fie nu numai îndeplinite ci chiar depășite. Aceasta va avea o mare înfrîurire atît asupra sporirii rentabilității fiecărei întreprinderi cît și în direcția creșterii în mai mare măsură a venitului național, baza ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

dr. Gh. ȘICĂ
director în C.S.P.

DIN CRONICA INTRECERII

Noi obiective industriale și sociale

● De la începutul anului și pînă acum, **oamenii muncii de pe șantierele de construcții industriale** au terminat și pus în funcțiune 178 capacități importante de producție, dintre care 22 în devans față de termenele planificate. De asemenea, alte 27 capacități importante de producție au fost terminate și au intrat în probe tehnologice, iar 22 noi obiective au fost predate beneficiarilor pentru a primi ultimele completări de dotare tehnică prevăzute în proiecte.

● **Constructorii din cadrul Trustului județean de construcții Galați** au realizat de la începutul anului și pînă în prezent un beneficiu suplimentar de 8 milioane lei în condițiile reducerii costurilor de producție cu 40 lei la 1 000 lei, predînd beneficiarilor la cheie 2 000 noi apartamente, cu mult peste sarcinile de plan. De notat că harnicii constructori de locuințe gălățeni au reușit să devanseze și lucrările pregătitoare pentru anul 1984.

● **Lucrătorii întreprinderii de construcții-montaj Dimbovița** au predat în avans 76 apartamente, ridicînd la peste 1 200 numărul total de apartamente construite în perioada scursă din acest an și la aproape 30 000 numărul celor construite în anii de după Congresul al IX-lea al partidului. De altfel, numai în actualul cincinal, fondurile alocate de stat pentru construcții de locuințe în acest județ vor ajunge la 1,5 miliarde lei, adică dublu față de cincinalul precedent. În felul acesta, la finele anului 1985, peste 75% din populația localităților urbane dimbovițene vor locui în noi blocuri de locuințe.

● **Constructorii de locuințe din Bacău** au predat la cheie oamenilor muncii din localitățile urbane și rurale ale județului circa 2 000 de apartamente, cu 250 mai multe decît sarcina la zi. Succesul întregeste la 10 000 numărul locuințelor ridicate în blocuri noi în actualul cincinal și la 53 000 cifra celor realizate în perioada parcursă de la cel de-al IX-lea Congres al partidului.

● Zestrea edilitară a municipiului Tîrgu-Jiu a crescut de la începutul anului cu alte 700 de apartamente. Numărul total al locuințelor construite și date în folosință în această localitate în cei 18 ani ce au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului a ajuns la peste 16 000, astfel încît mai mult de 70% din populația municipiului locuiește în case noi.

● Realizări importante au înregistrat **constructorii de locuințe de pe șantierele hunedorene**. Ei au dat în folosință, în acest an, 1 061 apartamente, cu 141 mai multe decît era prevăzut. Dintre ele, aproape 500 au fost construite pentru minierii din Valea Jiului — la Petroșani, Lupeni, Petrila și Vulcan.

● **Oamenii muncii din unitățile Trustului de instalații montaje Brașov** au montat în acest an aproape 10 mii tone utilaje tehnologice. Succesul se datorează, printre altele, și creșterii productivității muncii față de sarcina planificată cu 13,2%.

● **Constructorii de locuințe din județul Constanța** au dat în folosință în perioada ianuarie—iulie a.c. 2 000 de apartamente. Alte aproape 3 000 — aflate în diferite stadii de execuție — vor fi terminate pînă la sfîrșitul anului.

Folosirea complexă a pământului in procesul modernizării agriculturii

PROGRESUL multilateral al agriculturii, creșterea capacităților de producție a acestei ramuri până la nivelul care îi permite să asigure alimente și alte bunuri bazate pe materii prime agricole solicitate sînt nemijlocit legate de progresele pe care le-a făcut omul în perfecționarea uneltelor, ameliorarea soiurilor de plante și a raselor de animale și îndeosebi în lunga și rodnică lui muncă de a exploata și folosi în fiecare etapă principalul mijloc de producție, care este pământul. Așa se explică faptul că astăzi, deși procesele esențiale ale producției agricole au rămas aproximativ aceleași ca în primele secole ale istoriei agriculturii (se ară, se seamănă, se plivește sau se prășește, se plantează, în final se recoltează, se macină cerealele sau se prelucrează în forme diferite legumele, fructele și strugurii), producțiile au crescut de șapte pînă la zece ori față de trecut. Pe un hectar de pământ se recoltau la începutul agriculturii 300—400 kg grâu, pentru ca în ultimii ani randamentele de 8 pînă la 10 tone să pară nu numai pe deplin realizabile, ci niște realizări accesibile curent unui număr mare de producători. De asemenea, hectarul de vie oferea producătorului una pînă la două tone de struguri, pentru ca astăzi obținerea a 20—25 tone să apară o producție stabilă realizată de fiecare fermă. Odată cu creșterea producției s-a redus considerabil cantitatea de muncă fizică pe unitatea de produs, care în decursul mileniilor a scăzut de cîteva sute de ori.

Toate aceste profunde schimbări sînt rezultatul procesului complex al perfecționării tehnicii în decurs de milenii și care în vremurile noastre a cunoscut o evoluție deosebit de rapidă. În agricultură însă progresul tehnic nu poate prin el însuși să ducă la creșterea producției ori să asimileze complexul de factori existenți în această ramură, decît în măsura în care orice inovație atrage după sine o folosire rațională a pământului, îmbunătățirea capacității productive a acestui principal mijloc de producție. În acest context, nu exagerăm cu nimic dacă mai reamintim un fapt cunoscut — că **producția agricolă se desfășoară pe întinderi de pămînt limitate** și drept urmare, de pe fiecare suprafață agricolă trebuie să obținem o producție tot mai mare. Privind în această evoluție de mare perspectivă dezvoltarea agriculturii, Partidul Comunist Român a elaborat și aprobat **Programul național pentru asigurarea unor producții sigure și stabile prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosirea în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe circa 55—60 la sută din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combaterea eroziunii solului**, document de o importanță excepțională pentru progresul general al României socialiste.

Elaborat din inițiativa și cu contribuția directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu — secretar general al partidului — Programul stabilește în mod concret căile și măsurile de îndeplinire a Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, privind sporirea suprafeței agricole, ridicarea fertilității pămîntului, refacerea solurilor degradate, realizarea pînă în 1990 a amenajărilor de irigații pe întreaga suprafață posibil de irigat, pentru ca agricultura să-și aducă o contribuție sporită la realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea și de Conferința Națională ale P.C.R.

Acest Program cuprinde un complex de măsuri care vizează întreaga perspectivă a dezvoltării agriculturii în acest deceniu și prezintă o însemnătate deosebită pentru mobilizarea tuturor forțelor în direcția asigurării unei creșteri substanțiale a producției vegetale și animale. O atenție prioritară se acordă în program măsurilor de creștere a potențialului productiv al pămîntului pentru toate categoriile de folosință și pentru toți deținătorii de terenuri agricole. În acest sens sînt prevăzute administrarea de amendamente anual pe 270 mii ha, încheierea pînă în 1985 a ciclului de scarificare și afinare adîncă a solului pe toate suprafețele care necesită asemenea lucrări, folosirea integrală a îngrășămintelor organice, sporirea cantităților de îngrășăminte chimice și ridicarea eficienței utilizării lor. Pentru creșterea producției de masă verde de pe pajiștile naturale se vor iniția largi acțiuni de defrișare de mărăcișișuri, amendare și fertilizare și se va trece la organizarea rațională a pămîntului. O influență hotărîtoare asupra creșterii producției de furaje o va avea executarea de însămînțări și supraînsămînțări pe 2 milioane de ha, din care un milion de hectare se va include în asolamente și vor fi cultivate cu ierburi perene.

Valoarea deosebită a Programului național de creștere a potențialului productiv al pămîntului rezultă și din faptul că este fundamentat pe baza unor studii pedologice, agrochimice și de cadastru, pe cunoașterea caracteristicilor productive a fiecărei zone din cuprinsul țării. Totodată, în program, lucrările de îmbunătățiri funciare sînt prevăzute a se realiza într-o concepție unitară, în corelare cu cele de gospodărire a apelor, cu amenajări hidroenergetice și cele silvice în cadrul fiecărui bazin hidrografic, asigurîndu-se în acest mod o înaltă eficiență economică.

Aplicarea în practică a Programului național se va realiza ținîndu-se seama de multitudinea de condiții existente în fiecare zonă și va antrena după sine nu numai o creștere simțitoare a producției și o mai mare stabilitate a ei, ci și însemnate alte efecte economico-sociale cu incidențe multiple asupra tuturor coordonatelor dezvoltării județelor și localităților.

Transpunerea în viață a Programului național se va răsfrînge pe multiple planuri și în agricultura și economia județului Iași. Acest județ, care cuprinde o însemnată parte din Podișul Moldovei, partea sudică a Cîmpiei Moldovei, o parte din Lunca Prutului cuprinsă între Bivolari și comuna Gorban, o porțiune mică din Lunca Siretului și a Moldovei, dispune de o mare varietate de soluri, cu un relief fragmentat și o rețea hidrografică specifică zonelor de stepă pentru partea sud-estică și cu caracteristici de silvo-stepă și influențe submontane în celelalte zone. În această parte a țării lucrările de îmbunătățiri funciare au fost necunoscute în trecut. În anii cu precipitații abundente sau acumulare de mari troiene în timpul iernii, revărsarea apelor Prutului și ale Jijiei devasta întreaga luncă mănoasă a acestor riuri. Locuitorii acestor meleaguri au luptat timp de multe secole singuri cu furia acestor valuri. Nu de puține ori au fost cazuri cînd își pierdeau tot avutul datorită marilor inundații care începeau aproape de localitatea Bivolari și cuprindeau peste 30 mii ha pînă dincolo de Tîrgul Răducănenilor. Au rămas în această zonă și denumiri cu o pronunțată rezonanță istorică, cum sînt Cîrpiți (azi comuna Victoria), Golăești și altele. Viiturile Prutului în această zonă erau mari și pustitoare, încît cuprîndeau sate și comune întregi, oamenii cu casele și întregul lor avut, cirezi de vite și turme de oi. Pierderile în urma acestor inundații erau deosebit de mari datorită faptului că scoteau din circuitul agricol imense suprafețe de teren cu mare fertilizate ocupate în mare parte cu legume, care formau o adevărată zonă de aprovizionare a municipiului Iași cu produse legumicole. De-abia în anii construcției socialiste apele Prutului, ale Jijiei și ale altor riuri de pe teritoriile județelor au putut fi îndiguite, apărînd însemnate suprafețe de furia apelor.

Degradarea solului și micșorarea recoltelor în județul Iași

aveau loc nu numai în anii cu precipitații puternice. Seceta și eroziunea puternică a solului erau dușmani tot atât de puternici ai producătorilor agricoli. Deși partea din Cimpia Moldovei din cuprinsul județului dispune de un cernoziom cu o mare fertilitate, datorită secetei din unii ani cât și datorită ploilor torențiale care vin de regulă în fiecare an în luna iunie și antrenează un puternic proces de eroziune, randamentele la hectar obținute sînt înecă modeste. Degradarea solului prin eroziune, ca și seceta afectează aproape 80% din suprafața agricolă a zonei. Eroziunea solului acționează ca un proces ireversibil pe teritoriul județului, iar măsurile de combatere a acestui proces apar nu numai ca o prioritate în dezvoltarea agriculturii, ci și ca o supremă datorie către generațiile viitoare, cărora trebuie să le oferim terenuri agricole cu un potențial productiv ridicat.

Tabelul nr. 1

Stadiul de degradare a terenurilor agricole din județul Iași

	Categoriile de folosință a terenurilor				Total agricol
	Arabil	Pajiști	Vii	Livezi	
Eroziune în diferite stadii	42,8	22,7	66,7	56,3	37,9
Eroziune cu alunecări	4,8	24,1	17,5	32,0	11,8
Exces de umiditate	19,6	32,8	2,7	6,8	22,7
Terenuri acide	2,6	0,1	—	0,4	1,7
Alte forme de degradări	1,9	15,6	3,2	1,8	5,4

Degradarea solului prin eroziune în județul nostru este mult favorizată atât de compoziția solului, cât mai ales de relieful destul de frământat al teritoriului județului Iași. Din suprafața totală a județului, terenurile cu o pantă mică (sub 5%) reprezintă doar 42,9%, în timp ce pantele peste 5% sînt frecvente în toate comunele județului. Suprafețele cu pante mai mari (pînă la 10%) sînt terenuri fertile unde se găsesc amplasate culturi agricole, vii și livezi. Indiferent însă de modul de folosință a acestor suprafețe, ele continuă să se degradeze prin eroziune în condițiile în care nu se aplică tehnologiile adecvate și nu se iau toate măsurile necesare pentru a opri procesul de degradare. Suprafețele agricole, în procente pe grupe de pante, prezentate în tabelul nr. 2, ne oferă o imagine sintetică de ansamblu asupra situației terenurilor din această zonă a țării.

Tabelul nr. 2

Suprafețele agricole din județul Iași după grupele de pantă

Grupa de pantă	Categoriile de folosință a terenului				Total agricol
	Arabil	Pajiști naturale	Vii	Livezi	
Sub 5%	47,32	35,36	10,69	13,22	42,09
5—10%	26,98	5,22	19,41	14,79	20,85
10—15%	14,65	10,82	24,57	24,42	14,28
15—20%	8,72	21,01	25,73	33,83	13,11
20—25%	1,96	21,02	15,14	11,28	7,53
25—35%	0,37	6,09	4,46	1,48	2,00
Peste 35%	—	0,45	—	0,98	0,14

Cu toată această situație mai puțin favorabilă a terenurilor agricole din județul Iași, producția vegetală și animală a cunoscut o curbă mereu ascendentă. Aceasta se datorește faptului că în anii dezvoltării agriculturii socialiste și îndeosebi după Congresul al XII-lea al P.C.R. statul a făcut eforturi deosebite pentru executarea lucrărilor de irigații, desecări și combaterea eroziunii solului, pentru apărarea împotriva inundațiilor și asigurarea unor importante acumulări de apă. Pentru îndiguirea unei însemnate părți din lunca Prutului și Jijiei, prin începerea

regularizării cursului Siretului și executarea unor mari acumulări de apă pe riul Bahlui, județul Iași a beneficiat de însemnate investiții din fondurile statului, la care s-a adăugat efortul unităților agricole și al consiliilor populare. În ultimii ani sumele alocate pentru îmbunătățiri funciare au reprezentat: 47 milioane lei pentru desecări drenaje; 220 milioane lei pentru irigații; 190 milioane lei lucrări pentru combaterea inundațiilor (îndiguiri și amenajarea de acumulări de apă).

Prin eforturile statului și ale unităților agricole s-au executat lucrări de îmbunătățiri funciare pe o parte însemnată din terenurile agricole. Suprafața amenajată pentru irigații depășește 15 678 hectare (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Suprafețe amenajate și ameliorate prin lucrări de îmbunătățiri funciare

Categoria de lucrări	Suprafețe amenajate (ha)
Terenuri irigate prin amenajări locale	15 678
Terenuri irigate prin sisteme mari	12 165
Terenuri îndiguite și desecate	12 277
Terenuri îndiguite și nedesecate	28 050
Terenuri amenajate cu benzi înierbate cu terase	24 682
Terenuri amenajate cu agrotetere	4 936
Alte lucrări antierozionale	78 137

De asemenea, s-au executat lucrări antierozionale pe o suprafață de peste 78 mii ha. Cu toate acestea, pentru județul Iași Programul național va reprezenta o etapă nouă în folosirea fondului funciar și mărirea capacității productive a pămîntului, în asigurarea de producții sigure și stabile. El va reprezenta un vast program de activitate pentru lucrătorii din agricultură, pentru specialiști, pentru cercetători și va atrage după sine o dezvoltare a ramurilor și sectoarelor care aprovizionează agricultura cu produsele necesare dezvoltării bazei tehnico-materiale a acestor ramuri. În județul Iași, eforturile principale vor fi îndreptate spre irigarea în viitor a 104 mii ha și lucrări de combaterea eroziunii solului pe o suprafață de 224 mii ha.

Tabelul nr. 4

Potențialul de amenajat prin lucrări de îmbunătățiri funciare și gospodărirea apelor în județul Iași

Terenuri apărute de inundații (mii ha)	28,8
Terenuri desecate (mii ha)	152,0
Amenajări pentru irigații (mii ha)	104,0
Lucrări de combatere a eroziunii solului (mii ha)	224,0
Acumulări pentru reținerea viiturilor și irigații (mii mc)	209,9

Extinderea amenajărilor pentru irigații se va realiza cu prioritate în partea sud-estică a județului, unde se înregistrează cel mai ridicat deficit de umiditate, urmărindu-se folosirea unor soluții economicoase; o mare parte din irigații se vor face prin brazde; se vor utiliza tehnologii noi de execuție și echipamente care vor asigura reducerea consumurilor de energie, de materiale și de forță de muncă. Lucrările de combatere a eroziunii solului se vor realiza cu prioritate în zona de podiș a Moldovei și vor fi corelate cu cele de amenajarea torențelor din fondul forestier și a plantațiilor de protecție și cu cele de gospodărire a apelor. Toate amenajările antierozionale vor fi însoțite de aplicarea unor măsuri agropedoameliorative și o agrotehnică specifică terenurilor în pantă.

Prin înfăptuirea Programului stabilit de partid privind asigurarea unor recolte sigure și stabile și creșterea potențialului productiv al pămîntului, agricultura județului Iași, asemenea tuturor județelor țării, va cunoaște o nouă înflorire, ea își va spori contribuția la înflorirea generală a țării și va asigura o dezvoltare armonioasă, echilibrată a tuturor localităților județului.

prof. dr. C. SECRIERU
conf. dr. N. DAVIDEANU
Facultatea de științe economice
Iași

Promovarea cooperării economice internaționale — cale importantă de asigurare a economiei naționale cu materii prime deficitare (1)

Participarea la investiții comune a mai multor țări socialiste

REPREZINTĂ o formă importantă de cooperare, cu mari perspective, căreia țara noastră îi acordă o atenție deosebită. Împreună cu alte țări socialiste membre ale C.A.E.R., România participă la construirea cu eforturi comune a unor mari capacități în industria celulozei, azbestului, feroaliajelor și la construirea unei uzine de nichel și cobalt în Republica Cuba, urmînd să primească în mod corespunzător cantități din produsele realizate de aceste unități. Pentru asigurarea economiei naționale cu nichel, a fost încheiată în cadrul C.A.E.R. Convenția generală privind colaborarea la crearea de noi capacități pentru realizarea de produse cu conținut de nichel și cobalt (sinter, oxid) în Cuba, României revenindu-i anual circa 3 000 tone nichel.

Toate aceste acțiuni ale țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. sînt realizate corespunzător spiritului Statutului Consiliului și al prevederilor din Programul complex (adoptat la cea de-a XXV-a sesiune a C.A.E.R., desfășurată la București în 1971), în care se subliniază cu claritate necesitatea asigurării mai depline a nevoilor crescînde, pe o perspectivă îndelungată, de combustibili, energie și alte materii prime, „în principal pe seama producției și a folosirii raționale a resurselor țărilor membre ale C.A.E.R.”, prin unirea eforturilor țărilor interesate în ample acțiuni de cooperare. Ulterior, în vederea concretizării și dezvoltării prevederilor Programului complex, în cadrul sesiunii a XXXII-a a Consiliului (desfășurată tot la București, 1978), au fost adoptate primele programe speciale de colaborare pe termen lung, menite să contribuie, prin realizarea acțiunilor de cooperare incluse în aceste programe, la acoperirea în proporții și sortimente mai corespunzătoare a necesarului țărilor membre de combustibili, energie, materii prime, precum și cu o serie de mașini și utilaje de înaltă tehnicitate, tehnologii moderne, produse alimentare.

România socialistă, membru fondator al C.A.E.R., și-a exprimat în mod constant interesul de a participa la acțiunile de colaborare în domeniul combustibililor, energiei și altor materii prime, atît la nivelul diferitelor sesiuni, cît și în diferite organe ale C.A.E.R. și, totodată, acționează cu consecvență pentru perfecționarea colaborării și creșterea contribuției acestei organizații la progresul economico-social al fiecărei țări. Referindu-se la aceste aspecte, în cadrul celui de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că pentru actualul cincinal „planul prevede extinderea în continuare a relațiilor țărilor membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc și, în acest cadru, accentuarea specializării și cooperării în producție în scopul satisfacerii într-o măsură tot mai mare a necesităților reciproce de materii prime și energetice, materiale, mașini, utilaje și altele. Doresc să menționez că în această privință mai sînt multe de făcut în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc și vom acționa, împreună cu celelalte state, să obținem o îmbunătățire a activității consacrate acestor țeluri”.

Pentru România se poate aprecia că efectele colaborării sale în cadrul C.A.E.R. în acest domeniu sînt puțin semnificative, fapt evidențiat pregnant și de ponderea deținută de cantitățile de combustibili, materii prime minerale și metale obținute pe această cale în totalul importurilor românești de asemenea produse: față de anul 1970, cînd această pondere era de 47%, în 1980 s-a redus la numai 21%, atestînd poziția modică ce revine în prezent fluxurilor comerciale respective cu țările socialiste. Din această cauză, în cadrul colaborării reciproce, României îi revine un loc cu totul deosebit, întrucît valoarea importurilor noastre de combustibili, materii prime și metale în comerțul reciproc, calculată pe locuitor, este de 5—6 ori mai mică decît a celorlalte țări membre ale C.A.E.R., fapt ce obligă România să-și procure aceste produse din alte țări, cu plata în valută convertibilă.

Pentru remedierea situației, România — ca și alte țări

membre ale C.A.E.R. — a prezentat insistent o serie de propuneri de perfecționare și intensificare a conlucrării reciproce, cum ar fi: transpunerea neîntîrziată în viață a programelor de colaborare deja adoptate de comun acord; elaborarea de alte acțiuni concrete de cooperare menite să soluționeze problema pe termen lung, prin extinderea capacităților de producție în țările care dispun de resurse și prin organizarea colaborării în perfecționarea tehnologiilor și reducerea consumurilor de energie, combustibili și materii prime în economia națională a fiecărei țări socialiste; convenirea unor operațiuni suplimentare de schimb de asemenea produse în contrapartidă cu alte produse, în condiții reciproc avantajoase.

Și în viitor, România este decisă să intensifice cooperarea cu țările socialiste membre ale C.A.E.R., pe baza avantajului reciproc, inclusiv prin participarea la efortul de investiții necesar valorificării resurselor materiale existente în diferite țări membre, în condițiile aplicării unor criterii riguroase, egale pentru toate țările membre, referitoare la gradul de acoperire a necesarului în cadrul colaborării reciproce, al aplicării unor măsuri severe de economisire în fiecare țară și al comensurării resurselor proprii de combustibili și alte materii prime.

Perspectivile transunerii în practică a direcțiilor amintite sînt riguros fundamentate economic, întrucît chiar în prezent există în cadrul țărilor membre ale C.A.E.R. un disponibil însemnat de asemenea produse, exporturile lor depășind cu mult importurile cumulate de asemenea produse.

Consortiile internaționale

PARTICIPAREA la astfel de consorții se face în scopul punerii în valoare a unor zăcăminte de substanțe minerale utile, rambursarea cheltuielilor făcute de fiecare participant efectuîndu-se în cote-părți corespunzătoare din producția obținută — de regulă, materii prime. Avînd în vedere importanța pe care o poate dobîndi această formă de cooperare în viitor, perspectivele largi, atît pentru exportul românesc în vederea realizării de obiective economice în terțe țări, cît și pentru asigurarea economiei naționale cu unele materii prime deficitare, considerăm necesară punctarea cîtorva idei.

De regulă, consorțiul este un aranjament contractual între mai multe organizații, în scopul realizării unei lucrări cerute de un client, cum ar fi: construirea unor obiective industriale mari, a unor căi de comunicații, exploatarea unor resurse naturale. Contractul de consorțiu este complex, trebuînd să stipuleze în mod expres structura și organizarea consorțiului, elaborarea ofertei și contractarea, obligațiile asociațiilor, modul de finanțare a lucrărilor, clauzele juridice și alte clauze generale.

România participă la consorții constituite în scopul punerii în valoare a unor rezerve de substanțe minerale utile, în Gabon, Guineea și alte state. În Guineea, de exemplu, participăm prin I.C.E. Mineralimportexport, alături de o serie de firme străine, la consorțiul MIFERGUINIMBA, pentru valorificarea unui zăcămint de minereu de fier. În aceeași situație se află și consorțiul SOMIFER — Gabon, tot pentru un zăcămint de minereu de fier.

Trebuie remarcat că această formă de participare reprezintă o conlucrare între firme de specialitate, instituții financiare pentru finanțare, precum și firme naționale de interes public sau privat. Complexitatea activității într-un consorțiu și armonizarea tuturor elementelor și a intereselor participanților obligă la o colaborare permanentă, activă și eficientă, cu respectarea strictă a prevederilor contractuale.

Pentru România, această formă nouă reprezintă o experiență care va trebui folosită și în alte acțiuni, avînd în vedere potențialul nostru industrial și capabilitatea cadrelor de specialiști. Realizarea unor asemenea acțiuni de cooperare relevă gama largă de posibilități pe care le oferă practica și care trebuie analizate și utilizate în măsura în care nu contravin principiilor de politică economică și de cooperare internațională ale țării noastre și se dovedesc a fi eficiente.

Societăți mixte de producție în străinătate

CONSTITUIREA de societăți mixte de producție în străinătate reprezintă o formă modernă de participare la realizarea unui obiectiv economic, prin aportul adus la capitalul social și prin creditele acordate sub formă de numerar, echipamente, instalații, servicii etc. Prin participarea la astfel de acțiuni se urmărește, în principal: realizarea de programe de dezvoltare în alte țări prin construirea de obiective economice; executarea în comun de lucrări de prospecțiuni, explorări și exploatare pentru valorificarea resurselor naturale din alte țări și asigurarea economiei naționale cu surse stabile de materii prime pe perioade de lungă durată; promovarea exportului primare și instalării complexe și de tehnologii avansate.

În ce privește rambursarea creditelor și încasarea cotei de beneficii, acestea se prevăd de regulă să se facă prin materii prime produse de societatea respectivă, prin alte materii prime și produse sau în devize.

Analizând pe ansamblu activitatea acestor societăți mixte, ca și principalii factori și indicatori necesari stabilirii oportunității acțiunilor de cooperare respective, se poate aprecia că înființarea unor asemenea societăți mixte în străinătate a fost oportună și necesară. Astfel, au fost realizate importuri de la societățile mixte de producție, în condiții competitive: concentrate de cupru, bușteni exotici și piei ovine-caprine. Spre exemplu, la societatea mixtă INTERCONTINENTAL LEATHERS Co. din Madras — India, pentru prelucrarea și comercializarea pieilor de ovine și caprine, acționarul român are dreptul de opțiune la cumpărarea în condiții competitive de preț și calitate.

Societățile mixte de producție și comercializare cu sediul în străinătate au la baza fundamentării lor — pentru luarea deciziilor de către asociați și aprobarea de către autoritățile în materie din cele două țări — studii de fezabilitate privind eficiența lor economică, inclusiv a comercializării produselor realizate. De asemenea, se întocmesc studii de piață și se propun forme de comercializare eficiente la nivelul piețelor internaționale, nelimitându-se astfel la nivelul pieței unde se constituie și se înregistrează.

Fenomenele conjuncturale din ultimii ani, care au perturbat evoluția prețurilor materiilor prime, au influențat mult rezultatele economico-financiare ale societăților mixte din acest domeniu. Astfel, prețul internațional al cuprului — care la data constituirii societății era la cote superioare și pe baza cărora s-au fundamentat cheltuielile de investiții importante — în ultima perioadă a scăzut foarte mult. Situația conjuncturală nefavorabilă a făcut ca pe plan mondial firmele să-și reducă capacitățile de producție, iar unele companii chiar să intre în conservare, așteptând momente de înviore a pieței.

Rezultă deci că, indiferent de produsul sau obiectul de activitate al unei societăți mixte sau al unei alte unități de pro-

ducție realizate prin acțiuni de cooperare, atât în lucrările de fundamentare, cât și pe parcursul întregii activități, trebuie să se țină seama și de acțiunea factorilor conjuncturali, de cererea și oferta produsului respectiv în perspectivă. Partenerului român în societate nu-i este indiferent prețul necompetitiv pe care-l realizează societatea mixtă, întrucât nu poate achiziționa materii prime la prețuri superioare celor de pe piața internațională. Din această cauză, este necesar ca permanent să se aibă în vedere condițiile în care se realizează producția, la ce nivel al costurilor și dacă acesta se aliniază la prețurile internaționale.

Societățile mixte de producție din străinătate își desfășoară activitatea potrivit legislației economico-juridice din țara de reședință și, ca atare, trebuie avute în vedere la constituirea lor toate aspectele care ar putea influența mai devreme sau mai târziu rezultatele ei economico-financiare.

De aceea, trebuie subliniat și avut în vedere faptul că dacă, în general, activitatea de cooperare economică internațională se desfășoară în forme diferite, fiecare cu un grad de dificultate mai mare sau mai mic și cu responsabilități economice, tehnice, comerciale, juridice, fiscale și bancar-financiare, pe durate de timp mai îndelungate decât operațiunile simple de export-import sau de vânzare-cumpărare, în plus, societățile mixte de producție și comercializare reunesc toate aceste elemente la cotele lor maxime, de puternică angajare reciprocă a partenerilor. De aceea, necunoașterea unuia sau eludarea altuia din aceste domenii conduce în mod inevitabil al rezultate negative, cu pierderea fondurilor materiale și bănești investite.

Mulți autori în materie susțin că, constituirea, organizarea și punerea în funcțiune a unei societăți necesită din partea celor împuterniciți cu această activitate complexă o foarte bună informare, capacitatea de a elabora studii în toate domeniile ce intervin la realizarea și luarea unei decizii privind formarea și funcționarea unei societăți.

În acest sens, Decretul nr. 52/31.05.1975, privind participarea unităților economice române la societăți mixte în străinătate, stipulează în mod expres că personalul român care participă la conducerea societăților mixte, trebuie să aibă o experiență înaintată, să stăpânească tehnicile de comerț exterior, de conducere și organizare, precum și cele financiare, iar potrivit specificului țării respective să cunoască legislația cu caracter economic, financiar-contabil, bancar, vamal, fiscal și comercial, în vederea respectării acestora și realizării scopului propus.

În țara noastră, cadrul legal există, însă cunoașterea și aplicarea lui trebuie să fie în atenția celor care participă la constituirea și organizarea de societăți mixte în străinătate. Urmărirea și sprijinirea activității lor necesită a fi permanente și la un nivel corespunzător al calificării din partea celor trimiși să îndeplinească această sarcină.

Sanda ARSENE
Spiridon MANOLIU

Rezerve de creștere a producției de țitei

(Urmare din pag. 5)

faza de montaj și demontaj a acestora;

— asigurarea asistenței tehnice permanente la sondele de foraj în vederea respectării tehnologiei prevăzute în proiectele de deviz;

— reducerea ciclului de demontaj, transport-montaj a instalațiilor de foraj; executarea montajului în paralel cu transportul; descărcarea acestora direct pe fundațiile noii locații;

— eliminarea așteptărilor pentru obținerea avizelor de începere a lucrărilor prin asigurarea în avans a sondelor noi prevăzute în graficul de foraj;

— cu avizele geologice, documentația tehnică, formalitățile de scoatere din

circuitul agricol a terenurilor; deschiderea finanțărilor;

— organizarea mai bună a activității de gospodărire a fluidelor de foraj și crearea de stații centrale pentru prepararea și recondiționarea lor în zone de lucru care justifică economic aceasta.

În vederea perfecționării tehnologiilor de foraj s-a trecut la elaborarea de programe pentru optimizarea forajului, pe intervale și structuri geologice, care să conducă la creșterea vitezei de lucru și la eliminarea dificultăților în timpul săpării sondelor, dotarea tuturor instalațiilor de foraj cu aparatură de măsură și control a parametrilor regimului de foraj și a calității fluidelor de foraj.

Pentru a crea condiții propice de execuție a săpării sondelor, activitatea

de cercetare geologică a fost concentrată pe principalele structuri care revin trustului, obținându-se informații favorabile care dau perspective zonelor respective atât la mare adâncime cât și la adâncime medie. Pentru urgentarea lucrărilor de cercetare geologică a zăcămintelor de mare și medie adâncime s-a luat măsura ca investițiile în gura de sondă să se facă cu aparatură perfecționată corespunzătoare nivelului tehnicii mondiale. Scurtarea probelor de producție se va realiza prin denivelarea cu azot. Aceasta presupune ca cel puțin la fiecare unitate să existe o instalație pentru injectarea azotului.

Complexul de măsuri privind organizarea superioară a întregii activități de foraj-extracție aduce mutații calitative structurale, creează condiții optime pentru intensificarea continuă a ritmului de extracție, astfel încât pînă la finele anului producția zilnică de extracție a țiteiului pe trust să se situeze la nivelul sarcinilor planificate.

CRITERII DE EVALUARE A FOLOSIRII FORȚEI DE MUNCĂ

F OLOSIREA eficientă a forței de muncă — coordonată permanentă a strategiei dezvoltării economico-sociale a României — reprezintă o cerință majoră a intensificării creșterii economice, a sporirii în ritm accelerat a productivității muncii. Resursele de muncă, mai ales în condițiile unui nivel crescând de instrucție — proces de cunoaștere o intensificare în zilele noastre — sînt o mare bogăție națională, un factor de bază, activ al creșterii economice, al sporirii eficienței și rodniceii muncii sociale, inclusiv al utilizării și dezvoltării progresului tehnico-științific. Utilizarea deplină, cu maximă eficiență a resurselor de muncă apare cu atît mai imperioasă cu cît în condițiile progresului tehnico-științific contemporan costurile investiționale ocazionate atît de formarea, cît și de folosirea resurselor de muncă sînt ridicate și cu tendințe de creștere continuă.

Practica economică atestă faptul că pe măsură ce economia se dezvoltă, sporește în complexitate și procesul utilizării resurselor umane. În același timp, cresc, ca însemnătate, aspectele metodologice ale evaluării eficienței utilizării forței de muncă, elemente care, în sistemul economiei planificate, permit nu numai evaluarea post factum a nivelului de eficiență obținut ci și fundamentarea direcțiilor de acțiune și a corelațiilor obiective care permit realizarea sarcinilor prevăzute. Gradul de folosire eficientă a forței de muncă poate fi apreciat numai în corelație cu condițiile tehnico-materiale ale producției — în primul rînd uneltele de muncă; numai în raport cu aceste condiții, care fac munca mai productivă, poate fi concepută, realizată și apreciată utilizarea eficientă a forței de muncă. În același timp, ținînd seama de diversitatea procesului de utilizare a forței de muncă se vădește necesară conceperea și folosirea unui sistem coerent de „indicatori-criterii” de apreciere a eficienței sale.

Repere metodologice

IN TEORIA și în practica economică, utilizarea eficientă a forței de muncă se apreciază, de regulă, prin prisma corelației productivitate-retribuție. Din considerente multiple, in-

*) Facem această din urmă precizare cu condiția ca timpul efectiv lucrat să oglindescă volumul real, evidențînd pierderile efective de timp, inclusiv cele din cadrul schimbului, al zilei de lucru.

clusiv de natură metodologică privitoare la calculul productivității muncii (în expresie valorică), această corelație nu reușește să reflecte, însă, în măsură satisfăcătoare, complexitatea procesului de folosire rațională a forței de muncă și să stimuleze unitățile economice, pe fiecare om ai muncii, să acționeze în direcția economisirii la maximum a întregii munci sociale. Astfel, după cum se știe, sub incidența condițiilor tehnico-materiale tot mai moderne ale producției, utilizarea eficientă a forței de muncă se reflectă sintetic în volumul de timp de muncă economisit. Dar, în sine, cantitatea de muncă economisită nu oferă informații semnificative cu privire la gradul de folosire eficientă a forței de muncă dacă această economie nu este privită în raport cu volumul producției. De îndată ce se ține seama de această cerință se obține imaginea destul de veridică asupra rodniceii muncii, asupra nivelului și creșterii productivității muncii. De asemenea, pentru a avea o imagine mai exactă asupra dinamicii acestui indicator nu trebuie pierdute din vedere nici alte aspecte dintre care ni se par semnificative influența calității produselor asupra consumului de muncă, respectiv corectarea indicatorului productivității cu calitatea producției și utilizarea, alături de indicatorul „creșterea productivității muncii vii”, și a indicatorului productivității muncii totale privită ca rezultat al muncii vii și materializate prin considerarea cheltuielilor materiale și a eficienței utilizării fondurilor.

Dar nici calcularea productivității muncii numai pe baza raportului dintre producție și numărul mediu scriptic de lucrători nu este suficientă pentru o apreciere completă a eficienței, a rodniceii muncii; de altfel, acest raport este considerat în literatura economică a fi numai o **productivitate aparentă**. Dacă se raportează venitul național sau producția la numărul celor ocupați se obține o imagine globală mai ales asupra eficienței sociale. Pentru a calcula însă eficiența economică, este mult mai semnificativă productivitatea orară a muncii, respectiv raportul dintre producție și consumul de muncă, exprimat în numărul de ore efectiv lucrate*).

Toate elementele analizate anterior ar putea contribui, după opinia noastră, la aprecierea mai exactă a folosirii potențialului tehnico-material și u-

man al producției. Datorită faptului că în practică, între condițiile potențiale tehnico-materiale și creșterea productivității muncii apare un anumit decalaj, considerăm necesară **recurgerea la un indicator-criteriu, cu caracter general care să exprime raportul dintre creșterea productivității și a înzestrării tehnice a muncii.**

$Q \quad F \quad Q$
— : — = — = eficiență). Aparent, a-

$L \quad L \quad F$
cest indicator (Q/F) ar exprima numai eficiența fondurilor fixe; or, este clar că sporul de producție se datorează pe de o parte numărului de personal (L), precum și caracteristicilor calitative ale acestuia — reflectate de sporirea producției ca urmare a creșterii calității acesteia, a vitezei de asimilare a produselor și tehnologiilor noi etc. Acest raport este semnificativ deci atît pentru creșterea producției, a înzestrării tehnice și a productivității, cît și pentru aprecierea eficienței în general. Analiza unui asemenea indicator pentru o serie de întreprinderi din industrie scoate în evidență o creștere mult mai rapidă a numitorului (F/L) în raport cu numărătorul (Q/L), ceea ce reflectă o creștere sub posibilități a producției, o folosire incompletă a fondurilor fixe etc.

Intrucît acest criteriu permite să se evidențieze raportul dintre potențialul tehnic și productivitate, fără a considera în mod direct și creșterea potențialului uman, socotim că aceste două elemente își pot găsi o reflectare mai completă și simultană într-un alt indicator-criteriu de apreciere a folosirii eficiente a forței de muncă: **contribuția volumului forței de muncă și a productivității muncii la creșterea producției**; în condițiile sporirii continue a înzestrării tehnice și a nivelului de educație și instrucție profesională a forței de muncă acest indicator ar trebui să evidențieze o creștere continuă a contribuției productivității muncii la sporul de producție.

Contribuția productivității la sporul de producție industrială pe cincinale a oscilat, de-a lungul anilor, astfel: 50,2% în cincinalul 1971—1975 și 67,3% în 1976—1980, forței de muncă, respectiv sporirii numărului de personal revenindu-i în aceleași perioade 49,8% și 32,7%. Evoluția acestui indicator nu este doar o expresie a sporirii numărului de personal în legătură cu extinderea proporțiilor unor ramuri, subramuri și produse, ci și a folosirii deseori incomplete a timpului de lucru al întregului

personal ocupat, fapt ce a dus la suplimentarea numărului de muncitori.

Limitele celor trei indicatori-criterii menționați pot fi mai deplin evidențiate, iar pe de altă parte, atenuate, dacă vom introduce și un alt criteriu: **reducerea costului manoperei pe unitatea de produs**. Orice creștere reală de productivitate a muncii trebuie să se reflecte în prețul de cost sub forma reducerii costului manoperei pe unitatea de produs; în practică însă, această cerință nu se observă în multe cazuri, inclusiv în întreprinderile în care volumul cheltuielilor cu manopiera deține o pondere apreciabilă în costurile de producție. Considerarea acestui indicator-criteriu poate îndeplini — în funcție de sfera de cuprindere — și un rol mai general de apreciere a eficienței (prin calcularea lui sub forma reducerii cheltuielilor sau costurilor toale pe unitatea de produs).

Un asemenea criteriu trebuie interpretat în sensul asigurării unui echilibru între creșterea retribuției și creșterea producției, respectiv a fondului total de retribuție și a creșterii venitului național, a producției de consum etc. Situațiile diferite din întreprinderi, evoluțiile oarecum divergente ale acestor elemente se manifestă, pe planul economiei naționale, prin creșterea mai rapidă, în unele perioade, a veniturilor și a retribuțiilor în raport cu venitul național. Or, după cum arăta secretarul general al partidului, în cuvântarea la întâlnirea cu activul de partid și de stat din județul Brașov, în anul 1981, venitul național a sporit cu peste 2%, iar veniturile bănești ale populației cu peste 6%, ceea ce nu poate fi considerat un fenomen pozitiv. Folosirea criteriului enunțat vădește o deosebită însemnătate în contextul noilor reglementări privind creșterea retribuțiilor oamenilor muncii, prevederi care se bazează tocmai pe realizarea unui raport economic între creșterea retribuției și cea a productivității muncii, astfel încât productivitatea să crească în ritm mai înalt.

Cerințe privind utilizarea superioară a timpului de lucru

CU TOATE că pe baza celor patru indicatori-criterii cu caracter general se caracterizează suficient de cuprinzător gradul de folosire a forței de muncă, o serie de imagini semnificative, ajutătoare în această direcție se pot obține și cu ajutorul unor indicatori-criterii cu caracter parțial. Așa, de pildă, pentru caracterizarea mai bună a tendințelor care își pot face loc în creșterea productivității muncii, considerăm că un interes deosebit prezintă productivitatea marginală a muncii, calculată ca raport între sporul consumului de muncă pe unitatea de

de producție. Acest indicator este cu atât mai util cu cât în practica noastră se constată unele pierderi de timp de muncă la întregul personal muncitor; orice angajare suplimentară de personal în condițiile utilizării incomplete a celui existent se observă mai pregnant în calculul productivității marginale decât chiar cu ajutorul unor indicatori-criterii cu caracter mai general. Totodată, în condițiile promovării consecutive a progresului tehnic, ale utilizării unor tehnici și tehnologii din ce în ce mai productive are loc o tendință de potențare continuă a muncii, a fiecărui procent de timp de lucru. Din această împrejurare apare obiectiv necesară utilizarea unor indicatori cum sînt: gradul de folosire a fondului maxim de timp de lucru; gradul de folosire a fondului de timp maxim disponibil al mașinilor, instalațiilor și suprafețelor de producție; echivalentul unui procent de timp pierdut — exprimat în pierderi de producție, de productivitate și de număr de personal.

Echivalentul timpului neutilizat exprimat în producție globală, productivitate și număr de muncitori reprezenta în 1980 peste 64 miliarde lei la producția globală, și circa 43 mii muncitori utilizați suplimentar. Să adăugăm și faptul că un singur procent din timpul neutilizat se amplifică odată cu sporirea producției, a înzestrării tehnice și a numărului de lucrători. Dacă în 1976, un procent din timpul neutilizat reprezenta circa 6,3 miliarde lei producție globală, peste 3 mii lei productivitate și circa 20,6 mii muncitori suplimentari, în 1980, pentru un procent corespundea circa 9,4 miliarde lei producție, 3,6 mii lei productivitate și peste 26 mii muncitori suplimentari. Sînt suficiente argumente pentru a elimina toate neajunsurile în acest cadru.

Proporția timpului neutilizat influențează considerabil și raportul dintre contribuția productivității și a numărului de muncitori la sporirea producției: potrivit calculelor, în condițiile utilizării integrale a fondului maxim de timp, contribuția productivității la sporul de producție ar putea crește cu peste 20%. Pentru asigurarea folosirii depline a fondului maxim disponibil de timp al muncitorilor, mașinilor și instalațiilor este necesară evidențierea corectă a timpului pierdut și a celui efectiv lucrat. Considerăm, în acest sens, că în sistemul indicatorilor de apreciere a utilizării raționale a forței de muncă este necesară și introducerea unuia care să permită urmărirea și repartizarea pe decade a utilizării fondului de timp, precum și a raportului dintre timpul lucrat suplimentar și pierderile din timpul disponibil. Această procedură este necesară deoarece în

practică timpul neutilizat coboară a deseori sub media raportată statistic: din cercetările efectuate într-o serie de întreprinderi din București, Cluj-Napoca și Pitești, în cadrul zilei de lucru, cele 480 de minute ale unui schimb sînt utilizate în multe cazuri sub 50%, pierderile constatate prin tehnica fotografierii zilei de muncă la diferiți muncitori și posturi de lucru nefiind evidențiate în pontaje.

Pornind de la faptul că în practică se mențin încă anumite procese de mișcare și fluctuație a forței de muncă care nu se reflectă decât parțial în consumul de muncă al întreprinderilor, dar reprezintă o importantă pierdere de potențial productiv la scara întregii economii naționale, considerăm necesar ca în aprecierea gradului de folosire a forței de muncă să se utilizeze și indicatorul mișcarea-fluctuația forței de muncă. Din punct de vedere absolut, numărul celor plecați prin fluctuație s-a dublat în perioada 1960—1980 (aceasta și în condițiile creșterii puternice a numărului de muncitori), iar numărul celor plecați crește mai rapid decât numărul total al celor intrați. În unele ramuri ale industriei, aceste procese sînt mult mai intense (construcții de mașini, combustibil, chimie etc.). Cunoașterea mărimii reale a acestor indicatori este cu atât mai utilă dacă avem în vedere că unele întreprinderi invocă destul de des penuria sau deficitul de forță de muncă drept cauză a unor nerealizări de plan.

În fine, din sistemul de indicatori-criterii de apreciere a utilizării forței de muncă credem că nu poate lipsi nici indicatorul „gradul de ocupare a resurselor de muncă în activitatea social-economică”. Deși nu se înscrie în rîndul criteriilor de eficiență, care vizează gradul de valorificare a forței de muncă ocupate, acest indicator permite închegarea unei imagini de ansamblu privind proporțiile ocupării resurselor de muncă disponibile, care — în sens mai larg are o semnificație mixtă, social-economică ce nu poate fi trecută cu vederea în condițiile economiei socialiste.

În general, sistemul propus de criterii are un caracter deschis; el include, după părerea noastră, indicatori-criterii strict necesari pentru aprecierea gradului ocupării forței de muncă și a eficienței acesteia; toți acești indicatori-criterii propuși pot fi calculați pe baza evidenței statistice existente. În funcție de o mai bună adecvare a evidenței statistice, sistemul de criterii de apreciere a gradului de folosire a forței de muncă poate fi, desigur, extins.

dr. Gheorghe RĂBOACĂ

Organizarea unităților de bază în industria energetică

DECLANȘATĂ din inițiativa și sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acțiunea de perfecționare a organizării conducerii și producției în diferitele ramuri ale economiei și ale industriei urmărește asigurarea unor condiții mai bune pentru valorificarea cu înaltă eficiență a potențialului tehnic, material și uman al întreprinderilor, în vederea creșterii producției, productivității muncii, rentabilității. Experiența industriilor extractive, care au aplicat cu bune rezultate această organizare, a demonstrat avantajele substanțiale ce se obțin prin întărirea unităților productive de bază alcătuite în principiu după criteriul produsului finit, prin structurarea lor pentru o gamă de activități care să le confere un grad ridicat de autonomie funcțională, prin asigurarea la nivelul acestor unități a necesarului de cadre de conducere, tehnice, economice și de alte specialități, prin eliminarea unor verigi intermediare care îngreunează fluxul informațional-decisional-operational și prin apropierea conducerii de producție.

După cum au scos în evidență amplele studii elaborate în mai multe variante, precum și practica întreprinderilor care au implementat noua organizare, esențial pentru succesul acțiunii este ca, aplicând în mod unitar aceste principii de bază, soluțiile concrete pentru adaptarea lor să țină seama de specificul divers al ramurilor, întreprinderilor, categoriilor de locuri de muncă. Echilibrul unitate-elasticitate va putea evita încorsetarea în șabloane care determină disfuncții, va scuti de nevoia și efortul (dinainte pus sub semnul întrebării) de a ajusta realitatea la tipar, va scurta perioada de rodaj organizatoric, va înlesni — prin limitarea ariei lor necesare — perfecționările ulterioare. În industria petrolului, în cea minieră s-a avut în vedere această diversitate — și activitatea a înregistrat un real salt cantitativ și calitativ.

Sarcini care impun o mai bună structurare a activității

PROBLEMA îi preocupă în cel mai înalt grad și pe organizatorii din in-

dustria energiei electrice și termice, ramură căreia obiectivul strategic al dobândirii independenței energetice a țării, stabilit de Congresul al XII-lea, programul prioritar adoptat de Conferința Națională a partidului îi conferă sarcini de cea mai mare însemnătate în asigurarea dezvoltării intensive a economiei naționale. Exploatarea cu randamente mai ridicate a capacităților existente, creșterea puterii instalate în centrale termoelectrice pe cărbune și sisturi bituminoase cu aproape 4900 MW în actualul cincinal și cu încă aproape 2500 MW în perioada 1986—1990 (concomitent cu restrângerea la minimum a consumului de hidrocarburi), iar a puterii instalate în hidrocentrale cu circa 2400, respectiv 3500 MW, dezvoltarea valorificării noilor surse și tehnologii energetice, astfel ca acestea să asigure echivalentul a 7,7 milioane tone de combustibil convențional la sfârșitul cincinului și a 17 milioane tone la finele deceniului în curs, noile atribuții privind administrarea tuturor surselor de energie și coordonarea producerii și utilizării energiei termice pe ansamblul economiei, funcționarea sigură și economică a instalațiilor de distribuție a energiei electrice impun o calitate nouă, superioară în derularea tuturor activităților specifice, o organizare adecvată nu numai volumului actual și de perspectivă al acestora, ci și parametrilor economici care trebuie să le caracterizeze.

Analiza critică a actualei organizări în sistemul Ministerului Energiei Electrice a relevat necesitatea unor ameliorări de conținut, vizînd:

- o mai bună grupare și subordonare a unităților, care să elimine dispersarea răspunderilor, să asigure o conducere unitară privind proiectarea, dezvoltarea, exploatarea și repararea instalațiilor din cele 3 principale domenii de activitate — producerea energiei hidroelectrice, producerea energiei termoelectrice și termice, transportul și distribuția energiei electrice;

- întărirea unităților de bază care realizează procesul de producție, perfecționarea structurilor lor organiza-

torice și o mai bună normare a necesarului de personal muncitor al acestora.

Unitățile de bază

PRODUCȚIA de energie electrică și termică se realizează în cadrul **uzinelor**, adică al unor complexe de instalații și agregate integrate din punct de vedere tehnologic și al procesului de producție, de la alimentarea cu combustibil și apă tehnologică pînă la furnizarea energiei. Ele constituie unități de bază, cărora li se încredințează indicatori fizici și valorici și răspunderea pentru realizarea planului.

Se are în vedere diferențierea organizatorică a uzinelor în funcție de natura energiei produse și procesul tehnologic (uzine termoelectrice; electrice de termoficare; termice; hidroelectrice), după combustibilul folosit (solid, hidrocarburi) și după puterea instalată (uzine mari, mijlocii și mici). Potrivit aceluiași criterii urmează să fie stabilit și numărul adjunctilor (1-4) care îl vor ajuta pe șeful de uzină în exercitarea atribuțiilor sale, precum și prin conducerea directă a unor domeniilor specifice (exploatare, reparații). Conducătorii uzinelor cu putere instalată mică vor fi asimilați ca și pînă acum, din punctul de vedere al retribuției, cu funcția de șef de secție (atelier) sau șef de formație (inginer, subinginer, maistru).

În cadrul uzinei, dotată cu toate mijloacele necesare, se realizează toate activitățile de care depind asigurarea puterii utilizabile programate, funcționarea economică și producția de energie electrică și/sau termică. Se prevede ca pentru executarea acestor activități să se constituie subunități organizatorice — **secții** sau **formații**, în raport cu mărimea uzinei respective — cu diverse profiluri: exploatarea și întreținerea grupurilor (termoenergetice, respectiv hidroenergetice); exploatarea, întreținerea și repararea bateriilor de cazane (de apă fierbinte, de abur) pentru termoficare; gospodăria și prepararea cărbunelui; tratarea apei tehnologice; exploatarea și întreținerea părții electrice a uzinelor ter-

ORGANIZAREA judicioasă a producției și a muncii, aplicarea unor măsuri de progres tehnic au asigurat colectivelor de muncă din numeroase unități ale Ministerului Energiei Electrice obținerea unor rezultate de prestigiu în întrecerea socialistă consacrată sărbătorii de la 23 August.

● **Mai buna programare a agregatelor**, pentru folosirea cu maximum de eficiență a debitului Dunării, a potențialului lacului de acumulare de pe fluviu și a celui de la Valea lui Iovan, pe riul Cerna, a făcut ca de la începutul anului, graficul de capacitate a hidrocentralei Porțile de Fier I să fie depășit cu echivalentul unui bloc energetic de 76 MW, producându-se peste plan mai mult de 200 milioane kWh. Întreprinderea Electrocentrale Porțile de Fier s-a situat pe primul loc în întrecerea socialistă pe semestrul I în domeniul producerii energiei hidroelectrice, datorită următoarelor rezultate: depășirea cu 5,8% a planului la producția de energie electrică la bornele generatoarelor și la graficul de putere, realizarea unui volum de investiții cu 10,3% superior celui prevăzut, diminuarea consumului tehnologic propriu cu 3,9%, reducerea cheltuielilor cu 7,4% sub nivelul avut în vedere în buget.

● Prin asigurarea unei funcționări uniforme și constante a agregatelor, respectarea riguroasă a programelor de revizii și reparații și diminuarea opririlor accidentale, la termocentrala Paroșeni graficul de putere planificat a fost depășit, în primul semestru, cu 2,2%, producându-se suplimentar importante cantități de energie electrică și termică; consumul de combustibil a fost redus cu 10%.

● În vederea optimizării regimurilor de funcționare și raționalizării consumurilor, la Întreprinderea de rețele electrice Suceava se aplică un sistem complex de conducere și exploatare automată, utilizând echipamente românești — interfețe de tip SPOT-80, cu logică programabilă, pentru culegerea, stocarea, prelucrarea și transmiterea semnalelor și un minicalculator CORAL-4011, dotat cu periferice standard și de proces. Sistemul, conceput de Centrul teritorial de calcul electronic Suceava, își propune să realizeze următoarele funcțiuni: supravegherea echipamentelor și mărimilor din proces; comenzi, conectări, deconectări și reglaje de tensiuni și puteri reactive; furnizarea de rapoarte operative pentru conducere. Telecomanda stațiilor electrice de înaltă și medie tensiune va asigura reducerea consumului de energie și a consumului tehnologic propriu, creșterea productivității muncii, mărirea siguranței în funcționare a instalațiilor.

● Pe șantierul celei de-a treia hidrocentrale de pe riul Sebeș — cea de la Șugag, lucrătorii Trustului de construcții hidroenergetice au aplicat o tehnologie originală de străpungere și betonare concomitentă a galeriilor, cu un grad ridicat de mecanizare a operațiilor de transport și de injectare a betonului. Ca urmare, viteza de betonare a crescut cu mai mult de o treime față de cea realizată prin procedeele clasice.

moelectrice; protecție, releu, automatizări, aparate de măsură și control; reparații termo, respectiv electromecanice; reparații electrice în uzine termoelectrice. Complexitatea exploatarea și întreținerii grupurilor energetice cu puteri instalate unitare de 200 MW și mai mari justifică organizarea distinctă a acestora, ca **blocuri energetice**, asimilate cu secția de producție și dispunând de formații de exploatare, intervenție și întreținere. În funcție de puterea instalată, de importanța, volumul și continuitatea activității, secțiile principale și blocurile energetice vor fi conduse de un șef de secție coordonator, ajutat de șefi de secție pe schimb: conducerea celorlalte subunități organizatorice ale uzinei va fi asigurată de șefi de secție. A fost conceput un **sistem modular**, în cadrul căruia secțiile sînt diferențiate pe tipuri de mărime, în funcție de nivelul principalului parametru al activității; în raport cu normativele de personal stabilite pentru aceste module se calculează numărul de personal pentru fiecare uzină în parte.

Potrivit principiului ca la nivelul unităților de bază să funcționeze și nuclee de concepție, pentru rezolvarea unor probleme specifice, se preconizează

ca în cadrul uzinelor electrice să se organizeze: un colectiv pentru optimizarea funcționării, reducerea consumurilor, elaborarea de tehnologii de reparații și confecții de piese de schimb; un laborator de control nedestructiv; un laborator pentru controlul calității cărbunelui (la uzinele termoelectrice); un laborator pentru urmărirea comportării construcțiilor hidrotehnice (la uzinele hidroelectrice). Întrucît personalul acestora urmează să fie direct implicat și să participe la realizarea procesului de producție, el ar putea fi cuprins în categoria personalului direct productiv.

În domeniul **transportului și distribuției energiei electrice** unitatea de bază este **secția de distribuție** a energiei electrice, respectiv secția de linii și stații de înaltă tensiune, care, pe baza indicatorilor de plan fizici și valorici, răspunde de executarea lucrărilor și activităților de care depinde funcționarea sigură și economică a instalațiilor, de alimentarea cu energie electrică a consumatorilor potrivit cu repartițiile stabilite prin plan. Teritorial, secțiile se organizează în **centre de rețele electrice**. Se preconizează trei categorii de mărime, în care secțiile și centrele vor fi încadrate po-

trivit cu volumul și complexitatea instalațiilor.

O astfel de organizare a unităților de bază va oferi condiții favorabile pentru aplicarea stimulativă a noilor principii de retribuție a personalului muncitor, criteriile fiind, în cazul uzinelor, asigurarea puterii utilizabile — respectiv a capacității termice — programate și încadrarea în consumurile tehnologice planificate, iar în cazul secțiilor de transport și distribuție, gradul de continuitate în alimentarea consumatorilor, cu condiția încadrării în repartițiile de energie electrică și în consumurile tehnologice proprii aprobate.

Șeșoanele superioare

ACTUALA grupare teritorială a unităților de bază, în **întreprinderi de electrocentrale**, respectiv **întreprinderi de rețele electrice**, s-a dovedit a fi o formulă viabilă; ea nu va necesita decât unele ajustări de importanță locală.

Un domeniu nou de activitate apare — potrivit prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 240/1982 — în sarcina întreprinderilor de rețele electrice: coordonarea, îndrumarea și controlul în teritoriu privind utilizarea rațională a energiei electrice și termice și valorificarea surselor noi și re folosibile de energie. În acest sens, structura organizatorică a întreprinderilor respective urmează a fi completată cu un compartiment tehnic și un laborator de specialitate.

Pentru o mai bună coordonare, o conducere și responsabilitate unitară a principalelor activități care se realizează în sistemul Ministerului Energiei Electrice, se studiază organizarea acestora în cadrul a trei **centrale industriale**: de producere a energiei hidroelectrice; de producere a energiei termoelectrice; de rețele electrice — care să aibă în subordine atît unitățile de exploatare, întreținere și reparații, cît și cele de proiectare, de construcții și montaje energetice din domeniul respectiv. Divizarea actualei centrale industriale de producere a energiei electrice și termice se impune atît ca urmare a creșterii importante a volumului activității, cît și pentru rezolvarea pe un plan superior a problemelor legate de specificul tehnologic.

În prezent se pun la punct ultimele detalii ale propunerilor referitoare la noua organizare. Este de așteptat ca aprobarea și implementarea ei să determine un însemnat plus calitativ în activitatea energeticienilor, materializat în creșterea producției, reducerea consumurilor, mai buna aprovizionare cu energie a consumatorilor.

C. DAMIAN

Principalele obiective și direcții de acțiune stabilite de Conferința Națională a partidului din decembrie 1982 privind extinderea mecanizării lucrărilor agricole

CONFERINȚA NAȚIONALĂ a partidului din 16-18 decembrie 1982 a stabilit un complex de măsuri menit să asigure îndeplinirea hotărârilor Congresului al XII-lea privind realizarea unei noi și profunde revoluții agrare. Fundamentate pe concepția prospectivă, de amploare deschisă de secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în viziunea căruia revoluția agrară e un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social, măsurile stabilite de Conferința Națională prevăd rezolvarea completă, până în 1985, a problemei mecanizării agriculturii, inclusiv a recoltării porumbului și furajelor, realizarea programelor de irigații și îmbunătățiri funciare care au o importanță deosebită pentru creșterea producției agricole, la nivelul cerințelor, în continuă ascendență, ale economiei naționale.

Sarcinile de mecanizare a lucrărilor agricole și obiectivele programelor de irigații și îmbunătățiri funciare sînt ilustrarea vie, concretă a strategiei politicii agrare a partidului nostru, care, acționînd cu energie și fermitate pentru așezarea pe baze socialiste a agriculturii, s-a preocupat de crearea și dezvoltarea unei puternice baze tehnice-materiale, condiția hotărîtoare pentru făurirea unei agriculturii moderne, intensive, de mare randament. „Atît experiența țării noastre, cît și experiența statelor cu agricultură avansată — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — demonstrează în modul cel mai convingător că numai creînd o puternică bază tehnică materială a agriculturii, asigurînd mecanizarea și chimizarea lucrărilor, aprovizionarea cu apă a solului, recuperarea terenurilor degradate, conservarea în bune condiții a fondului funciar se poate făuri o agricultură cu adevărat modernă, în stare să furnizeze produse agroalimentare în cantități tot mai mari pentru buna aprovizionare a populației, să asigure materiile prime agricole necesare industriei”.

Mecanizarea agriculturii, înlocuînd munca manuală și tracțiunea animală cu mijloace mecanice de executare a lucrărilor, constituie primul pas în revoluționarea tehnică a producției agricole, în făurirea bazei tehnico-materiale a agriculturii. Manifestare a revoluției mecanice, înlocuirea energiei umane și a animalelor cu energia mecanică reprezintă direcția principală de promovare a progresului tehnic în agricultură, care condiționează dezvoltarea și perfecționarea celorlalte elemente ale bazei tehnico-materiale: chimizarea agriculturii, îmbunătățirile funciare, modernizarea mijloacelor de transport, depozitare, prelucrare etc. Rolul mecanizării de prim factor în revoluționarea tehnică a agriculturii explică orientarea țărilor cu agricultură dezvoltată, încă din secolul trecut și începutul secolului nostru, către introducerea mașinilor agricole în producție. Marea diversitate a lucrărilor ce pot fi executate mecanizat, problemele specifice pe care le ridică mecanizarea acestora, soluțiile tehnice particulare ce le impun, ca și posibilitățile multiple de perfecționare rapidă a mașinilor, oferite de dezvoltarea industrială, motivează durata mai lungă a revoluției mecanice în majoritatea țărilor, desfășurarea ei chiar și în etapa actuală în multe din aceste țări. În țara noastră, procesul de mecanizare a agriculturii, început practic în perioada revoluționării sociale a acestei ramuri, s-a accentuat în deceniile 7 și 8, sporînd substanțial nivelul dotării mecanice a unităților agricole.

Mecanizarea agriculturii cuprinde de fapt două laturi: a) asigurarea bazei energetice și b) executarea lucrărilor cu ajutorul mașinilor.

Baza energetică a agriculturii, asigurată în trecut în proporție dominantă de tracțiunea animală, se prezintă total restruc-

turată. Ponderele energiei mecanice a crescut de la 14% în 1938, la 66% în 1960 și la peste 95% în prezent. Caracteristică dezvoltării bazei energetice a agriculturii este diversificarea acesteia, odată cu ridicarea gradului de dotare energetică. Astfel, exprimată în numărul de cp, consumații la unitatea de suprafață și pe lucrător agricol, nivelul dotării energetice se ridică în prezent la circa 200 cp la 100 ha teren arabil și la aproximativ 6 cp pe o persoană ocupată în producția agricolă, modificîndu-se concomitent raportul dintre tracțiunea mecanică asigurată de tractoare și cea furnizată de alte mașini și utilaje (mijloace de transport, combine autopropulsate, motoare stabile etc.) în favoarea acestora din urmă. Această orientare în dezvoltarea bazei energetice, accentuată în ultimii 10—15 ani, mărește posibilitățile de mecanizare a lucrărilor agricole și contribuie la mărirea eficienței economice a investițiilor făcute în acest domeniu.

Un indicator semnificativ pentru aprecierea gradului de dezvoltare a bazei energetice, cu deosebire în producția vegetală, este numărul de hectare ce revin pe un tractor fizic. În anul 1980 au revenit 67 hectare teren arabil pe un tractor fizic, nivel ce poate fi apreciat ca optim din punctul de vedere al timpului de utilizare a tractoarelor, știut fiind că mărirea numărului de tractoare dincolo de limita normală și sezonalitatea producției agricole extînd perioada de staționare a tractoarelor și mașinilor agricole și sporesc cheltuielile de exploatare.

În procesul de mecanizare a agriculturii s-a produs nu numai creșterea înzestrării energetice asigurată de cele 146 600 de tractoare fizice, 35 200 combine autopropulsate, motoare stabile și alte mașini de forță de care dispuneau unitățile agricole în 1980, ci au avut loc și substanțiale schimbări calitative în structura și caracteristicile bazei energetice. Au crescut și s-au diversificat tipurile de tractoare, unitățile agricole primind în dotare un număr crescînd de tractoare cu puteri mari și combine de mare capacitate, caracteristici și performanțe tehnico-economice superioare (tabelul).

Dinamica parcului de mașini agricole

	1950	1965	1980
Pluguri pentru tractor	13 692	86 215	103 137
Cultivatoare mecanice	1 343	23 241	40 193
Semănători	6 350	65 964	48 970
Mașini de împrăștiat			
îngrășăminte chimice	—	4 363	15 100
Combine tractate pentru păioase	74	36 552	4 140
Combine tractate pentru porumb	—	3 143	921
Combine tractate pentru furaje	—	7 716	16 876
Combine autopropulsate pentru recoltat cereale păioase	44	292	35 201
Combine autopropulsate pentru recoltat porumb	—	—	3 793

Susținută de un volum apreciabil de investiții și beneficiînd de dezvoltarea puternică a industriei constructoare de mașini agricole, baza energetică a agriculturii se va dezvolta în actualul cincinal cu prioritate în plan calitativ.

Răspunzînd necesităților de ridicare a eficienței producției agricole prin diminuarea consumurilor energetice și de alte ma-

teriale, industria va furniza, în acest cincinal, unităților agricole tractoare de mare putere, gama acestora restrângându-se la 3 tipodimensiuni, fapt ce simplifică lucrările de întreținere, reparații și exploatare. În dotarea unităților agricole vor intra combine de mare capacitate, multifuncționale, echipate cu module detașabile, independente, atât pentru recoltarea păioaselor, cât și pentru recoltarea porumbului și care pot să execute toate lucrările în așa fel încât să lase imediat terenul liber pentru alte lucrări.

În producția zootehnică baza energetică este asigurată de motoare stabile, fiind utilizată în mai mare măsură energia electrică, mai ales în complexele cu caracter industrial.

În contextul preocupărilor generale de economisire a energiei, este de remarcat tendința de utilizare în agricultură a noi surse de energie neconvențională ca: energia eoliană, solară, biogazul. Ținând seama de diversitatea proceselor biologice din agricultură și de faptul că desfășurarea lor se condiționează reciproc, preocupările actuale ale unităților agricole, susținute și de cercetările intense întreprinse, converg către reciclarea și conversia reziduurilor. Biogazul rezultat din conversia dejecțiilor de la animale este utilizat pentru asigurarea căldurii în seră sau în alte procese din sectorul vegetal și animal.

În ce privește executarea mecanizată a lucrărilor agricole, ca cea de a doua latură a revoluției mecanice, se poate aprecia că deși s-a realizat un adevărat salt, ținând seama de înapoierea tehnică ce caracterizează agricultura noastră, procesul este încă în plină desfășurare. Nivelul dotării tehnice a agriculturii noastre, oglindit sintetic de datele înscrise în tabel, își găsește expresia concretă în ridicarea substanțială a gradului de mecanizare a principalelor lucrări agricole.

Orientarea fermă a partidului nostru, cu deosebire în ultimii 18 ani, spre extinderea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole este pe deplin motivată de numeroasele avantaje economice ale acesteia. Practica demonstrează că trecerea la executarea mecanizată a lucrărilor agricole constituie calea principală de ridicare a productivității muncii, care contribuie la reducerea timpului necesar pentru efectuarea lucrărilor și, implicit, la cheltuielilor cu munca vie. Folosirea mașinilor permite încastrarea mai bună a lucrărilor în perioadele optime, asigură calitatea acestora prin respectarea indicilor tehnici și a normelor tehnologice, elemente cu implicații directe asupra nivelului și calității producției obținute. Deosebit de importantă pentru activitatea unităților agricole este posibilitatea oferită de mecanizare pentru reducerea virfurilor de muncă și deci pentru utilizarea mai uniformă, în timpul anului, a forței de muncă. De subliniat că mecanizarea lucrărilor agricole este factorul hotărâtor în modificarea radicală a caracterului muncii agricole, în transformarea ei într-o variantă a muncii industriale.

Valorificarea avantajelor potențiale ale mecanizării este însă condiționată de gradul de cuprindere în sfera ei a lucrărilor și a culturilor, respectiv de gradul de complexitate. Pornind de la nivelul atins în prezent, Conferința Națională a partidului din decembrie 1982 a stabilit necesitatea mecanizării complexe, rezolvarea completă a acestei probleme până în 1985. Pentru îndeplinirea acestei sarcini a fost elaborat programul cu privire la extinderea și diversificarea mecanizării, care prevede ca în acest cincinal să se realizeze mașini de înaltă productivitate, mașini modulate, cu un grad înalt de tipizare care, lucrând în agregat și utilizând diferite echipamente, să execute la o singură trecere mai multe lucrări. Paralel cu diversificarea sistemelor de mașini, pentru a asigura recoltarea mecanizată la sfecla de zahăr, floarea soarelui, cartofi, legume etc., are loc procesul de universalizare a mașinilor, care mărește gradul de utilizare a acestora la mai multe lucrări și culturi și sporește eficiența mecanizării. În acest cincinal se prevede dotarea agriculturii cu un număr adecvat de semănători, mașini de combatere a dăunătorilor, pluguri în variante modernizate, discuitoare etc. Aceasta va permite ca marea majoritate a lucrărilor agricole să fie complet mecanizate, chiar și pe terenurile în pantă de până la 25 de grade, și va diminua disparitățile zonale în ce privește mecanizarea. Ca urmare a înzestrării unităților cu tractoare, combine și alte mașini agricole, se vor putea realiza lucrările de semănat în 15 zile, recoltarea grâului în 8 zile, a porumbului în cel mult 25—30 de zile, executarea în bune condiții a lucrărilor în legumicultură, pomicultură și la stringerea furajelor.

În zootehnie se vor introduce sisteme moderne de distribuție programată a furajelor, evacuarea mecanizată a dejecțiilor. La creșterea taurinelor se va generaliza mecanizarea la muls, evacuarea dejecțiilor, distribuția hranei, adăpat — lu-

crări cu mare consum de muncă. Se prevede dezvoltarea creșterii animalelor în sistem dezlegat, în care mulsul se va realiza mecanic, la grup. La creșterea păsărilor în sistem industrial se va încheia procesul de mecanizare totală la distribuția furajelor, evacuarea dejecțiilor, asigurarea microclimatului. În unitățile cu flux industrial obiectivul principal este automatizarea unei serii de procese din tehnologiile de creștere și îngrijire a animalelor.

Un domeniu de mare anvergură în acest deceniu, care solicită un volum însemnat de mijloace de mecanizare, este înfăptuirea Programului național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile prin creșterea potențialului productiv al pământului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe circa 55—60 la sută din suprafața agricolă, a lucrărilor de desecări și combatere a eroziunii solului, aprobat recent de Marea Adunare Națională. Prevederile din program referitoare la extinderea suprafeței amenajate pentru irigații la 4 milioane ha la sfârșitul anului 1985 și la 5,5 milioane ha în 1989, efectuarea lucrărilor pe aproape 5 milioane ha, combaterea eroziunii solului pe circa 3,8 milioane ha până în anul 1990, precum și realizarea în complex a unor lucrări de amenajări hidroenergetice și de gospodărire a apelor necesită completarea parcului de mașini agricole în următorii ani cu mașini de mare capacitate și randament adecvat. Expresie elocventă a preocupării partidului nostru pentru realizarea în bune condiții a acestui program — care va mobiliza forțele întregii națiuni în actualul cincinal — este examinarea de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu specialiștii, a gamei de mașini necesare executării volumului de lucrări prevăzute.

Înfăptuirea programului necesită dotarea unităților cu utilaje de săpat, transportat pământ, încărcat, descărcat și compactare, cu mașini de betonat de înalt randament. S-a indicat ca asimilarea noii sisteme de mașini să se facă într-un număr restrâns de tipuri și pe cât posibil pe același gen de șasiu, care să fie dotate cu echipamente multiple, în funcție de lucrările la care vor fi folosite. Viitoarea sistemă de mașini să fie concepută pe grupe de lucrări pentru a obține o productivitate mărită, iar tractoarele să fie tipizate pe 2—3 variante, pe care să se poată monta echipamente multifuncționale, necesare unui număr mai mare de lucrări, pentru a reduce costul producției de asemenea agregate.

Realizarea prevederilor programelor de mecanizare, de irigații și îmbunătățiri funciare este pe deplin posibilă în prezent, nivelul atins în dezvoltarea industriei noastre constructoare de mașini asigurând capacitatea tehnică și de specialitate necesară pentru asimilarea și producerea echipamentului corespunzător. Se poate afirma că actualul cincinal și deceniul anilor '90, ca perioadă în care un accent deosebit se pune pe modernizarea agriculturii, va marca o etapă nouă, calitativ superioară, de o anvergură fără precedent, a revoluției mecanice în agricultura noastră, ca latură esențială a revoluției agrare.

Programele de mecanizare, de irigații și îmbunătățiri funciare, susținute de un însemnat volum de investiții ce reflectă mobilizarea unui mare efort național, vor beneficia din plin de contribuția substanțială a cercetării științifice. Orientată de concepția partidului nostru privitoare la rolul științei în realizarea progresului contemporan, cercetarea din agricultură își va aduce contribuția la modernizarea bazei tehnice și energetice a agriculturii, la completarea parcului de mașini cu echipamente realizate după soluții eficiente, de înaltă performanță tehnică și economică. Totodată, cercetarea științifică va pune la îndemâna unităților agricole tehnologii cu minim de lucrări mecanizate și consum redus de energie prin perfecționarea elementelor tehnologice, diferențiate pe zone, care să asigure valorificarea, în mai mare măsură, atât a bazei tehnice, cât și a potențialului productiv al terenului și al materialului biologic.

Trecerea la o nouă calitate în domeniul dezvoltării bazei tehnice a agriculturii, la o nouă etapă în revoluția mecanică, va crea posibilități pentru sporirea contribuției acestei ramuri la creșterea economică, la satisfacerea la un nivel superior a nevoilor economiei naționale de produse agricole, la ridicarea bunăstării întregii populații.

conf. dr. Ileana STĂNESCU

Mecanismul de formare și repartizare a fondurilor sociale de consum

SURSELE FONDURILOR SOCIALE DE CONSUM

COMPONENTĂ a procesului reproducției socialiste lărgite, repartitia prin intermediul fondurilor sociale de consum are un rol esențial în ridicarea nivelului de trai al populației, în formarea și perfecționarea celei mai importante forțe de producție a societății — forța de muncă. Eficiența utilizării fondurilor sociale de consum, realizarea funcțiilor pentru care acestea sînt create depind într-o măsură hotărîtoare de mecanismul formării și repartizării lor, de modul în care acesta este subordonat rolului și funcțiilor fondurilor sociale de consum și este angrenat în mecanismul de ansamblu al reproducției socialiste lărgite în general și în mecanismul repartitiei în special.

Semnificația teoretică a studierii acestui mecanism constă în aceea că el reprezintă de fapt mecanismul acțiunii legii repartitiei din fondurile sociale de consum, iar importanța sa practică derivă din posibilitatea ca analiza sa să pună în evidență ca și direcții ale perfecționării politicii sociale și a politicii în domeniul veniturilor și consumului populației.

În abordarea problemelor teoretice și practice ale formării și repartizării fondurilor sociale de consum pornim de la studierea surselor, una dintre problemele teoretice cele mai controversate ale literaturii de specialitate din țările socialiste. Stabilirea corectă a surselor ca și găsierea corelației optime dintre cele două forme de repartitie — după muncă și din fondurile sociale de consum — și legat de aceasta a limitelor minime și maxime ale domeniului de mișcare a fondurilor sociale de consum, constituie jaloane fundamentale ale perfecționării sistemului fondurilor sociale de consum, ale analizei sferei de cuprindere și evoluției lor în timp. Alături de aceste aspecte, un loc nu mai puțin important în analiza mecanismului acestei forme de repartitie revine problemelor finanțării fondurilor sociale de consum, direcțiilor, formelor și criteriilor de repartizare a lor către populație.

Lămurirea problemelor teoretice privind sursele de formare a fondurilor sociale de consum poate reprezenta un temei științific pentru perfecționarea finanțării lor, în direcția găsirii celor mai potrivite canale ale formării acestor fonduri, ale stabilirii intensității fluxurilor pe aceste canale, pentru optimizarea corelației dintre repartitia după muncă și repartitia din fondurile sociale de consum, pentru găsierea în fiecare etapă a limitelor între care pot să evolueze aceste fonduri ca și pentru determinarea sferei lor de cuprindere.

Considerăm că studierea acestor probleme alături de cele privind rolul și funcțiile fondurilor sociale de consum, poate contribui la implementarea în activitatea de decizie și operațională legată de constituirea și utilizarea fondurilor sociale de consum, de realizare în practică a politicii sociale, a unei concepții științifice privind natura social-economică a acestor fonduri. Ne referim la faptul că utilizarea acestor fonduri constituie, după părerea noastră, un drept fundamental al oamenilor muncii, izvorit din realitatea că în ultimă instanță ei sînt producătorii și proprietarii tuturor bunurilor și serviciilor pe care le creează, colectivitatea repartizînd membrilor săi — într-un mod deosebit de repartitia după muncă — o parte a rezultatului propriei munci, care îi aparține în virtutea relațiilor socialiste de producție. Fundamentarea măsurilor de politică socială, ca drepturi ale oamenilor muncii, posibile de realizat în limitele date de dezvoltarea producției sociale și pe măsura creșterii forței productive a muncii, constituie alternativa realistă a

concepției privind caracterul de „ajutor social“ acreditată adesea în legătură cu pensiile, indemnizațiile de boală și maternitate, alocațiile pentru copii și chiar referitor la gratuitatea învățămîntului, asistenței medicale etc.

În literatura economică din țara noastră și din alte țări socialiste consacrată unor aspecte teoretice și practice ale repartitiei și consumului, în general, reproducției socialiste și legilor care o guvernează, problema surselor fondurilor sociale de consum apare frecvent, explicit sau implicit. Practic ea este prezentă atît în problematica dezbaterii conținutului, dinamicii și raportului categoriilor economice de produs necesar și plusprodus, produs pentru sine și produs pentru societate — componente ale produsului nou creat — cît și în contextul dezbaterii conținutului unor categorii ca retribuția, venitul net și formele sale, costurile, fondul de consum etc., ce reflectă în planul vieții economice, al evidenței contabile, financiare și statistice, mișcarea acestei perechi de categorii esențiale ale producției.

În general în cadrul discuțiilor privind împărțirea produsului nou creat în produs necesar și plusprodus,¹⁾ respectiv produs pentru sine și produs pentru societate, asimilarea fondurilor sociale de consum ca formă de repartizare a uneia sau alteia din aceste părți, constituie unul din aspectele majore în care diferă concepțiile economiștilor. În principal din acest punct de vedere se conturează trei poziții importante privind în esență considerarea ca sursă a fondurilor sociale de consum fie a plusprodusului, fie a produsului necesar, fie a ambelor componente ale produsului nou creat.

Cea mai mare parte a autorilor care consideră că sursa fondurilor sociale de consum o constituie plusprodusul, avînd în vedere posibilitatea obiectivă în societatea socialistă de transformare a întregii munci sociale în muncă necesară și cerințele legii economice fundamentale a socialismului, pun la baza împărțirii produsului nou creat în produs necesar și plusprodus diversitatea nevoilor oamenilor, considerînd ca necesar produsul destinat satisfacerii nevoilor individuale ale lucrătorilor, repartizat după cantitatea și calitatea muncii, plusprodusul fiind alocat satisfacerii nevoilor sociale care derivă din calitatea lucrătorului de membru al societății. Considerarea, în opinia acestor autori, a produsului pentru societate ca sursă a fondurilor sociale de consum derivă și din particularitățile practicii de formare și repartizare a acestor fonduri, de la circuitul lor economico-financiar deosebit de cel efectuat de fondurile destinate repartitiei după muncă — principala formă de repartizare a produsului necesar — și este argumentată și prin faptul că serviciile finanțate din fondurile sociale de consum se realizează în sfera neproductivă a economiei naționale a cărei întreținere materială este asigurată pe seama plusprodusului creat în ramurile producției materiale.

Spre deosebire de aceștia, care echivalează produsul necesar cu acea parte din valoarea nou creată repartizată lucrătorilor după muncă, adepții celui de-al doilea punct de vedere pun la baza împărțirii produsului nou creat în cele două componente destinația economică a acestuia și definesc produsul necesar ca sursă a tuturor cheltuielilor socialmente necesare pentru producerea și reproducerea forței de muncă, inclusiv a celor efectuate din fondurile sociale de consum.

Considerînd că la baza împărțirii produsului nou creat în produs necesar și plusprodus trebuie pus atît criteriul economic respectiv, corelația dintre acumularea și consum și conținutul procesului de reproducție a forței de muncă — principalul factor al producției sociale, cît și particularitățile împărțirii muncii sociale în muncă productivă și neproductivă, în concepția economiștilor care susțin cel de-al treilea punct de vedere, sursa fondurilor sociale de consum o constituie atît produsul necesar cît și o parte a plusprodusului.

Desigur, în lucrările acestor economiști apar unele deosebiri de păreri în ceea ce privește ponderea celor două surse în formarea fondurilor sociale de consum, ca și în legătură cu sursa diferitelor componente ale acestora, o parte din autori susținînd că acestea își au originea în cea mai mare parte în produsul necesar, iar alții că plusprodusul este sursa lor cea mai importantă. După părerea noastră, diferențele care apar își au în principal originea, pe de o parte, în concepția diferită privind sfera de cuprindere a muncii neproductive, rolul acesteia în satisfac-

¹⁾ Gh. Crețoiu, I. V. Totu, Cu privire la produsul necesar și plusprodus în socialism, Probleme Economice nr. 3/1963; Emilian Dobrescu, Ritmul creșterii economice, Editura politică, București, 1968; I. V. Totu, Consumul populației în Republica Socialistă România, Editura didactică și pedagogică, București, 1970; Nicolae Bădilă, Repartitia după muncă, Editura științifică și enciclopedică, București, 1979; Costache Sandu, Constantin Popescu, Coordonate ale optimizării dezvoltării economico-sociale, Editura politică, București, 1982; Denisenco I. D., Neobhodimil produkt v period razvernutoho kommunisticeskogo stroitelstva, Izd. LGU, 1966; Livșit A. A., O neobhodimom i pribavocinom produkte pri socializme, Moskva, Znanie, 1967; Osadko M. P., Proizvodstvo i raspredelenie neobhodimogo i pribavocinogo produkta v kommunisticeskimi obščestve, Izd. MGU, 1967; Kurociikin V. V., Osnovnaja forma neobhodimogo produkta v kolhozah, Izd. MGU, 1971; Va-Bav E. A., Neobhodimil i pribavocinil produkt v SSSR, Moskva, Misl, 1973; Revaikin A. S., Neobhodimil produkt, ego velicina i struktura pri socializme, Petrosavodsk, Karelia, 1974; Tihonov N. M., Neobhodimil produkt v ustojivah razvitoho socializma, Lenizdat, 1974; Razvitie i finansirovanie obščestvennih fondov potreblenja, Moskva, Finansit, 1974; N. M. Tihonov, Istocnik narodnogo blagosostojanija, Lenizdat, 1974.

cerea nevoilor acoperite din fondurile sociale de consum și relațiile dintre sfera productivă și neproductivă în procesul producției și utilizării serviciilor legate de reproducția forței de muncă și, pe de altă parte, în înțelegerea diferită a raportului dintre mărimea produsului nou creat și a produsului necesar pe parcursul vieții unei generații.

Premisele teoretico-metodologice care au stat la baza cristalizării și fundamentării propriului punct de vedere privind sursa fondurilor sociale de consum se referă la: teza marxistă privind definirea produsului necesar și plusprodusului și particularitățile producerii și împărțirii produsului nou creat ca și natura social-economică a acestor categorii în socialism; funcțiile fondurilor sociale de consum, în primul rând funcția lor economică; natura productivă a muncii personalului ocupat în sfera serviciilor finanțate din fondurile sociale de consum; utilitatea social-economică a muncii desfășurate de lucrătorii ocupați în diferitele ramuri ale economiei naționale și relația acestora cu produsul material nou creat de munca necesară și supramunca celor ce muncesc în ramurile producției materiale; modul concret istoric în care s-a constituit sistemul fondurilor sociale de consum și în special subsistemul celor destinate întreținerii populației inapte de muncă.

În lumina teoriei marxiste produsul necesar reprezintă acea parte a valorii nou create necesară în mod obiectiv pentru reproducerea forței de muncă, pentru satisfacerea — la un nivel permis de dezvoltare a forțelor de producție — a nevoilor personale ale lucrătorilor și membrilor lor de familie, nevoi legate de întreținere, învățămînt, instruire, pregătire profesională și dezvoltare spirituală. Apărut istoric în condițiile în care creșterea forței productive a muncii a permis obținerea unui produs nou creat mai mare decît cel necesar întreținerii producătorului și familiei sale, plusprodusul este destinat satisfacerii nevoilor legate de lărgirea capacității de producție și a altor nevoi generale ale societății ca administrația, conducerea, apărarea etc.

Produsul pentru sine și produsul pentru societate exprimă conținutul social economic nou, socialist al celor două componente ale produsului creat de munca eliberată de exploatare, în condițiile în care întregul rezultat al muncii sociale este necesar și destinat omului, satisfacerii cît mai depline a nevoilor sale prezente și de perspectivă¹⁾. În virtutea acestei realități, produsul pentru sine este destinat reproducției forței de muncă, dezvoltării multilaterale a personalității tuturor membrilor societății, satisfacerii nevoilor materiale și spirituale ale oamenilor muncii și familiilor lor, iar produsul pentru societate satisfacerii acelor nevoi generale ale societății legate nemijlocit de procesul reproducției forței de muncă, prin influența pe care acumularea, conducerea și administrația, ordinea publică și asigurarea capacității de apărare a țării, activitatea social-politică în general o au asupra ridicării nivelului de trai al populației și creșterii calității vieții.

Asociem acestor precizări conceptuale, vizînd definirea conținutului celor două componente ale produsului nou creat, considerațiile privind funcția economică a fondurilor sociale de consum care constă în asigurarea condițiilor pentru reproducția forței de muncă în sensul său cel mai larg, proces care cuprinde atît întreținerea și reînnoirea capacității de muncă a lucrătorului, dezvoltarea multilaterală a personalității sale, cît și reproducția generațiilor de forță de muncă. Acest lucru este subliniat și de Ioan Totu care arată că funcția economică esențială a fondurilor sociale de consum este „asigurarea organizării și funcționării unei rețele de activități social-culturale destinată menținerii și reproducerii normale a forțelor de muncă, dezvoltării multilaterale a tuturor membrilor ei și ridicării nivelului general de civilizație²⁾”. Se degajă astfel concluzia că izvorul fondurilor sociale de consum alocate oamenilor muncii și familiilor lor este produsul pentru sine (necesar) creat de către aceștia.

Trebuie să menționăm însă că în literatura de specialitate a fost exprimată și opinia după care fondurile sociale de consum destinate întreținerii populației inapte de muncă, îndeosebi pensiile și serviciile gratuite de care beneficiază pensionarii, nu ar avea ca sursă produsul necesar creat de ei în cursul vieții active, la baza formării acestor componente ale

fondurilor sociale de consum sînd fie atît produsul necesar cît și plusprodusul, fie numai plusprodusul creat de populația activă. Ideea, corectă la prima vedere, își are originea în faptul că produsul necesar creat de un lucrător în perioada vieții active se repartizează pe parcursul întregii sale vieți în principal³⁾ prin mecanismul schimburilor între generații.

După părerea noastră întreținerea populației inapte de muncă (fie că aceasta se află în perioada preactivă, activă sau postactivă a vieții) face parte din procesul reproducției forței de muncă la scară socială și acest lucru implică includerea sa în sfera produsului necesar ca sursă a consumului populației.

În cursul vieții sale active omul creează în primul rînd un produs echivalent cu mijloacele de subzistență materiale și spirituale necesare satisfacerii nevoilor sale (socialmente recunoscute) pe parcursul întregii vieți, deci produsul necesar, cealaltă parte fiind destinată satisfacerii nevoilor generale ale societății, lărgirii producției sociale. O parte a produsului necesar revine omului în cursul vieții sale active prin intermediul repartiției după muncă. Cealaltă parte se socializează formînd fondurile sociale de consum, a căror constituire și repartizare la scară socială favorizează în principal utilizarea mai eficientă a lor în scopul satisfacerii unora dintre nevoile personale care prezintă interes major și din punct de vedere social, precum și schimbul între generații. Schematic vorbind, cu partea din fondurile sociale de consum — constituite într-o anumită perioadă din produsul necesar creat în aceeași perioadă de populația activă — destinată întreținerii și formării tinerei generații ca și întreținerii generației postactive, generația activă rambursează generației precedente cheltuielile făcute cu lansarea sa în viață și își creează condițiile întreținerii la bătrînețe prin „împrumutul” pe care-l acordă noi generații, acoperind cheltuielile legate de întreținerea și formarea acesteia.

Există și alte elemente ale fondurilor sociale de consum care, după unele opinii exprimate în literatura de specialitate, se constituie din produsul pentru societate (plusprodusul) creat de producătorii direcți. Astfel, după cum se știe, o parte a fondurilor sociale de consum sînt repartizate prin intermediul serviciilor gratuite (sau cu înlesniri la plată) de învățămînt și cultură, ocrotirea sănătății, educație fizică și sport, odihnă etc., necuprinse în sfera producției materiale — considerată în practica actuală de determinarea venitului național și în numeroase lucrări cu caracter teoretic ca singura sferă producătoare de produs nou creat, deci și de produs necesar și plusprodus. Aceasta a făcut ca în literatura de specialitate să se afirme necesitatea întreținerii materiale totale sau parțiale a acestor servicii pe seama produsului creat în producția materială, îndeosebi a plusprodusului și în acest fel plusprodusul să fie considerat sursă a acestor elemente ale fondurilor sociale de consum. Astfel, se consideră că întrucît partea din produsul social material aferentă consumului celor ocupați în sfera serviciilor social-culturale (în sfera neproductivă în general) nu intră nemijlocit în consumul producătorilor, sursa veniturilor celor ocupați cu satisfacerea gratuită a nevoilor social-culturale ale acestora o constituie plusprodusul creat de lucrătorii din sfera producției materiale.

Apreciem însă că serviciile din fondurile sociale de consum ca atare, fiind destinate în special întreținerii și producerii forței de muncă, intră nemijlocit în consumul producătorilor și prin urmare ele sînt cuprinse în sfera produsului necesar. Excluderea contravalorii acestor servicii din sfera produsului necesar „înseamnă — așa cum subliniază și C. Sirbu — a limita în mod eronat mărimea acestuia la cantitatea de bunuri necesare întreținerii fizice⁴⁾”.

Cu alte cuvinte toate elementele care formează volumul total al serviciilor social-culturale gratuite (cheltuielile materiale și cu forța de muncă, respectiv mijloacele de subzistență repartizate după muncă sau gratuit lucrătorilor ocupați în aceste servicii) de care beneficiază oamenii muncii prin intermediul fondurilor sociale de consum, au ca sursă produsul necesar creat de către aceștia.

În ultimul timp, în literatura de specialitate se face tot mai simțită prezența concepției — pe care o considerăm deplin justificată din punct de vedere teoretic — conform căreia sfera creatoare de venit național, de produs necesar și plusprodus, este în realitate mult mai largă decît producția materială, cuprinzînd în general și serviciile legate de reproducția forței

¹⁾ Problema conținutului pe care relațiile socialiste de producție îl conferă împărțirii produsului nou creat în produs necesar și plusprodus, respectiv produs pentru sine și produs pentru societate, este amplu prezentată în studiul „Cu privire la produsul necesar și plusprodus în socialism” publicat de Gh. Crețoiu și I.V. Totu în Probleme economice, nr. 3/1963.

²⁾ Ioan V. Totu, Consumul populației în Republica Socialistă România, Editura didactică și pedagogică, București, 1970, p. 36.

³⁾ Spunem în principal deoarece există și situații în care omul acumulează, în timpul vieții sale active, din produsul muncii proprii, mijloacele necesare întreținerii sale la bătrînețe.

⁴⁾ C. Sirbu, Munca productivă și neproductivă, Editura politică, București, 1976, p. 199.

Gr. VĂLCEANU
Maria MOLNAR

(Continuare în pag. 24)

TEZELE COOPERATISTE, valențele deosebite ale mișcării cooperatiste în înfăptuirea unor transformări sociale erau adaptate în arsenalul ideologic și politic al național-tărăniștilor în scopul de a-și asigura o bază socială și electorată în special în rândurile maselor țărănești. În cadrul acestui arsenal se împletesc adesea exagerări, teorii neștiințifice cu teze reacționare și diversioniste. I. Mihalache, de exemplu, exagera considerând cooperarea ca fiind total opusă exploatarea capitalistă; el scria: „Cooperarea agricolă țărănească apare astfel ca o instituție de interes social și este menită să devină un factor de transformare socială, în măsura în care se va generaliza structura agrară, întemeiată pe proprietatea de masă”.¹ În realitate, în întreaga perioadă interbelică evoluția agriculturii a fost caracterizată de întărirea pozițiilor burgheziei sătești, concomitent cu ruinarea unei număr însemnat de gospodării mici din cauza lipsei inventarului agricol, a creditelor, a recoltelor slabe etc. Iar cooperarea agricolă nu se putea susține decât în raport cu producția dominantă.

Mai mult, aceasta din urmă, prezentată de național-tărăniști ca stilp al statului preconizat de ei era expusă la multiple fenomene de criză, pe care dealtfel nici apologetii ei nu le puteau contesta. Astfel, în anii 1924-1929, I. Răducanu în mai multe studii și articole publicate în „Independența economică” și „Curierul cooperatist românesc” scria de „criza cooperatistă” căreia îi conferea trei accepțiuni: „criza materială”, datorată lipsei de inventar agricol și următorilor războiului; „criza organizatorică”, determinată de prevederile legislative „incurcate și depășite”; și „criza morală” în sensul de neîncredere în puterile și realizările cooperatiste de până atunci. Relevarea unor aspecte reale ale stării precare a cooperatistă românești de atunci este însoțită uneori și de recunoașterea, de către unii țărăniști, la începutul deceniului al treilea, a caracterului ei capitalist. Același I. Mihalache scria că „avem o pseudo-cooperatistă semicapitalistă, depinzând în total (și ca conducere și ca credit) de clase capitaliste”.² Și V. Madgearu și

Repere privind natura și rolul cooperatistă în gândirea economică românească interbelică

Gr. Mladenatz menționau caracterul capitalist al cooperatistă de producție³). În ciuda acestor recunoașteri, țărăniștii vor susține cu insistență posibilitatea dezvoltării unei cooperatistă necapitaliste, ca stilp al „statului național-țărănesc”. În realitate, însă, chiar în concepția lor, cooperatistă nu depășea cadrul sistemului social existent atunci. Cum subliniază L. Pătrășcanu, „Cooperatistă, pentru doctrinarii țărăniști, se oprește însă, așa cum am văzut, la limitele trasate de proprietatea privată asupra pământului, și nu-i concepută decât tot în cadrele capitalismului, acesta din urmă suferind un pronunțat amestec al statului”.⁴ Iar economia „statului național-țărănesc” — economie pe care în disputele partinice înguste cu principalii lor adversari oficiali — național-liberalii — doctrinarii național-țărăniști o prezentau ca alternativă la cea liberală, iar pe un plan mai larg al confruntărilor și înfruntărilor sociale, politice și ideologice ale timpului, ca o cale de evitare a perspectivei revoluționare, socialiste a societății românești — se dovedea, în realitate, o economie ale cărei trăsături erau imprimate de relațiile de producție dominante. Anume, după cum se preciza într-un document al aceluși partid, în „statul național-țărănesc” urma să

coexiste un sector etatizat, care să cuprindă industriile de materii prime, unele carteluri etc. și unul care să păstreze caracterul individualist, cuprinzând producția agricolă, micile meserii, comerțul, micile industrii⁵).

Uneori cooperatistă era privită ca o cale de instaurare a unui regim social-economic aparte, bazat pe cooperatistă și conlucrarea acesteia cu statul. Astfel, cunoscutul doctrinar al cooperatistăului Gr. Mladenatz considera că prin dezvoltarea largă a mișcării cooperatistă, cu respectarea strictă a principiilor acesteia, s-ar putea înfăptui restructurarea radicală a societății existente atunci, „transformarea regimului economic și social actual într-altul bazat pe organizarea cooperatistă a economiei sociale”.⁶ Prin dezvoltarea diferitelor forme de cooperatistă — de credit, de consum, de producție etc., — prin întărirea fiecărei unități cooperatistă și prin instituirea unei strinse legături între asociațiile cooperatistă cu ajutorul federalizării lor, susține el, s-ar fi putut institui un nou sistem social-economic — cel cooperatist. „Cooperatistă izolată, locală ori regională — scria în acest sens Mladenatz — n-ar fi decât o simplă întreprindere economică, cu o oarecare nuanță socială, dacă nu s-ar încadra într-o acțiune de masă, cuprinzând întregul teritoriu al unei economii naționale, și care urmărește introducerea unui „nou regim social-economic”.⁷ Un rol important conferă Mladenatz statului, care însă nu are rolul de a tutela mișcarea cooperatistă, ci cooperatistă trebuie să conlucreze cu statul. De menționat este faptul că, sub presiunea realităților desigur, însuși Mladenatz și-a exprimat, în deceniul al cincilea, îndoiala în legătură cu valențele cooperatistă în ceea ce privește instaurarea unui nou regim social-economic. Astfel, el scria: „Dar pretenția cooperatistăului ca singur să realizeze reforma ordinii economice nu poate fi justificată”.⁸

În deceniul al patrulea este lansată și concepția despre neocooperatistă prin care se susținea posibilitatea folosirii mișcării cooperatistă ca mijloc concret de despășire a conflictelor sociale, de realizare a unei economii organizate la nivel națio-

FIȘE

Impozitele
și taxele
din România
Procedura
fiscală

● Tipărită recent la „EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ” lucrarea „Impozitele și taxele din România. Procedura fiscală”, punând semnătura a doi cunoscuți specialiști în probleme financiare: Ioan Condor și Gheorghe Nicolescu, își propune

să trateze sub multiplele sale aspecte o sferă importantă a fluxurilor financiare din economie. Revenind însemnătatea acestor pirghii în asigurarea fondului de dezvoltare economico-socială și a echilibrului macroeconomic, autorii consideră oportună, odată cu prezentarea unor aspecte concrete legate de prelevarea impozitelor și taxelor de la cele două mari categorii de debitori — întreprinderile și populația —, și dezvoltarea unor aspecte teoretice. Semnificativ pentru strădania autorilor de a contribui cu idei noi la perfecționarea acțiunii acestor pirghii financiare este faptul că reflecțiile teoretico-metodologice se desfășoară în cadrul concepției privind noul mecanism economico-financiar.

Infrastructură

● Avându-se în vedere că una dintre condițiile utilizării cit mai depline a posibilităților și rezervelor interne ale economiei socialiste o constituie dezvoltarea complexă a infrastructurii, perfecționarea mecanismului interacțiunii sale cu sfera producției, o importanță primordială prezintă căutarea căilor de intensificare a influenței sale pozitive asupra ridicării eficienței producției — scrie P. Osipenkov în articolul „Ekonimiceskaja priroda infrastrukturi i vozmožnosti ispolnenia eio roli v povyšeniі effektivnosti proizvodstva” (Natura economică a infrastructurii și posibilitățile de întărire a rolului său în ridicarea eficienței producției), publicat în nr. 6/1983 al revistei

sovietică EKONIMICESKIE NAUKI.

Relevind lipsa unității în maniera de tratare teoretică a conținutului noțiunii de infrastructură, în delimitarea principalelor sale componente — infrastructura de producție și cea socială — P. O. delinște infrastructura socială ca fiind o sferă a consumului în care se înfăptuiește procesul real de reproducere a forței de muncă, de dezvoltare multilaterală a personalității umane. În această sferă munca, de regulă, nu creează valori materiale, ci deserveste procesul complex de consumare a diferitelor bunuri. Întrucât efectul de bază al amărilor infrastructurii apare nu în cadrul acestora, ci în obiectivele economice deservite, precum și în economia națională în ansam-

nal și chiar internațional și de evitare a revoluțiilor sociale și a oricăror conflicte sociale sau internaționale. „Valoarea ideii de neocooperatie — arată T. R. Thanir — ar consta în posibilitatea, de ordin practic, de realizare pacifică a unui front al consumatorilor de solidarizare națională, grație căruia economia națională și internațională să se poată organiza, pe baza unui plan de ansamblu, în interesul tuturor factorilor economici în cooperare: consumator, stat, producător, negustor. Excluderea principalelor antagonisme, a luptei de clasă, a revoluțiilor sociale, a războaielor dintre națiuni și, cîndva, dintre rase și continente, ar deveni cu puțință.”¹⁾ În susținerea acestor idei autorul pleacă, înainte de toate, de la constatarea că individualismul sau liberalismul economic este depășit și că în al treilea deceniu al secolului nostru capitalismul parcurgea o asemenea criză încît „nu mai poate fi vorba de o simplă criză, monetară, ori numai de supraproducție, ori numai de subconsumație, ci de toate la un loc, de o criză de sistem sau de regim, criză de încredere hotărîtoare în acest regim”. Recunoașterea stării grave de criză în care se afla capitalismul nu este însă însoțită de dezvoltarea cauzelor ei reale, profunde, ci de preocuparea pentru a formula soluții prin care să se înlăture unele excese ale capitalismului — „capitalismul spoliator”, — menținînd în continuare acest sistem. „Prin capitalism altoit pe cooperatism, conchide, în acest sens autorul citat, se poate păși către neocooperatie”, care va prelua de la capitalism tehnica industrială, comercială și financiară, iar de la socialism revendicări de ordin moral.²⁾

Inconsistența unor asemenea susțineri a fost pusă în lumină de întreaga evoluție a cooperatiei din România interbelică. Utopismul ideii despre cooperatie necapitalistă în orînduirea capitalistă a fost relevat cu claritate în publicistica progresistă. Astfel, în ziarul „Cuvîntul liber” se sublinia: „Dată fiind dependența organică a cooperatiei în genere față de industrie, finanțe și marea producție agri-

colă capitalistă, ținînd seama de compoziția socială, inclusiv cadrele cooperatiei agricole, ajungem la concluzia că dezvoltarea ei necapitalistă într-un regim capitalist este o mare utopie”³⁾. Într-adevăr, cooperatiea n-a fost și nici nu putea fi sustrasă relațiilor de producție dominante, datele de care dispunem fiind concludente pentru dezvoltarea caracterului ei. Astfel, privitor la cooperatiea de credit, care era forma cea mai dezvoltată în deceniul al patrulea, dr. A. G. Galan, reputat cooperatist în epocă, arăta că în cadrul acesteia de fapt dominau și beneficiau cei avuți. Acesta sublinia: „un număr mare de societari dețin un capital redus și din contră, un număr neînsemnat de societari dețin mai mult de jumătate din capitalul social”, respectiv 7,6% din societari dețineau 55,5% din capitalul vărsat.⁴⁾ Referitor la creditele acordate, un alt reputat cooperatist, Gr. Mladenatz, arăta că la începutul deceniului al patrulea la 12,3% din cei care au contractat împrumuturi le reveneau 36,8% din împrumuturile acordate.⁵⁾ Iar expertul danez M. Gormsen, referindu-se la cooperatiea sătească din România din preajma celui de-al doilea război mondial, sublinia că de fapt cooperativele constituie un mijloc utilizat de „cei din fruntea lor care, sub masca devotamentului, sustrag bieților țărani simpli, micile lor economii, agonisite cu trudă, rezultat al unei lungi și grele munci”. Totodată, referitor la starea țărănimii, expertul omintit semnală, „existența unei mărimi medii foarte mică a terenurilor țăranilor români, pentru a nu mai vorbi de marea număr de țărani fără pămînt”.⁶⁾ Observațiile și concluziile expertului danez relevau cu obiectivitate cui servea cooperatiea, mult afișată și insistent propovăduită de ideologia țărăniștii ca „mijloc de apărare” a intereselor țărănimii muncitoare. Cu deosebită claritate și consecvență a fost dezvoltat, pe baza realităților, de către gînditorii clasei muncitoare, conținutul social al cooperatiei sătești interbelice. Astfel, în documentele Congresului al V-lea al Partidului Comunist Român se arăta: „În privința cooperatiei, partidul duce lupta de demascare a politicii... care a transfor-

mat cooperatiea într-o armă de înrobire a țărănimii de către capital... și cheamă țărănimia să lupte pentru alungarea acestei conduceri din cooperative”.⁷⁾ Întreaga evoluție a cooperatiei românești pînă în 1944, ca și evoluția ei în țările capitaliste arată că indiferent de convingerile sau doleanțele cu privire la natura și rolul ei, indiferent de culoarea de partid a gînditorului care a propagat-o, cooperatiea nu poate fi decît o instituție care poartă amprenta relațiilor de producție dominante.

Așa cum demonstrează realitățile noastre, organizarea pe baze cooperatiste a agriculturii în concordanță cu aspirațiile țărănimii muncitoare este posibilă numai în condițiile socialismului. În Cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Agriculturii din februarie 1982 tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Odată cu organizarea pe baze socialiste a agriculturii, s-a pus capăt pentru totdeauna exploatarea moșierilor și capitaliste, asupririi omului de către om, s-a deschis calea realizării principiilor socialiste de dreptate și echitate socială”.

dr. Maria MUREȘAN

¹⁾ Citat după: V. Madgearu și Gr. Mladenatz, Reforma cooperatiei, București, 1922, p. 17.

²⁾ „Independența economică”, nr. 7—8—9, 1924, p. 135.

³⁾ V. Madgearu și Gr. Mladenatz, op. cit., p. 28—29.

⁴⁾ După L. Pătrășcanu, Problemele de bază ale României, Ed. SOCEC & Co, S.A.R., 1944, p. 232.

⁵⁾ Vezi Calendarul P.N.T., 1935.

⁶⁾ Gr. Mladenatz, Gîndirea cooperativă în România, vol. I, București, 1938, p. 13.

⁷⁾ Idem, Federalizarea cooperativelor, în Curierul cooperatiei române, Nr. 3, 1931.

⁸⁾ Idem, Cooperatiea și socialismul, în „Independența economică”, nr. 1, 1945.

⁹⁾ T. R. Thanir, Neocooperatiea. Economie automată, Îmbogățire mutuală, Tiparul românesc, București, 1936, p. 1.

¹⁰⁾ Idem, p. 7, 16.

¹¹⁾ „Cuvîntul liber”, 24 august 1934.

¹²⁾ Dr. A. G. Galan, Monografia cooperatiei de credit în România 1906—1935, București, 1935, p. 35.

¹³⁾ Gr. Mladenatz, Tratat general de cooperative, București, 1935, p. 177.

¹⁴⁾ M. Gormsen, Studiu critic asupra cooperatiei române, în „Independența economică”, an XXIII, nr. 3—4, 1940, p. 121 și 38.

¹⁵⁾ Documente din istoria Partidului Comunist Român 1929—1933, E.S.P.L.P., București, 1956, p. 303.

blu, P.O. propune trecerea la aplicarea principiului teritorial de conducere a infrastructurii sociale.

Dezvoltare și mediu

● Necesitatea unei noi viziuni asupra raportului dintre activitatea industrială și conservarea mediului — în care noțiunea de „protecție” a mediului să fie substituită cu cea de „gestiune a resurselor din mediu” — este bine pusă în lumină în cazul particular al industriei energetice — opinează Ian Torrens în articolul „Effets des systèmes énergétiques” publicat în numărul din iunie a.c. al revistei „L'OBSERVATEUR DE L'O.C.D.E.”. Astfel, analizînd rezultatele a trei studii concrete care urmăreau să pună în evidență implicațiile di-

feritelor sisteme energetice destinate unor utilizări neindustriale (locuințe, rețele comerciale, clădiri administrative etc.) autorul reține, ca un fapt semnificativ, ideea că impactul sistemelor energetice asupra mediului ambiant este neuniform. Cel mai avantajos se dovedește a fi acel sistem care urmărește, pe o anumită structură de consumatori, creșterea randamentului de utilizare a energiei prin recuperări de căldură, recirculării, utilizarea unor aparate cu consum redus. În situația amintită, nivelul de protecție a mediului este sporit pe două căi: reducerea consumurilor energetice care antrenează pe de o parte o protecție a rezervelor de materii prime, iar pe de altă parte diminuarea corespunzătoare a emisiilor de

substanțe poluante; în al doilea rînd, reducerea consumului implică o reducere a sumelor alocate acestei cheltuieli și permite concomitent disponibilizarea unor fonduri pentru protecția mediului.

Exportul, strategie ofensivă

● Cu toate că principalele dificultăți în stimularea exporturilor franceze au drept origine o serie de factori macroeconomici — inflația, rata de schimb, un nivel mai scăzut de competitivitate — remediile nu trebuie căutate exclusiv în acest plan. Dimpotrivă, opinează Jean-Daniel Gardere în articolul „Faciliter la tache des exportateurs” publicat în numărul 23 a.c. al revistei „L'USINE NOUVELLE”, soluția rezidă în aplicarea unei politici ofensive în domeniul exporturilor.

FIȘE

O primă condiție, din acest punct de vedere, o constituie realizarea și întreținerea unei rețele comerciale puternice în străinătate. Importantă îi apare autorului și prezenta constantă a producătorilor francezi la târgurile și saloanele organizate în străinătate și care se menține ca principală formă de penetrare pe piețele externe. Există, și în acest caz, o anumită regulă profesională de care depinde succesul, regulă ce constă în a asigura un caracter de continuitate participării la asemenea reuniuni internaționale dat fiind faptul că târgurile și expozițiile redau, la scară redusă, propriile concurenței.

Sursele fondurilor sociale de consum

(Urmare din pag. 21)

de muncă finanțate din fondurile sociale de consum: învățământ, ocrotirea sănătății, cultură și artă etc.⁶⁾

Munca desfășurată de lucrătorii ocupați în aceste ramuri creează avuție nematerială, produs nou (necesar și plusprodus) nematerial care se schimbă echivalent în procesul reproducției forței de muncă cu produsul nou creat în ramurile producției materiale. Produsul necesar creat de acești lucrători va reprezenta de asemenea valoarea mijloacelor de subzistență (bunuri sau servicii primite după muncă sau gratuit) necesare reproducerii forței lor de muncă. În consecință, fondurile sociale de consum de care beneficiază oamenii muncii, atât cei din producția materială cât și cei ocupați în sfera serviciilor social-culturale au ca sursă produsul necesar, material sau nematerial, realizat în propria activitate.

Așa cum s-a mai arătat, în afară de acumulare, care constituie destinația esențială de ordin economic a plusprodusului, esta reprezentată sursa și pentru cheltuielile generale ale societății legate de funcționarea statului socialist, realizarea funcțiilor sale de conducere, administrație, ordine publică și apărare. Aceasta, întrucât aceste activități indispensabile bunei desfășurări a vieții economice și sociale în ansamblul său, deși au implicații favorabile asupra calității vieții oamenilor nu sînt destinate direct satisfacerii nevoilor personale ale lucrătorilor din sfera producției materiale și a serviciilor social-culturale creatoare de avuție nematerială, respectiv reproducției forței de muncă. În acest fel plusprodusul material creat de oamenii muncii din sfera producției materiale și cel nematerial

creat de producătorii serviciilor social-culturale, constituind sursa acoperirii cheltuielilor de funcționare a ramurilor ne-productive (atît a cheltuielilor materiale cît și a celor cu forța de muncă) menționate mai sus, reprezintă și sursa fondurilor sociale de consum de care beneficiază lucrătorii acestor ramuri și familiile lor. Acestea din urmă constituie, alături de remunerația după muncă primită de lucrătorii ocupați în acest sector, principalele componente ale cheltuielilor pentru reproducția forței de muncă necesare acestor domenii de activitate.

Dacă avem în vedere acest aspect și faptul că în schimbul lor lucrătorii acestei sfere prestează pentru societate o muncă utilă (chiar dacă ea nu se concretizează în avuție materială sau nematerială) am putea admite că în ultimă instanță sursa bunurilor și serviciilor de care beneficiază ei conform repartiției după muncă și din fondurile sociale de consum o constituie rezultatul muncii necesare prestate de ei în domeniul în care își desfășoară activitatea și anume serviciul util pe care-l oferă societății.

În acest sens mai larg, conferit muncii pentru sine și muncii pentru societate efectuate de toți oamenii muncii ocupați în economia națională, considerăm că are valabilitate teza referitoare la faptul că produsul necesar la scară socială este singura sursă de formare a ansamblului fondurilor sociale de consum de care beneficiază populația întregii țări.

⁶⁾ Emilian Dobrescu, *Corelația dintre acumulare și consum*, Editura politică, 1971; *Optimul economiei socialiste*, Editura politică, București, 1976; C. Sirbu, *Munca productivă și neproductivă*, Editura politică București, 1976; Marin Băbeanu, *Natura, locul și rolul serviciilor în reproducția socială*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1978; I. Mărculescu și N. Nichita, *Serviciile și modernizarea economiei românești*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1977; Ion Trăistaru, *Sistemul economic socialist*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1981.

Conceperea și conducerea procesului dezvoltării

(Urmare din pag. 4)

satisfacerea în tot mai bune condiții a cerințelor fundamentate științific ale tuturor membrilor societății noastre. Dezvoltarea susținută a forțelor de producție în anii socialismului, modernizarea economiei naționale, creșterea continuă a avuției țării și a venitului național au determinat, într-o perioadă scurtă, ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului de civilizație a întregului nostru popor.

Scopul fundamental al întregii politici a partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism îl constituie asigurarea bunăstării materiale și spirituale a poporului, sporirea gradului de civilizație, asigurarea unei noi calități a muncii și vieții tuturor cetățenilor patriei noastre.

Dezvoltarea economiei naționale în actualul cincinal, accentuarea laturilor calitative în toate sectoarele vieții economice și sociale și ridicarea, pe această bază, a nivelului de trai al populației presupun creșterea continuă a aportului cercetării științifice propriu la progresul multilateral al societății, la ridicarea eficienței întregii activități economice. Organizațiile de partid din institutele de cercetări și din unitățile economice au datoria să asigure orientarea activității de cercetare spre rezolvarea unor probleme majore, cum sînt: valorificarea superioară a resurselor materiale, lărgirea bazei de materii prime, materiale, energie și combustibili necesare producției, modernizarea tehnicii și tehnologiilor, diversificarea produselor. O atenție deosebită se acordă ridicării calității produselor destinate consumului, precum și îmbunătățirii în continuare a stării de sănătate a populației, a mediului în cadrul căruia aceasta trăiește și își desfășoară activitatea.

Înfăptuirea sarcinilor privind creșterea nivelului de trai al populației solicită sporirea preocupărilor tuturor factorilor de răspundere în viața economică și socială, din întreprinderi și centrale, pentru calificarea și perfecționarea pregătirii forței de muncă, pentru îmbunătățirea procesului instructiv-educativ și activității de formare a omului nou cu larg orizont politico-ideologic.

⁷⁾ Nicolae Ceaușescu, *Expunere la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe*, București, Ed. politică 1981, p. 38

⁸⁾ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R.*, 30 iunie 1983, *Săptămîna* LII nr. 12 707 din 1 iulie 1983

Grija pentru sporirea avuției naționale, pentru gospodărirea cît mai eficientă a resurselor materiale și umane, pentru combaterea neglijenței, risipei, a tuturor manifestărilor de ironsire a avutului obștesc, spiritul cutezător în gîndire și muncă, fermitatea în promovarea noului, ridicarea gradului de pregătire profesională și politică, lărgirea orizontului științific și cultural al tuturor oamenilor muncii din țara noastră sînt preocupări fundamentale ale partidului. Organele și organizațiile de partid, U.T.C., sindicale, celelalte organisme sociale acționează pentru ridicarea muncii organizatorice și politico-educative la nivelul exigențelor actuale de dezvoltare a societății noastre pe calea progresului economic și social, pentru aplicarea în viață a principiilor eticii și echității socialiste, pentru făurirea unei vieți libere și demne în spiritul umanismului revoluționar.

Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acționează în spiritul concepției revoluționare despre lume și viață, cultivă un nou umanism revoluționar, în centrul căruia se află omul, interesele generale ale societății, crearea condițiilor necesare pentru manifestarea deplină a personalității umane. „**Telul suprem al politicii partidului nostru comunist — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — este edificarea unei societăți în centrul căreia se află omul, bunăstarea și fericirea sa, asigurarea tuturor condițiilor pentru manifestarea pleneră a personalității umane, pentru valorificarea capacităților creatoare și aptitudinilor fiecăruia, pentru manifestarea deplină a umanismului nou, revoluționar.**”⁹⁾

★
ÎN CONDUCEREA ECONOMIEI — ca și în celelalte domenii de activitate — Partidul Comunist Român pornește de la cerințele fundamentale ale edificării socialismului și comunismului, de la interesele vitale ale întregii națiuni. Expresia conducerii politice și științifice de către partid a economiei își află concretizarea în elaborarea strategiei generale a dezvoltării țării — oglindită în Program, în directive, în alte hotărîri ale partidului, în explicarea conținutului acestora în rîndul maselor, în coordonarea și dinamizarea eforturilor tuturor organismelor sociale și ale oamenilor muncii la traducerea ei în viață, la asigurarea participării lor la conducerea economiei. „**Trebuie să facem în așa fel — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — încît întregul popor — care își făurește în mod conștient propriul său viitor — să participe în mod organizat la conducerea tuturor sectoarelor de activitate**”¹⁰⁾. Îndeplinirea planurilor de dezvoltare economico-socială a patriei noastre impune creșterea tot mai puternică a rolului conducător al partidului în toate sectoarele de activitate. Aceasta presupune perfecționarea activității, întărirea rolului în unirea tuturor oamenilor muncii de către fiecare organizație de partid, de toate organizațiile comunale, orașenești, municipale și județene ale partidului.

Criza economiei mondiale în oglinda Raportului anual 1983 al B.R.I. (III)*

CA URMARE a adâncirii crizei economice, volumul comerțului internațional a înregistrat în 1982 o scădere de 2%, după ce în 1981 a fost stagnant. Față de 1975, când s-a înregistrat o scădere a volumului comerțului cu 3,5%, reducerea din 1982 are o caracteristică agravantă. Aceasta rezultă din faptul că valoarea în dolari a comerțului mondial s-a micșorat cu 6,5%, ca urmare a reducerii prețurilor produselor ce fac obiectul schimbului internațional.

Trebuie însă subliniat că aceste cifre globale ascund diferențele mari ale incidentelor crizei asupra țărilor industrializate și a celor în curs de dezvoltare nemembre ale Organizației țărilor exportatoare de petrol (OPEC). Așa, de exemplu, valoarea în dolari a produselor primare (în afara petrolului) — principalele articole de export ale țărilor în curs de dezvoltare, a scăzut în 1982 cu 12%, respectiv cam tot atît cît scăzuse și în 1981, provocînd pierderi de circa 21 miliarde dolari între 1980 și 1982. Prețul petrolului s-a redus în 1982 cu 5 dolari la baril ceea ce înseamnă circa 15%. Produsele manufacturate și-au redus prețul în 1981 cu 5% și în 1982 numai cu 2%. Aceasta a produs o deteriorare substanțială a condițiilor schimbului pentru țările în curs de dezvoltare nemembre ale OPEC. A fost o înrăutățire cu atît mai gravă cu cît se repeta al cincilea an consecutiv. Efectul, aproape obligator, a fost o micșorare mult mai însemnată a importurilor de produse manufacturate de către țările în curs de dezvoltare nemembre ale OPEC. După reducerea acestora cu 2% în 1981, în 1982 scăderea a fost de 8%, contribuind substanțial la micșorarea comerțului mondial cu astfel de produse. Întrucît țările membre ale OPEC, deși și-au văzut exportul redus cu 9% — pentru al treilea an consecutiv — nu au redus importul de produse manufacturate, exportul de astfel de produse a scăzut numai cu 1%.

De menționat că țările dezvoltate industrial și-au îmbunătățit condițiile comerțului (terms of trade), profitînd de scăderea masivă a prețurilor la materiile prime. Ca un exemplu, reproducem părerea analiștilor conjuncturii economiei mondiale de la Buletinul lui Deutsche Bank — numărul apărut la 5 mai 1983 — privitor la R.F.G.: „există o șansă reală ca prețurile de export să crească din nou mai repede decît prețurile la import, avînd drept rezultat o îmbunătățire a condițiilor comerțului“. Este clar că, cu cît se îmbunătățesc mai mult condițiile comerțului (pentru țările industrializate) cu atît va fi mai mare excedentul comercial valoric, deși exportul are o dezvoltare mai slabă. Astfel, pentru o creștere a prețurilor de export cu 1% peste prețurile de import, excedentul comercial al R.F.G. crește cu 4 miliarde mărci. Avantajele pentru țările dezvoltate industrial sînt evidente dar este greu de admis că se poate continua așa. Dezvoltarea comerțului mondial trebuie să aibă în vedere avantajul reciproc. Tocmai de aceea țările în curs de dezvoltare insistă să se ajungă la o stabilizare a prețurilor materiilor prime.

Un alt factor negativ în desfășurarea comerțului mondial îl reprezintă măsurile protecționiste adoptate de țările dezvoltate industrial, care frînează importurile de produse manufacturate ale acestor țări din țările în curs de dezvoltare. Restricțiile la importurile de produse textile, de oțel, de încălțăminte și multe altele, ca și diverse alte măsuri fiscale, sanitare și chiar propagandistice, micșorează posibilitățile de desfacere a produselor tinerei industrii din țările în curs de dezvoltare. Pericolul politicilor protecționiste este cu atît mai mare cu cît el se răsfrînge ca un bumerang. Multe din industriile create în țările în curs de dezvoltare s-au realizat cu utilaje importate pe credit. Deci, pe de o parte, se va reduce importul de utilaje, pe de altă parte nu vor putea fi achitate creditele. Atît de nefaste sînt măsurile protecționiste încît și președintele Consiliului consilierilor economici ai președintelui S.U.A., Martin Feldstein, spunea recent: „Este necesar să se reziste creșterii protecționismului în forme noi și subtile, dacă națiunile lumii vor să meargă împreună obținînd beneficiile unui comerț mondial în dezvoltare. O creștere puternică a protecționismului poate să răstoarne perspectivele actualului avînt al redresării economice mondiale și să împingă spre o spirală descendentă a comerțului și producției“¹⁾.

Grupul țărilor în curs de dezvoltare nemembre ale OPEC a devenit una din principalele piețe de export ale țărilor in-

*) Partea I a articolului a fost publicată în nr. 2, a.c. al „Revistei economice“.

¹⁾ Martin Feldstein, „The World Economy Today“, articol publicat în revista engleză „The Economist“, 11 iunie 1983.

dustrializate, îndeosebi ale S.U.A. În 1981, 20,3% din exporturile țărilor industrializate mergeau spre țările respective; partea S.U.A. era însă de 31,8%, scăzînd în 1982 la 30,5%. Adăugînd la aceasta cele 10,4% din exporturile S.U.A. efectuate în țările membre ale OPEC, constatăm că 40,9% din totalul exporturilor americane în 1982 s-au efectuat spre țările în curs de dezvoltare. Franța a livrat în 1982 în țările în curs de dezvoltare nemembre ale OPEC 19,4% din totalul exporturilor sale. Pentru Japonia, în 1981, procentul a fost de 31,1%, Anglia 18%, iar R.F.G. 15,5%. Aceste cifre arată importanța creării condițiilor ca schimbul internațional de mărfuri să se desfășoare în avantajul tuturor țărilor. Avîndu-se în vedere condițiile actuale de desfășurare a comerțului internațional și îndeosebi greutățile întîmpinate de țările în curs de dezvoltare, accentuate de uriașele datorii externe, cele mai optimiste prognoze privitoare la evoluția schimbului de mărfuri pe plan mondial întrezăresc cel mult o stagnare în 1983.

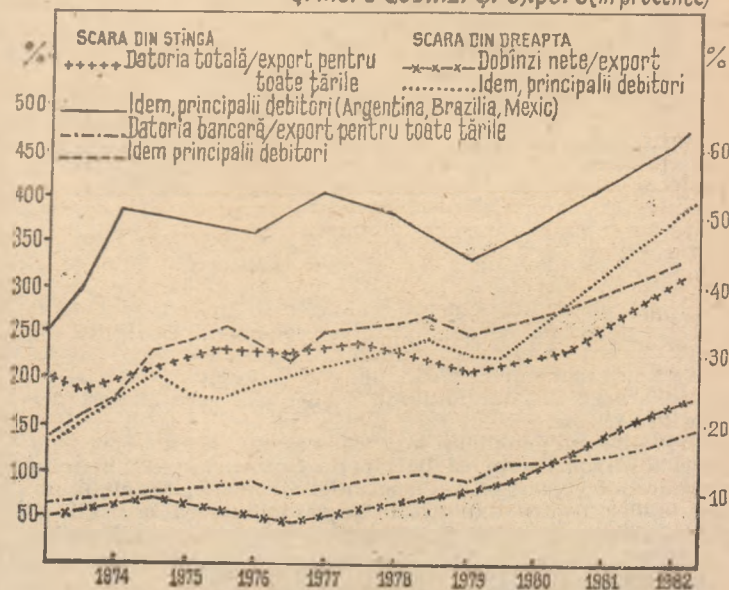
Datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare

DUPĂ cum este cunoscut, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare depășește în prezent 650 miliarde de dolari. Este adevărat că 80% din această datorie este concentrată la 20 de țări, respectiv tocmai la acele țări care au fost cel mai mult lovite de reducerea importurilor țărilor industrializate, de scăderea prețurilor la produsele exportate, și care au fost impiedicate să-și exporte bunurile manufacturate prin impactul măsurilor protecționiste și împovărate de dobinzile foarte mari. Ajunse în situația de a nu putea face față plăților, țări ca Brazilia, Mexic, Argentina, a căror datorie cumulată depășește 200 miliarde dolari, s-au văzut nevoite să ceară reșalonarea scadențelor din 1982 și sprijin financiar pentru acoperirea unei părți din dobinzi. Evident că o astfel de situație a creat atmosfera de criză din toamna anului 1982, ridicînd spectrul unor falimente bancare în lanț. Numai intervenția rapidă a Trezoreriei S.U.A., a Fondului Monetar Internațional, a o serie de bănci centrale și mari bănci comerciale din țările creditoare a făcut posibilă depășirea „perioadei fierbinți“ și evitarea unui mare crah financiar. Pînă la obținerea noilor credite de la F.M.I. și bănci comerciale, s-au acordat — cu sprijinul B.R.I. — credite pe termen scurt, care să facă legătura tranzitorie și să ajute la acoperirea nevoilor de lichiditate imediată.

Măsurile adoptate au creat o perioadă de respiro de cîteva luni pînă la un an. Problema de fond a volumului datoriei externe, care depășește cu mult volumul exportului și care creează, în condițiile dobinzilor excesiv de mari, greutăți serviciului datoriei externe, se menține în continuare (vezi graficul 2) pentru țările în curs de dezvoltare.

Graficul 2

Evoluția raportului dintre datorie și export și între dobinzi și export (în procente)

Este evident că frânele în dezvoltarea unui comerț internațional echitabil și menținerea dobânzilor ridicate nu pot decât să împiedice realizarea programelor de stabilizare economică și să adâncească criza.

Analiza făcută în cel de-al 53-lea Raport al Băncii Reglementelor Internaționale scoate în evidență faptul că împrumuturile internaționale contractate în cursul ultimilor nouă ani nu au răspuns condiției de a nu „îpoteca fără rost viitorul țării solicitante de credite”. Aceasta, deoarece o mare parte din credite a fost îndreptată pentru acoperirea deficitelor balanțelor de plăți curente cauzate de scumpirea petrolului și nu spre investiții productive, iar pe de altă parte — contractate la dobânzi reale aproape zero (dobinda egalând rata inflației) — creditele au devenit nejustificate la niveluri exorbitante de dobânzi din ultimii trei ani. De altfel, chiar dacă creditele au fost folosite la investiții, tinzând să întărească potențialul de export al țării debitoare, reducerea cererii mondiale de bunuri (plus răspândirea tendinșilor protecționiste în țările industrializate) determină ca acestea să nu dea încă roade. Concluzia Raportului B.R.I. este că, începând din 1974, „împrumuturile internaționale nu au fost totdeauna avantajoase pentru țările debitoare”.

Odată cu eforturile de rezolvare a problemelor imediate, în 1982 s-a căutat să se împiedice oprirea fluxului de fonduri spre

duri pentru serviciul datoriei externe; de asigurarea unui flux de asistență oficială către țările cele mai sărace, în scopul dezvoltării; de sporirea disponibilităților F.M.I. prin intrarea în funcțiune a majorărilor de cote.

Rezolvarea problemei datoriei externe este de durată, fiind strâns legată de rezolvarea celorlalte manifestări ale crizei economice și ale celei monetare. Perspectivele imediate prevăd cererea unor noi reeșalonări ale scadențelor marilor debitori și a multor altor țări, atât dintre cele care nu au cerut încă reeșalonări cât și dintre cele care au aranjat reeșalonări în anii trecuți.

Inflația

ESTE domeniul în care majoritatea țărilor dezvoltate industriale au înregistrat succese, respectiv încetinirea acesteia. Ceea ce îi preocupă însă atât pe teoreticieni cât și pe practicieni este dacă reducerea ritmului inflației va continua, dacă așteptările și psihoza inflației vor fi înlăturate și dacă o redresare a economiei nu va da naștere unei noi stimulări a inflației.

Față de 1980 inflația s-a redus în cele șase mari țări industrializate, membre ale O.C.D.E., în medie de la 10,75% la 6,25% în primul trimestru 1983, (vezi graficul 3). Scăderea cea mai mare a ritmului inflației a avut loc în S.U.A. și Anglia, se așteaptă însă ca această tendință să se modifice spre sfârșitul anului 1983 dacă nu se iau măsuri de reducere a deficitelor bugetare și dobânzilor. Argumentele celor ce fac aceste preziceri se bazează pe faptul că principalele elemente care au determinat atenuarea inflației au fost reducerile consecutive mari ale prețurilor materiilor primare și scăderea relativă a salariilor nominale și ajutoarelor sociale sub presiunea spectrului șomajului. Este greu de presupus că se va mai putea continua pe această linie.

Temerile unui nou puseu inflaționist sînt întretinute îndeosebi de menținerea dobânzilor la niveluri foarte ridicate, ceea ce face ca prețurile produselor manufacturate să nu se reducă ci — dimpotrivă — incluzînd dobînda și cote de risc, să crească. De asemenea, se așteaptă, în perspectiva alegerilor prezidențiale din S.U.A., să sporească cheltuielile statului și ale autorităților locale, precum și să se aplice o nouă reducere a taxelor și impozitelor pe venit (ceea ce va spori deficitul bugetar) în dorința de a stimula forțat activitatea economică, pentru ca astfel să se ajungă la o reducere a numărului șomerilor.

Tot mai mult se recunoaște ideea că pentru realizarea unei reale reactivări a economiilor, fără reînvierea inflației, sînt necesare măsuri concertate de reducere a dobânzilor, de stabilizare a piețelor monetare, de sprijinire a dezvoltării comerțului internațional reciproc avantajos. Este necesar să se realizeze un climat de pace și stabilitate, care să stimuleze investițiile în producție și să încurajeze fluxuri de capital spre țările în curs de dezvoltare. Pentru aceasta trebuie reduse deficiturile bugetare, în principal prin reducerea cheltuielilor militare.

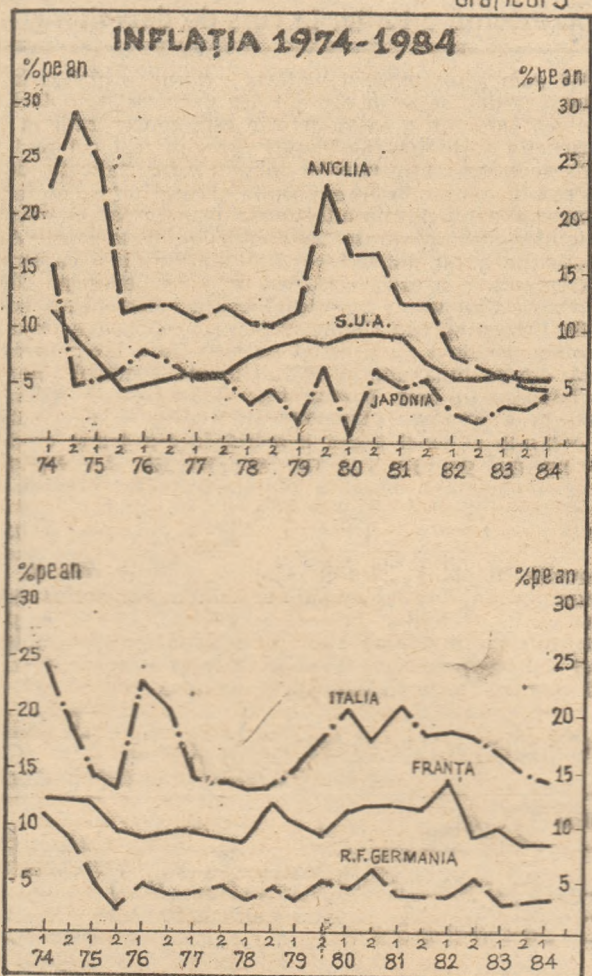
Este cunoscut că deficiturile bugetare se finanțează fie prin fabricarea de bani de hirtie care se pun în circulație provocînd direct creșteri inflaționiste, fie prin vânzarea pe piețele de capital de titluri și bonuri de tezaur. Solicitarea de fonduri pe piață aduce o creștere a cererii și deci a dobânzilor. Astfel, se atrag fonduri care fără aceste posibilități de plasare cu dobînzii deosebit de ridicate s-ar îndrepta spre investiții în producție. Așa cum recunoaște și Martin Feldstein, în articolul menționat: „Fără o astfel de majorare a ratei investițiilor în fabrici și echipamente, perspectivele pe termen lung pentru o creștere a productivității și a veniturilor reale vor fi reduse”.

Este evidentă interdependența puternică între toate aspectele crizei economice și ale celei monetare. Tocmai de aceea este necesar, așa cum se subliniază — între altele — în poziția și propunerile României la Sesiunea a VI-a a UNCTAD, să se promoveze o largă colaborare economică mondială prin reglementarea situației în comerțul internațional; să fie sprijinite substanțial țările în curs de dezvoltare prin furnizarea de fonduri, de tehnologii, prin pregătirea de cadre calificate și prin soluționarea problemei datoriei externe. Se propune concret anularea datoriilor țărilor cele mai sărace, precum și reducerea și reeșalonarea datoriilor celorlalte țări în curs de dezvoltare fără dobîndă sau cu dobînzii mici. În acest scop, micșorarea cheltuielilor militare ar reprezenta o sursă de fonduri care, în parte să fie destinate sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare.

Realizarea cooperării și colaborării economice, a măsurilor care să ducă la instaurarea unei noi ordini economice internaționale găsește — în concepția României — în Organizația Națiunilor Unite, un cadru propice desfășurării a tot felul de negocieri globale și la toate nivelurile.

Dorel OPRESCU

Graficul 3

țările cu probleme. Strategia adoptată a constat în combinarea de credite acordate de F.M.I. — în condițiile statutului — cu noi împrumuturi bancare. După cum menționa Jacques de Larosiere, directorul general al F.M.I., în prezent sînt 40 de țări cu programe de stabilizare a economiei sprijinite de Fond. Dintre acestea 11 sînt dintre cele cu datorii mari²⁾. Totalul angajamentelor F.M.I. la aceste programe este de cca 25 miliarde D.S.T. (27 miliarde dolari), din care au fost deja folosite o treime.

De Larosiere sublinia însă că succesul acestor programe nu este în funcție numai de țara în cauză, ci și de: redresarea durabilă și sănătoasă a economiei mondiale; de înlăturarea restricțiilor pentru exporturile (care trebuie să crească) ale țărilor debitoare, astfel ca acestea să poată să-și asigure fon-

²⁾ Jacques de Larosiere, Cuvînt la Adunarea anuală a lui Association of Reserve City Bankers, la Boca Raton, Florida — S.U.A., în 9 mai 1983.

DIMENSIUNILE ÎNTREPRINDERILOR ÎN ȚĂRILE CAPITALISTE DEZVOLTATE

ESTE STRANIE persistența și largă răspândire a ideii potrivit căreia în țările capitaliste dezvoltate sînt numeric preponderente întreprinderile de mari dimensiuni care își fabrică produsele în serii mari și în masă. În numeroase texte economice — manuale, monografii, articole — se insistă asupra economiilor dimensionale, seriilor mari, creșterii gradului de concentrare și centralizare a producției și aceasta de peste un secol, încît cititorul neavizat rămîne cu ideea fermă că tehnologia în evoluția ei a condus la o creștere permanentă a dimensiunilor întreprinderilor și că, în general, cu cît o întreprindere este mai mare, cu atît este mai eficientă. Realitatea însă, așa cum este reflectată în documente de diferite feluri (statisticile oficiale, statisticile asociațiilor profesionale, prospecte de firme) se dezvoltă a fi tocmai inversă.

Imagina curentă și realitatea statistică

PENTRU a nu insista asupra unor date care pot fi găsite în toate sursele statistice pertinente, precizăm că întreprinderile cu 500 sau mai puțini salariați reprezintă 100% din numărul total de întreprinderi în Danemarca și Grecia, 98% în R.F.G., ocupînd 43% din forța de muncă, 40% în Franța, 44% în Anglia, 56% în Olanda și 68% în Belgia. Situația este similară, ca ordin de mărime în S.U.A., Japonia, și în toate celelalte țări dezvoltate. Ponderea întreprinderilor cu un personal sub 500 de oameni este similară pe întreaga industrie ca și în industria constructoare de mașini, care, în aceste țări are o pondere de 40—50% din producția industriei prelucrătoare. Mai trebuie menționat faptul că și în ramurile care se consideră a fi formate precumpănitor din întreprinderi foarte mari coexistă unități de toate mărimile, începînd cu un singur muncitor și mergînd pînă la întreprinderi cu mii și, în extrem de rare cazuri, cu zeci de mii de salariați.

Care este explicația acestei discrepanțe dintre imaginea curentă și realitatea statistică?

Mai întîi sînt factori de natură pur psihologică. Marile companii, în special cele transnaționale, sînt omniprezente prin produsele lor și mai ales prin reclamă. Prin acțiunile lor, adeseori reprobabile, ele trezesc reacții puternice în cele mai diverse părți ale populației, care se reflectă în presă și care îngroasă și mai mult contururile imaginilor lor, lăsînd să se estompeze prezența masei celorlalte întreprinderi care formează baza industriilor din țările dezvoltate.

Un alt factor important este tradiția gîndirii economice, creată mai ales în prima jumătate a secolului XIX. Sub puternica impresie a creșterii rapide a unor întreprinderi fizice (noi le vom numi în continuare uzine), precum și a concentrării capitalului în această perioadă s-au formulat o serie de idei, re-luate mereu de fiecare nouă generație de economiști. În realitatea economică se găsesc întotdeauna noi fenomene care, la prima vedere, conferă imaginea preponderenței companiilor și uzinelor mari. Chiar în primele decenii ale secolului XIX au existat uzine cu peste 1000 de salariați. Maudslay, părintele strungului modern, a posedat o asemenea uzină. Mașina cu aburi a lui James Watt se fabrica în marea uzină a lui Boulton, asociatul său. Mai tîrziu industria de automobile, de exemplu, a condus la creșterea rapidă a uzinelor de montaj, cea mai mare dintre ele ajungînd la 90 000 de salariați. Dar în prima jumătate a secolului XIX industria se afla, privită din punctul actual de vedere, într-o fază adolescentină. Pînă în 1870 nu se creaseră sau nu se răspîndiseră două grupe de invenții care conferă imaginea și structura industriei moderne: producția în masă a oțelului și cea privind introducerea pe scară de masă a acționării electrice a majorității utilajelor industriale. Aceste două grupe de invenții au avut prin evoluția ulterioară o influență imensă și ramificată în sensul reducerii dimensiunilor fizice ale utilajelor, ale spațiului ocupat de ele, al posibilității de amplasare a întreprinderilor independent de sursele de energie și de materii prime. Mașina cu aburi, greoaie și cu randament redus, obliga din punct de vedere strict energetic la gruparea unui număr mare de mașini în aceeași hală, în timp ce

mașina-unealtă modernă, acționată de numărul de motoare electrice necesar, poate constitui de una singură o uzină. Desigur, factorii tehnologici care acționează în sensul deconcentrării fizice a producției sînt astăzi numeroși și nu pot fi descriși aici: ei sînt rezultatul întregii istorii a tehnicii industriale. Automatizarea pe baza electronicii este unul din rezultatele cele mai prezente în conștiința publică a acestei evoluții. Se mai adaugă și faptul că economiștii, gîndind în special în termeni valorici, ignoră o serie de limite fizice ale mașinii, uzinelor și mai ales unii factori tehnologici care determină în primul rînd dimensiunea uzinelor.

Nici companiile nu sînt decît în relativ puține cazuri foarte mari. Și aici își spun cuvîntul factorii tehnologici. Dar și factorii economici limitează mărimea companiilor. A acumula capitalul necesar pentru a avea o mare companie cu multe sute de uzine este un proces îndelungat și dificil, ridicînd imediat problema existenței unei capacități organizatorice suficiente pentru a stăpîni asemenea organizații economice gigantice.

Interacțiunea dintre factorii economici și cei tehnologici face ca importanța companiilor mari de multe ori transnaționale să fie diferită de la o ramură la alta. Astfel se știe că cele mai mari companii sînt prezente mai ales în sistemul industrial al petrolului, în industria automobilelor și în cea electronică. Mărimea companiilor este mult mai redusă în industria utilajelor tehnologice, ca să nu mai vorbim de construcția de mașinile, unde o companie transnațională, cu uzine răspîndite în mai multe țări are 16 000 de salariați.

Însuși conceptul de companie implică ideea tehnologică fundamentală a producției moderne: caracterul **multiuzinal** al producției industriale. Majoritatea produselor sînt fabricate prin cooperarea mai multor uzine (mergînd pînă la zeci de mii de unități) și nu într-una singură. Procesul de producție este fragmentat într-o mulțime de uzine specializate producătoare de produse, procese și servicii a căror activitate se scurge spre un punct nodal: uzina de montaj.

Specializare și eficiență

ÎN CONSTRUCȚIA de mașini s-a format treptat și a evoluat după al doilea război mondial într-un ritm accelerat producția specializată de componente. Ea este deosebit de caracteristică în ramurile producătoare de produse finale în serie mare. Sistemul producător de automobile este cel mai bine cunoscut prin produsele sale finale. Dar este evident că automobilul nu poate fi fabricat integral într-o suprauzină. El este prin excelență produsul a mii și zeci de mii de uzine, de cele mai diferite mărimi. Majoritatea lor sînt uzine de serie mare, la multe din ele seria de fabricație fiind un multiplu al numărului de produse finale. De exemplu pentru orice autoturism este nevoie de cinci roți, pentru majoritatea patru cămăși de cilindru, patru pistoane, patru bolțuri, patru biele etc., plus un anumit procent de piese de schimb. La componentele de uz general, cum sînt organele de asamblare sau rulmenții, factorul de multiplicare este mult mai important.

Cu utilajul modern oferit de industria modernă, aceste serii mari se pot realiza în uzine mijlocii, mici sau foarte mici. O uzină specializată în producția unui singur tip de șurub, fără rondele și piulițe, poate consta dintr-un singur om și o singură mașină. În asemenea uzine pitice se pot fabrica într-un mod eficient numeroase tipuri de componente, accesorii etc. pentru mașini. Cu alte cuvinte, însăși seria mare a condus la diminuarea mărimii întreprinderilor, la crearea de piețe pentru întreprinderi de toate mărimile.

Dar una din ideile strănii absolutizate este mărimea seriilor ca unica, principala, sursă de eficiență. Condiția hotărîtoare pentru ca producția în serie mare să fie eficientă este existența unei piețe de desfacere cu un volum corespunzător. Desigur, unii fabricanți de confecții ar dori ca toți clienții lor să se îmbrace în uniformă. Dar cumpărătorii și mai ales cumpărătoarele refuză cu obstinție o asemenea uniformitate și cer o varietate cît mai mare. Exemplul confecțiilor este instructiv: cu lucruri

fabricate în serie individul își poate personaliza îmbrăcămintea, utilizând un sacou dintr-o serie, un pantalon din altă serie, pantaloni din alta etc. Din elemente „tipizate” el își combină o îmbrăcăminte personală. Mutatis mutandis constructorul de mașini poate proceda, în anumite limite, la fel. Aplicând principiul modular, din câteva componente tipizate poate construi o mare varietate de mașini finale.

Limitele sînt însă în majoritatea cazurilor înguste. 75% din produsele industriei constructoare de mașini se fabrică în serii de sub 50 de bucăți. Aceste serii mici sau unicate se fabrică în unități mici, deoarece exigențele tehnice sînt de așa natură încît producătorul trebuie să dețină cunoștințe aprofundate asupra produselor și proceselor sale. Dacă ar lucra într-o uzină mare, cu multe produse fabricate în serie mică, atingerea performanțelor ar fi imposibilă, deoarece patronul sau managerul l-ar utiliza, în perioadele cînd nu există cerere pentru un produs, la fabricarea altui produs, ceea ce l-ar descalifica.

Nimeni nu are nevoie de strunguri sau de mașini de frezat în general (sînt mii de tipuri de asemenea mașini), ci de un anumit tip de mașină cu parametri tehnici foarte bine definiți. Aceasta limitează piața pentru fiecare mașină. Majoritatea mașinilor-uzelte se produc la comandă, „pe măsura” cumpărătorului și nu pentru vânzare din depozit. Producția fiecărui grup de tipuri de mașini este o specialitate.

Mărimea întreprinderii este deci dată de întâlnirea dintre segmentul de piață și posesorul cunoștințelor și utilajului capabile să satisfacă exigențele segmentului de piață respectiv. Acest lucru este valabil pentru orice produs, de la mașini textile pînă la cosmetice. Această intersecție însă poate să conducă la măriri de întreprinderi foarte diferite. Numai o examinare amănunțită a acestei intersecții ne poate explica supraviețuirea unor întreprinderi mărunte, plasate în locuri surprinzătoare ale structurii industriei (de exemplu minicombinatele siderurgice).

Un factor permanent generator de întreprinderi mici este progresul tehnic. Contrar prejudecății de mare circulație în literatură, compania și uzina mare sînt în general refractare față de inovație, ceea ce este și natural, deoarece aplicarea unor tipuri de invenții zguduie din temelii întreaga structură organizatorică a unor mari organizații. În exemplele de obicei citate, întreprinderea mare este obligată la inovație mai ales în ramurile tinere, printr-un mecanism economic complicat, sau promovează invenții „mărunte”, de perfecționare (în ramurile mai mature) a produselor din fabricația curentă. Nici o mare companie de automobile nu va admite un electromobil eficient.

Numeroși inventatori, mulți dintre ei cu studii înalte, își încearcă norocul înființînd întreprinderi mici pentru promovarea propriilor invenții. Electronica este un domeniu în care înțelegă numeroase asemenea întreprinderi de promovare a produselor noi. În electronica țărilor dezvoltate asistăm la o natalitate neobișnuită de întreprinderi mici și foarte mici, promo-toare ale unor soluții tehnice noi. Ele sînt foarte rentabile. Puține dintre ele vor supraviețui mult timp, iar un număr foarte redus vor avansa transformîndu-se cu timpul în întreprinderi mijlocii sau mari. Istoria recentă cunoaște exemple de companii mici și mijlocii care într-un deceniu-două au ajuns la dimensiuni transnaționale.

În general, numeroși posesori de capitaluri înființează întreprinderi pitice pentru a lucra independent sau de dragul iluziei de independență. În țările capitaliste natalitatea și mortalitatea acestui tip de întreprinderi sînt foarte importante. În țările mari se înregistrează anual sute de mii de „nașteri” și de „decese” de asemenea mici unități economice, numărul fiind aproximativ egal. Pe de o parte, fenomenul acesta se traduce printr-o risipă de valori economice și sociale. Pe de altă parte însă el constituie un mecanism de selecție a celor care au reușit să identifice segmentul de piață cu reacție favorabilă și să se conformeze exigențelor lui.

Sistemul de producție multiuzinal – principala formă de concentrare a producției

CELE CITEVA RINDURI pe care le-am consacrat industriei de automobile sugerează modalitatea modernă de concentrare și centralizare a producției, care constă în organizarea multiuzinală a proceselor de producție. În acest cadru dimensiunile unei companii și cu atît mai puțin ale unei uzine luate separat nu sînt relevante. La producția unui produs sînt antrenate o mulțime de uzine de diferite mărimi, dintre care o parte pot fi sau sînt proprietatea companiei producătoare a produsului final, altele sînt producători independenți, care lucrează prin subcontractare sau prin livrări la comenzi individuale. Companiile mari posedă uneori sute de uzine, de obicei mari și mijlocii, și apelează la mii de producători mai mult sau mai puțin independenți.

Desigur, unii subcontractanți ajung într-o dependență cvasi-totală față de cumpărătorul lor, primind de la acesta întreaga asistență tehnică, de multe ori și dispozitivele, astfel încît nu au un statut prea diferit de cel al unei subunități a companiei cumpărătoare, intrînd astfel de fapt în structura ei organizatorică. În această situație ele sînt obligate să lucreze foarte ieftin, „independența” fiind folosită de cumpărător pentru a preleva parțial sau total profitul, mulți asemenea subcontractanți fiind obligați să lucreze pentru un venit echivalent cu un salariu sau chiar pentru mai puțin. N-au încotro: în timp ce muncitorii de la compania importatoare sînt apărați de sindicate, „independenții” sînt total lipsiți de apărare.

Acestea sînt cazuri extreme. Producătorii mici specializați se apără evitînd situațiile de monopson, oferindu-și produsele și serviciile mai multor cumpărători. Cutuma pentru micii producători specializați este de a avea trei cumpărători.

Nu toți micii producători sînt subordonați cumpărătorului de mari dimensiuni în felul descris mai sus. Cea mai importantă sursă de putere a companiei mici și mijlocii sînt cunoștințele pe care nu le pot avea beneficiarii. Astfel producătorul de motoare cu ardere internă nu poate poseda ansamblul de cunoștințe necesare pentru producția de carburatoare sau de pompe de injecție la nivelul cerut de producătorul de automobile. De aceea el trebuie să negocieze cu acesta, să-și coordoneze condițiile cu el, chiar dacă producătorul de carburatoare nu posedă un capital mare și un personal numeros.

Pe de altă parte s-au format în mod special în industria de automobile mari companii multiuzinale (chiar transnaționale) specializate în producția de componente de automobil. Unele din ele sînt cunoscute în toată lumea. Acestea, ca și unii producători independenți, promovează progresul tehnic în domeniul lor de producție, ceea ce face ca puterea lor de negociere să fie nu de puține ori egală cu cea a marilor firme cumpărătoare.

Astfel sistemele multiuzinale de producție, formă contemporană de concentrare tehnică și economică a producției, se realizează în principal prin instrumentul negocierii și al contractului, conducînd la o mare varietate de relații în cadrul său. Prin aceasta ele diferă radical de ideea simplificatoare de companie și întreprindere mare, care realizează economii dimensionate într-un mod simplu, de exemplu prin distribuirea cheltuielilor generale de fabricație pe un număr mare de produse.

Desigur, industria conține în interiorul său mai multe tipuri de surse de economii: economii dimensionale, economii externe, rezultînd din economiile pe care le oferă mediul economic, fie datorită unei infrastructuri, fie prin produsele și serviciile oferite de alți producători). În cadrul acestora trebuie relevate economiile de specializare rezultînd din mai buna organizare a procesului de producție la producătorul profund specializat și mai ales datorită rezultatelor cercetării sale specializate.

În industria țărilor capitaliste dezvoltate funcționează cîteva tipuri de întreprinderi de producție nematerială, în special în construcția de mașini. Și acestea sînt de diferite mărimi. Ele prestează diferite tipuri de servicii de foarte înaltă calificare, de exemplu servicii ingineresti, servicii de coordonare a unor livrări, de organizare și participare la licitații în numele clientului, pentru a-i oferi expertiza necesară de pregătire a cadrelor. Producția de programe pentru calculatoare s-a constituit într-o ramură distinctă.

Un factor general de limitare a concentrării puterii economice și tehnice este diversificarea continuă a proceselor, produselor și serviciilor oferite de industrie. Ea oferă mereu noi prilejuri pentru afirmarea întreprinderilor mici și mijlocii, prilejuri pe care marile companii nu le pot valorifica din diferite motive printre care lipsa de cunoștințe este cel mai important.

Este larg răspîndită opinia, la care a subscris și semnatarul acestui text, potrivit căreia întreprinderile mici și mijlocii ar fi un tampon pentru absorbirea șocurilor conjuncturale. Studii recente efectuate în timpul actualei crize de cercetători din mai multe țări capitaliste sugerează că acestea nu numai că au dat dovadă de o remarcabilă „reziliență”, ci ar fi compensat în parte pierderile de locuri de muncă suferite de companiile mari. Aceste concluzii sînt uneori amendate cu diferite obiecții. Ceea ce este clar este că ele au rezistat crizei cel puțin la fel de bine ca și companiile mari.

Cele cîteva considerații și date de mai sus ne duc la concluzia că structura economică capitaliste contemporană este mult mai complicată decît este prezentată în lucrările economice mai vechi. În cadrul ei se pot desprinde mereu noi elemente și noi tipuri de legături, generate de noi tipuri de activități. Studiul diviziunii sociale și internaționale a muncii nu poate înceta niciodată și el conduce la acumularea de noi cunoștințe teoretice și de o importanță practică majoră.

dr. Ihor LEMNIJ

Gaze naturale

ANUL trecut gazele naturale au avut o pondere de 14% în bilanșul energetic al Europei occidentale, față de 48% în cazul petrolului. Dar, în timp ce consumul de petrol scade de la an la an, cel de gaze a fost în 1982 în creștere. Conform aprecierii specialiștilor — după un anumit recul în 1982 și, posibil, în 1983 — cererea de gaze naturale va spori în țările vest-europene într-un ritm mediu anual de 2,2—2,3% pînă în anul 2000.

Perspectivile favorabile ale extinderii consumului de gaze naturale în lume sînt determinate, în primul rînd, de existența unor rezerve mondiale suficiente; la 1 I 1983 volumul atestat al acestora era de 86 673 mld. m.c., reprezentînd echivalentul a 55 de ani de consum, la nivelul actual. Se apreciază că 40% din rezervele exploatabile de gaze naturale revin Uniunii Sovietice, față de 25% în cazul Orientului Mijlociu, de 9,6% în cel al Americii de Nord, de 7,3% în cazul Asiei și Oceaniei, de 6,6% pentru Africa, de 5,9% pentru America Latină și de 5% pentru Europa occidentală. În ceea ce privește ierarhia producătorilor, pe primul loc

se situează, de asemenea, Uniunea Sovietică, urmată de S.U.A. și Canada (care a devansat în ultima perioadă Olanda).

Ecuador:
perspective revizuite

ECONOMIA ecuadoriană traversează cea mai dificilă criză din ultimii cincizeci de ani, pe fondul a o serie de circumstanțe negative, atît interne cît și internaționale. Exporturile țării constituite în principal din petrol s-au diminuat în 1982 cu 16,3%, față de 1981, datorită reducerii prețului internațional al petrolului. Efectele au inclus accentuarea inflației, reducerea importurilor de bunuri necesare dezvoltării țării și creșterea datoriei externe.

În 1982 livrările de țifei s-au diminuat cu 24,3%, de la 1726 mil. dolari în 1981, la 1318 mil. dolari în 1982. Producția petrolieră relativ modestă a crescut ușor, ajungînd la 240 mii bari/zi, din care 43,9% o constituie livrările la export. Rezervele de petrol ale Ecuadorului, potrivit unor studii recente citate de revista *Esportare*, se situează la 750 mil. bari/zi, ceea ce, la nivelul actual al producției, ar asigura exploatarea numai pentru următorii opt ani. Perspectivele sînt puțin încurajatoare, cu atît mai

mult cu cît se prevede creșterea producției anuale pentru a se putea ajunge la exporturi însumînd 135 mii bari/zi, față de 105 mii bari/zi în 1982. În aceste condiții, la sfîrșitul anului trecut a fost promulgată o nouă legislație în domeniul hidrocarburilor, permițînd companiilor străine să participe la acțiunile de explorări în vederea identificării de noi rezerve de țifei.

Bugetul pe 1983 prevede cheltuieli însumînd 2 300 mil. dolari (în creștere cu 13% față de exercițiul bugetar anterior), ceea ce va însemna un deficit de 212 mil. dolari. Reducerea deficitului față de cel al anului trecut (350 mil. dolari) va fi realizată prin programul de austeritate avut în vedere de guvernul ecuadorian.

În 1980, în Ecuador a fost lansat Planul cincinal de dezvoltare 1980—1984, care prevedea: creșterea economică cu 6,5% pe an, creșterea venitului pe locuitor, investiții de circa 15 mrd. dolari din care 61% pe seama sectorului particular, crearea a 500 mii noi locuri de muncă, creșterea exporturilor cu 4,2% pe an în termeni reali. Dificultățile economice curente au determinat, însă, revizuirea planului, astfel că la începutul acestui an a fost elaborat un nou Plan național de dezvoltare, valabil pînă în 1984, cu priorități adaptate actualei conjuncturi.

Programe de dezvoltare

R.P. Congo: restructurări economice regionale

ȚINÎND seama de existența unor mari discrepanțe în dezvoltarea economică regională a Republicii Populare Congo, în planul cincinal pe perioada 1982—1986 s-a înscris ca obiectiv prioritar realizarea unor restructurări și amenajări teritoriale care să asigure dezvoltarea economică și îmbunătățirea condițiilor de viață și în regiunile mai izolate ale țării.

Este cazul, de exemplu, al regiunilor Sangha și Likouala, din nordul țării, considerate ca fiind cele mai îndepărtate de capitală, cele mai slab populate, cele mai enclavate și cele mai puțin dezvoltate. Aceste vaste regiuni (120 mil km²) ocupă mai mult de o treime din suprafața totală a țării, dar au o populație de numai 90 000 locuitori (sub 6% din populația congoleză).

Față de aceste dezechilibre economice, care se manifestă și în alte regiuni asemănătoare, autoritățile congoleze depun un efort considerabil pentru realizarea unor reamenajări teritoriale și valorificarea potențialului agricol și forestier local. De asemenea, se urmărește realizarea unor transformări sociale de trecere de la un stadiu social bazat pe organizarea tribală a populației rurale din unele regiuni, la un stadiu de organizare modernă a țăranilor, în care aceștia să-și amelioreze metodele de practicare a agriculturii și să îmbunătățească randamentul agricol.

În acest scop s-au întreprins acțiuni de reconstrucție a rețelei rutiere, de construcție a unei infrastructuri adecvate pentru producerea și distribuția energiei electrice, precum și realizarea unor infrastructuri sociale, culturale și sanitare, în toate regiunile. Avînd în vedere dificultățile realizării unor asemenea acțiuni în cele 4 000 sate congoleze — unele foarte mici, dispersate sau foarte izolate — s-a procedat la constituirea unor „centre sătești” (fiecare reunind cel puțin 10 sate), avînd ca obiectiv îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă ale țăranilor. S-a prevăzut ca fiecare centru sătesc să dispună de dispensar, școală, apă potabilă, electricitate (iluminat public), magazine, centre culturale, silozuri pentru depozitarea recoltelor; s-a prevăzut, de asemenea, un program de dezvoltare a activităților productive preponderente, respectiv agricultura (creșterea animalelor, pescuitul) și diferite activități meșteșugărești.

Planul cincinal prevede pentru perioada 1982—1986 realizarea a 159 „centre sătești” și pe lângă ele a 66 „centre rurale”, acestea din urmă constituind de fapt centre locale de schimburi economice dotate cu ateliere de întreținere a materialului agricol, bănci și organisme de credit, instituții administrative etc. De asemenea, în aceste centre rurale producătorii agricoli urmează să-și comercializeze produsele. Pentru organizarea acestor centre planul cincinal a prevăzut investiții de 30-35 mrd. Fr. C.F.A. (cca. 89-104 mil. dolar S.U.A.). Studiile au fost începute în 1982 urmînd a fi finalizate în 1984. Realizarea lor va începe încă din acest an.

V. G.

Priorități și orientări
în dezvoltarea economicăO industrie în plină afirmare:
metalurgia pulberilor

UNA DINTRE subramurile relativ noi, care a cunoscut o înflorire în cursul deceniului trecut, este metalurgia pulberilor. Dezvoltarea ei a fost strîns legată de cererea crescîndă în deosebi din partea industriei constructoare de mijloace de transport (principalul consumator, cu o pondere de circa 70%). De aceea, dificultățile întâmpinate de această industrie (mai ales de industria de automobile) către sfîrșitul deceniului trecut s-au repercutat și asupra metalurgiei pulberilor din S.U.A., Japonia și țările Europei occiden-

tale, exprimîndu-se în reducerea numărului companiilor producătoare, folosirea incompletă a capacităților de producție s.a. Numai între anii 1978 și 1980 vinzările de pulbere de fier au scăzut — în America de Nord, de pildă — de la 180 mii tone pe an, la 115 mii tone. Se apreciază că cererea pentru această pulbere va ajunge (în S.U.A. și Canada) la 155 mii tone în 1985, în ritmuri mai rapide urmînd să sporească cererea pentru pulberi de aluminiu, cupru și oțel inoxidabil.

Studiile recente asupra perspectivelor acestei subramuri emit concluzii favorabile, cu condiția remodelării sale complexe. Este vorba, în primul rînd, de depășirea orientării unilaterale către cerințele industriei constructoare de autovehicule (de pildă, se preconizează scăderea ponderii acesteia în totalul vinzărilor de produse din pulberi metalice de la 65% la 50% în următorii ani), lărgirea pieței. Se simte nevoia diversificării producției de pulberi metalice, astfel ca aceasta să corespundă cerințelor specifice unui cerc cît mai larg de consumatori. Se impune, de asemenea, ridicarea nivelului tehnic al subramurii, însăși, prin perfecționarea standardelor folosite, ridicarea calificării cadrelor de specialiști, îmbunătățirea finisării produselor livrate etc.

În perioada examinată s-a intensificat și concurența pe piața mondială capitalistă a pulberilor metalice și a produselor din acestea, în deosebi între firme din S.U.A., Japonia și țările vest-europene. După cum

se apreciază în cercurile de specialiști, firmele japoneze de profil au reușit în ultimii ani să obțină realizări comparativ superioare în domeniul ridicării productivității muncii, al economisirii materiilor prime și energiei, sporind corespunzător competitivitatea produselor lor. În ceea ce privește țările vest-europene, dezvoltarea metalurgiei pulberilor s-a caracterizat aici printr-o anumită fărîmițare și o oarecare rămînire în urmă: ca efect al crizei economice, în anii 1981—1982 volumul vinzărilor de produse ale metalurgiei pulberilor a scăzut întrucîtva (consumul pulberilor respective fiind evaluat în țările Europei occidentale, la 75 mil tone), fapt care a determinat o ascuțire a concurenței în special în domeniul prețurilor. Totodată, se afirmă, tendința de modernizare a subramurii prin introducerea de tehnologii superioare, prin utilizarea de microprocesoare în dirijarea proceselor de producție ș.a.m.d.

N. P.

Chimizarea agriculturii

AMPLOAREA pe care a căpătat-o industria pesticidelor este relevantă dacă semnalăm o singură cifră: 14 miliarde dolari chelțuți în lume în 1981 în acest sector. Pe măsură ce tehnologiile aplicate în agricultură devin tot mai dependente de pesticide, chelțușele pentru obținerea acestor produse înregistrează o tendință netă de creștere. O caracteristică esențială a acestui sector o constituie concentrarea: 10 companii transnaționale controlează mai mult de jumătate din întreaga producție mondială de pesticide. În același timp însă, doar mai puțin de o cincime din producția de pesticide este folosită în țările în curs de dezvoltare. În plus, din cauza lipsei de disponibilități financiare, aceste țări se văd nevoite să acopere nevoia de plauă prin exporturi de produse agricole livrate în S.U.A., Europa occidentală și Japonia.

O altă problemă o constituie evitarea efectelor nocive asupra populației, aspect deosebit de acut în țările în curs de dezvoltare unde adeseori produsele sunt livrate fără precizarea pericolului pe care îl prezintă multe din acestea. Cercetări recente semnalate de revista **Development Forum** arată că, în medie, la fiecare minut și jumătate în țările în curs de dezvoltare se înregistrează o contaminare de pe urma folosirii pesticidelor.

Potrivit unor aprecieri de specialitate, circa 40 la sută din țările „lumii a

treia” nu au legi care să reglementeze controlul folosirii pesticidelor. Chiar acolo unde există, aceste legi se referă la unul sau altul din aspectele problemei sau creează doar un cadru general, și fără să vizeze instituirea unui cadru educațional și de cercetare adecvat. Nici în țările Pieței comune, deși există unele reglementări prohibitive asupra utilizării anumitor substanțe chimice, nu se practică un control efectiv asupra exporturilor de pesticide.

La nivel internațional, mai multe organizații și-au exprimat preocuparea în legătură cu această problemă. În 1979, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat o rezoluție privind produsele chimice cu caracter nociv; Organizația Mondială a Sănătății și F.A.O. publică informații referitoare la astfel de produse și dau indicații orientative pentru stabilirea legislațiilor adecvate în domeniul respectiv, la nivel național; Organizația internațională a muncii a pus la punct un sistem de control în ce privește riscurile asupra sănătății, datorate accidentelor în timpul muncii, rezultatele cercetărilor și informațiile fiind difuzate organizațiilor afiliate în vederea adoptării de măsuri în consecință.

Pentru anul 1984 se prevede organizarea, de către grupurile sindicale de acțiune de ramură, a unei conferințe destinată schimbului internațional de informații pe probleme de agricultură și chimizarea agriculturii. Se preconizează instituirea, cu această ocazie, a unei rețele permanente de informare-cercetare care să asigure legătura între activitatea din agricultură și unitățile de producție din industria agrochimică, în vederea îmbunătățirii folosirii pesticidelor în agricultură, în condiții sporite de securitate.

În căutarea de soluții privind datoriile externe

IMPOVĂRAREA țărilor în curs de dezvoltare ca urmare a datoriilor acumulate prin politica dobânzilor înalte practică de țările creditoare continuă să constituie una din preocupările de prim ordin ale acestui grup de țări. Preocupare justificată, de altfel, de faptul că la nivelul actual al dobânzilor țărilor debitoare se văd în imposibilitatea de a-și mai achita în condițiile inițiale datoriile uriașe acumulate.

În acest context, economistul brazilian **Celso Furtado** are în vedere ca singură cale de ieșire din actualul impas renegocierea datoriilor angajate de țările în curs de dezvoltare. Argumentele sale se referă la faptul că, în condițiile recesiunii care afectează țările dezvoltate, este practic imposibilă o eventuală majorare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare pentru crearea de surplusuri necesare achitării datoriilor. Ca atare, pentru moment, singura soluție o reprezintă reșalonarea plății datoriilor prin aranjamente atât cu băncile creditoare cât și cu guvernele din țările de origine ale băncilor respective, singurele în măsură să asigure acordarea unei perioade de grație în actuala conjunctură financiară dificilă.

Economistul brazilian sugerează con-

stituirea unui front de acțiune al țărilor în curs de dezvoltare debitoare, care să stabilească o politică comună și condițiile minime acceptabile pentru renegocierea datoriilor. Acest sistem ar trebui să aibă în vedere ca ratele dobânzilor să nu mai fie afectate de raportul de schimb.

Nu există nici o justificare — spune Furtado — ca țările în curs de dezvoltare să suporte rate reale ale dobânzilor majorate ca urmare a scăderii prețurilor de export. După părerea sa, o depășire a nivelului de 4 la sută în ce privește majorarea ratelor reale ale dobânzilor va trebui contabilizată separat, plata urmînd a fi reglementată pe alte căi. Țările debitoare trebuie să fie ferite, în această perioadă, de fluctuații mari în nivelul dobânzilor și de o eventuală blocare a sistemelor lor economice, în acest scop ele urmînd să beneficieze de o perioadă de grație în care toate plățile asupra creditului principal să fie suspendate, iar plata dobânzilor — refinanțată. Țările industrializate, care se fac răspunzătoare de declinul actual din comerțul internațional și astfel, de situația țărilor debitoare, ar trebui să garanteze perioada de grație ca o măsură inclusiv în sprijinul băncilor creditoare.

Breviar

● În seria de reuniuni pregătitoare pentru cea de a patra Conferință Generală a O.N.U.D.I. (din 1984), Forumul internațional pentru știință și tehnologie desfășurat de curind la Tbilisi a propus convocarea unei întâlniri internaționale la nivel înalt pe probleme de tehnologie. Întîlnirea urmează să analizeze implicațiile progresului tehnologic și să definească un nou concept privind tehnologiile puse în slujba umanității. Forumul de la Tbilisi a mai avansat propunerea de a se crea un centru internațional pentru aplicații în domeniul microprocesoarelor.

În concepția participanților la reuniune, țările lumii a treia ar trebui să adopte un „pluralism tehnologic” adaptat obiectivelor, problemelor și restricțiilor specifice acestui grup de țări. O astfel de abordare ar permite nu numai inițierea de noi activități industriale, dar și creșterea capacității de asimilare a cunoștințelor tehnologice, în măsură să contribuie la ridicarea productivității muncii, la asigurarea unui control sporit asupra calității producției. În context, Forumul a acordat o atenție specială educației care trebuie să atingă nivelul impus de știința și tehnologia modernă în țările în curs de dezvoltare. Forumul a recomandat ca fiecare țară în curs de dezvoltare să-și revizuiască structurile și instituțiile astfel încît acestea să corespundă modificărilor tehnologice.

Capacitatea tehnologică minimă a unei țări în curs de dezvoltare ar trebui — potrivit specialiștilor — să se refere la: mărirea capacității de selecție și achiziționare în domeniul tehnologiilor și a echipamentelor tehnologice, capacitatea de aplicare a tehnologiilor, alte elemente menite să accentueze capacitatea de decizie.

În ce privește conceptul de tehnologii pentru umanitate — care va fi prezentat Conferinței O.N.U.D.I. IV — acesta ar urma să se refere la desemnarea unui număr limitat de tehnologii avansate, necesare pentru acoperirea urgentă a trebuințelor de bază în țările în curs de dezvoltare. Pentru realizarea acestui dezerat s-ar impune atât creșterea rolului de control al O.N.U.D.I. asupra evoluției domeniilor de vîrf, cît și al agențiilor și instituțiilor specializate din țările lumii a treia, chemate să-și sporească contactele și eforturile comune, astfel încît țările în cauză să fie în măsură să formuleze și implementeze politici integrate, incluzînd utilizarea maximă a tehnologiilor avansate.

● Anul 1983 este, după părerea specialiștilor, unul dintre cei mai dificili din istoria activității fondurilor O.N.U. pentru dezvoltare. Cel mai afectat pare să fie Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.): în 1983, vîrsămintele guvernamentale naționale vor însuma 691 mil. dolari, respectiv mai puțin decît în 1979 și cu numai 2,7% peste nivelul anului 1982. Printre cauze, directorul general al P.N.U.D., Bradford Morse, citează influența ratelor de schimb fluctuante față de dolarul S.U.A. Potrivit estimărilor sale, citate în interviul acordat publicației O.N.U. **Development Forum**, numai pe această cale P.N.U.D. a pierdut 170 mil. dolari în 1981 și 1982. O altă cauză o constituie, fără îndoială, actuala recesiune care a avut ca efect reducerea capacității de export a țărilor în curs de dezvoltare, majorarea deficitelor în balanțele lor comerciale cu țările dezvoltate și, de aici, creșterea fluxurilor financiare bilaterale (credite acordate și respectiv rambursate).

În aceste condiții, fondurile O.N.U. pentru ajutoare tehnice multilaterale sub formă de împrumuturi, acordate prin intermediul P.N.U.D., s-au redus la jumătate, ceea ce a determinat P.N.U.D. să informeze țările beneficiare că, pentru anul 1983, ajutoarele nu vor putea atinge decît 53 la sută din volumul stabilit inițial. Tot din acest motiv, se va insista și mai mult pe respectarea hotărîrii din 1980 a Consiliului de conducere al P.N.U.D. potrivit căreia fondurile vor fi alocate cu prioritate țărilor cu un venit de sub 300 dolari pe locuitor. Un alt criteriu îl va constitui acordarea de fonduri în actualul exercițiu — în proporție de 40 la sută din total — țărilor cele mai sărace, iar sectorial fondurile se vor îndrepta cu precădere spre rezolvarea problemelor agriculturii și alimentației.

Concurența pe piețele mici

PRELUNGIREA și agravarea crizei economice mondiale au determinat, între altele, accentuarea interesului principalelor țări capitaliste industrializate față de așa-zisele „piețe mici” sau „piețe date uitării”. Este vorba aici, după cum relevă publicația **Afrique — industrie, infrastructures**, de circa 50 de piețe naționale ale unor țări din Africa, Asia, etc., cărora le reveneau în 1981 doar 3,6% din importurile mondiale, respectiv 69 miliarde dolari, cifră care depășește cu puțin valoarea importurilor anuale ale Canadei sau Olandei.

Dintre piețele menționate, douăzeci se află pe teritoriul Africii. Un studiu efectuat asupra comerțului exterior al acestor țări relevă ascuțirea concurenței în primul rând între fostele puteri coloniale și alte state occidentale industrializate, pentru dominarea piețelor respective. În 1981, pe primul loc printre furnizorii celor douăzeci de țări africane se situa Franța (cu 1119 mil. dolari), urmată de Anglia (973 mil. dolari), S.U.A. (656 mil. dolari), Japonia (505 mil. dolari) ș.a.m.d. Se constată că, în ultimele decenii, pozițiile economice deținute în țările respective de fostele metropole (Anglia, Franța, Portugalia ș.a.) sînt progresiv erodate de ofensiva economică desfășurată de S.U.A., Japonia și unele țări vest-europene (îndeosebi R.F.G.).

Promovarea noilor tehnologii

DUPĂ cum se afirmă în presa occidentală, economia S.U.A. s-ar afla în prezent în pragul unei noi „explozii tehnologice” determinată de „revoluția” din domeniul informațional, de introducerea pe scară largă a micro-electronicii, și însoțită de restructurări ale economiei, caracterizate — între altele — prin transferarea în țările în curs de dezvoltare a numeroase întreprinderi din ramurile tradiționale. Aceste tendințe sînt susținute de politica promovată de guvernul federal, în ultimii ani fiind adoptate o serie de acte legislative (ca, de pildă, „Small Investment Incentives Act”, din 1980), iar altele în pregătire — toate urmărind în principal stimularea investițiilor private în întreprinderi noi și sprijinirea companiilor mici care se specializează în tehnologii de vîrf. Promovarea unei asemenea politici este determinată, la rîndul ei, de o serie de factori, cum sînt concurența crescîndă din partea Japoniei și a unor țări în curs de dezvoltare.

După aprecierea specialiștilor, în prezent există cel puțin o sută de sectoare ale pieței produselor înmagazinînd multă materie cenușie, care au cunoscut o dezvoltare rapidă în ultimii ani și care prezintă perspective favorabile. Printre acestea se numără industria bazată pe biotehnologii (cu o rată anuală de creștere de circa 50%), producția de tehnică electronică de calcul

(pentru care cererea sporește cu aproximativ 40% pe an), producția de aparatură bazată pe semiconductori, cea de dispozitive de memorizare ș.a.

Se remarcă tot mai frecvent în S.U.A. că marii deținători de capital evită să facă investiții nu numai în companiile care nu utilizează cele mai moderne tehnologii, dar chiar și în firmele care nu efectuează la timp cercetări și nu lansează pe piață cel puțin un produs nou. În cercurile de specialitate se relevă, totodată, că plasarea de capitaluri, crearea de întreprinderi bazate pe tehnologii noi sau care produc tehnici de vîrf este legată de riscuri sporite, ceea ce are ca efect — între altele — proliferarea de organizații specializate în studierea piețelor potențiale pentru noile produse.

Bulgaria: întrecerea pentru economisirea energiei

ÎNTRECEREA pe plan național pentru economisirea combustibililor și energiei, inițiată în Bulgaria în anul 1974, a căpătat caracter permanent. Patronată de o serie de organisme și instituții centrale, printre care și ministerele economice cu o pondere mare în consumul de energie, întrecerea a ajuns anul trecut la cea de a șaptea ediție a sa.

După cum releva revista **Ikonomiceski život** publicînd rezultatele întrecerii și lista premianților, numărul participanților a sporit an de an, respectiv de la 126 de unități economice și 116 participanți individuali în 1974 la 748 și — respectiv — 188 anul trecut. O evoluție similară a înregistrat și eficiența întrecerii, ea concretizîndu-se în realizarea de economii în sumă globală de 155,4 mil. leva în 1982, față de circa 27 mil. leva în anul inaugurării întrecerii. După cum s-a subliniat cu ocazia atribuirii de premii participanților care au obținut cele mai bune rezultate, anul trecut în cadrul întrecerii au fost economisite în total 1 086 mii tone de combustibil convențional.

Populația R.F.G. sub semnul austerității

ECONOMIA R.F.G. a fost mai puțin atinsă de criza economică decît alte țări occidentale, totuși aceasta a fost resimțită de păturile mai puțin înstărite ale populației, în primul rînd de șomeri. Despre acest lucru vorbesc indirect calculele efectuate de specialiștii institutului de cercetări **Ifo**, cu privire la evoluția cheltuielilor de consum neproductiv pe ansamblul populației R.F.G. Astfel, în condițiile creșterii inflaționiste a prețurilor la bunurile de consum și servicii (cu 10,5% în 1981 și cu 7,8% în 1982), consumato-

rii „au strîns baierile pungii”, ceea ce s-a reflectat în reducerea — după cum se vede din graficul de mai sus — a cheltuielilor lor personale, în special

la capitole relativ importante pentru populația unei țări dezvoltate, ca cele pentru încălțăminte și îmbrăcăminte, cele pentru autoturism, telefon și deplasări.

Rolul bancilor de date

PREZENTÎND o sinteză a unei recente dezbateri asupra modalităților de intensificare a relațiilor dintre băncile de date și diferite întreprinderi, revista franceză **L'Usine Nouvelle** cita opinia unui specialist potrivit căreia o întreprindere care nu apelează la băncile de date se penalizează singură, mai ales în raport cu întreprinderile concurente din străinătate. O asemenea atitudine caracterizează îndeosebi întreprinderile mici și mijlocii, care fie că sînt handicapate de imposibilitatea utilizării directe a datelor primite (din lipsa unui serviciu de documentare), fie că apreciază ca suficient efortul intern de informare (asupra produselor, piețelor, conjuncturii, concurenței etc.).

Or, cunoașterea celor mai recente și mai precise date pentru domeniul de activitate al unei întreprinderi joacă un rol decisiv în adoptarea unor decizii optime privind strategia întreprinderii respective, în prezent și în viitor, pe piața internă și cea internațională. Lucru reflectat — între altele — și de structura celor 1 335 baze și bănci de date existente în 1982 în lumea capitalistă: 40% în domeniul economic, 42% în sfera marketingului, 30% în domeniul juridic, 7% în sfera medicinei și a diverselor științe ș.a.m.d.

Importanța activității bazelor și băncilor de date este ilustrată și de creșterea rapidă a cifrelor de afaceri realizate de ele (în Franța, de pildă, costul mediu al unei informații solicitate este de circa 200 de franci), respectiv de la 2 mld. dolari în 1979 la 6 mld. dolari (estimați) în 1985. Se evaluează că din această cifră globală pentru lumea capitalistă, 45—70% vor reveni în 1985 bazelor și băncilor de date din S.U.A. pe locul doi situîndu-se cele din Europa occidentală (cu 7—20%).

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 31 din 5 august 1983

- 23 August 1941—1983. Perfecționarea conducerii planificate a economiei în concordanță cu exigențele dezvoltării (I) (Mihai Părăluță) 2
- Partidul — factorul hotărâtor în conceperea și conducerea procesului dezvoltării economico-sociale (Bratu Păun, Ioan Tiberian) 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Rezerve de creștere a producției de fișei (V. Proavici) 5
- Eforturi conjugate în realizarea construcțiilor de locuințe (I. Ciubotaru) 6
- Cum se materializează programele de reducere a costurilor (Gh. Șică) 8
- Folosirea complexă a pământului în procesul modernizării agriculturii (C. Secrieru, N. Davideanu) 10
- Promovarea cooperării economice internaționale — cale importantă de asigurare a economiei naționale cu materii prime deficitare (II) (Sanda Arsen, Spiridon Manoliu) 12
- Criterii de evaluare a folosirii forței de muncă (Gheorghe Răboacă) 14

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Organizarea unităților de bază în industria energetică (C. Damian) 16

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

- Principalele obiective și direcții de acțiune stabilite de Conferința Națională a partidului din decembrie 1982 privind extinderea mecanizării lucrărilor agricole (Peana Stănescu) 18

TEORII • IDEI

- Mecanismul de formare și repartizare a fondurilor sociale de consum. Sursele fondurilor sociale de consum (Grigore Vilceanu, Maria Molnar) 20
- Școli • curente • economiști. Repere privind natura și rolul cooperăției în gândirea economică românească interbelică (Maria Mureșan) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Criza economiei mondiale în oglinda Raportului anual 1983 al B.R.I. (II) (Dorel Oprescu) 25
- Documentar. Dimensiunile întreprinderilor în țările capitaliste dezvoltate (Ihor Lemnij) 27
- Tendințe — conjuncturi 29
- Forumul dezvoltării 30
- Mondaerama 31

IN SUPLIMENT: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

- Improving the planned management of the economy corresponding to developmental requirements (I) (Mihai Părăluță) 2
- The party — the decisive factor in conceiving the economic and social development process (II) (Bratu Păun, Ioan Tiberian) 4
- How are costs reducing programs carried out (Gh. Șică) 8
- The mechanism of building up and distributing the consumption social funds. The sources of the consumption social funds (Grigore Vilceanu, Maria Molnar) 20
- Schools • trends • economists. Guidelines concerning the nature and role of the cooperation in the Romanian economic thought between the two world wars (Maria Mureșan) 22
- The world crisis reflected in the annual B.I.S. Report 1983 (II) (Dorel Oprescu) 25
- Enterprise dimensions in developed capitalist countries (Ihor Lemnij) 27

DANS LE NUMÉRO

- Le perfectionnement de la direction planifiée de l'économie en concordance avec les exigences du développement (I) (Mihai Părăluță) 2
- Le parti — facteur décisif dans la conception du processus de développement économique et social (II) (Bratu Păun, Ioan Tiberian) 4
- Comment s'accomplissent les programmes de diminution des coûts (Gh. Șică) 8
- Les sources des fonds sociaux de consommation (Grigore Vilceanu, Maria Molnar) 20
- Ecoles • courants • économistes. Repères sur la nature et le rôle de la coopération dans la pensée économique roumaine entre les deux guerres (Maria Mureșan) 22
- La crise de l'économie mondiale reflétée dans le Rapport annuel 1983 de la B.R.I. (II) (Dorel Oprescu) 25
- La dimension des entreprises dans les pays capitalistes développés (Ihor Lemnij) 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Совершенствование планомерного руководства народным хозяйством в соответствии с требованиями развития (I) (Михай Пărăлуца) 2
- Партия — решающий фактор в деле разработки процесса микро-социального развития (Брату Пăун, Иоан Тибериан) 4
- Как осуществляются программы уменьшения издержек (Георге Шика) 8
- Источники общественных фондов потребления (Григоре Вилчану, Мария Молнар) 20
- Кризис мировой экономики, отраженный в отчетном Докладе БМР на 1983 год (II) (Дорел Опреску) 25
- Размер предприятий в развитых капиталистических странах (Игорь Лемни) 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie,

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea mixtă de viață constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS.

- Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întîmplat.

- Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

- Asigurarea mixtă de viață cu indemnizație pentru urmași garantează urmașilor înscrisi în poliță primirea eşalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plătește: jumătate din suma prevăzută în poliță, la decesul asiguratului; o indemnizație anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm:

- Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.

- Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.

- Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței de asigurare și de mărirea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate.

- La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizație de 10%.

- Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 de lei.

- Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primește de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliță, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parțială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliță și pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plățile ulterioare făcîndu-se de ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă.

- În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plătește prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliței.

- Asiguratul are posibilitatea de a modifica pe parcursul duratei asigurării datele prevăzute în poliță referitoare la beneficiarul asigurării, mărirea sumei asigurate, durata asigurării, precum și de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta.

- Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

În acest scop, se poate folosi forma de plată pe bază de „constimțămînt scris”, prin imputernicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs cît și pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

VACANȚA '83

Imbrăcămintea tip sport — cea mai adecvată pentru zilele dv. de vacanță. La munte sau la mare, imbrăcămintea tip sport este comodă, multifuncțională, practică și ușor de întreținut.

Magazinele și raioanele specializate ale Comerțului de Stat, vă oferă posibilitatea de a alege imbrăcămintea și încălțăminte pentru sezonul estival, după gustul și preferințele dv.!

